

A NOSA TERRA

ANO XIX • 29 DE FEBREIRO • 1996

PERIÓDICO GALEGO SEMANAL

Nº 715 • 200 PTA

A consideración de Galiza dependerá da presencia de nacionalistas

O papel das nacionalidades históricas será debatido na próxima lexislatura

Representantes políticos bascos e cataláns foron moi claros, contestando ás perguntas de A Nosa Terra: "Só a presenza do BNG podería evitar que Galiza non quedase descolgada das outras duas nacionalidades históricas". En todo caso, tanto os nacionalistas como Felipe González e José María Aznar coinciden cando afirman que a próxima lexislatura "deberá afrontar a culminación do modelo territorial español". Para o Partido Popular a reforma do Estado autonómico pasa por igualar por abaxo as competencias, baixo a consigna, xa defendida por Fraga no debate da Constitución, do café para todos, de modo que Cataluña ou Galiza tivese o mesmo grado de soberanía que Múrcia ou A Rioxa, co único rasgo diferencial da sua "peculiaridade lingüística". Os nacionalistas das tres comunidades históricas defenden o contrario: un Estado que recoñeza o seu carácter plurinacional en pé de igualdade.

autonómico pasa por igualar por abaxo as competencias, baixo a consigna, xa defendida por Fraga no debate da Constitución, do café para todos, de modo que Cataluña ou Galiza tivese o mesmo grado de soberanía que Múrcia ou A Rioxa, co único rasgo diferencial da sua "peculiaridade lingüística". Os nacionalistas das tres comunidades históricas defenden o contrario: un Estado que recoñeza o seu carácter plurinacional en pé de igualdade.

■ Coalición Galega pide que non se vote a

partidos de "obediéncia madrileña" (Páx. 5)

■ A Xunta Eleitoral de Lugo proíbe o carrexo

particular de votantes (Páx. 5)

Cacharro ten 500 millóns ao ano para distribuir a dedo

O presidente da Deputación de Lugo, Francisco Cacharro Pardo, ten perto de 500 millóns de pesetas de libre disposición para subvencionar distintas actividades de entidades de todo tipo na provincia de Lugo. Esta cantidade representa en torno ao 5% do orzamento anual da corporación provincial, xa que, mália que o seu presupuesto oficial é de 13.000 millóns, na realidade son 10.500 millóns de pesetas. A Deputación de Lugo ten un orzamento dedicado a subvencións por valor de 141 millóns de pesetas. A isto cómple sumarlle un Plano de Cooperación coas entidades viciñas, cunha dotación de 250 millóns de pesetas. (Páx. 9)

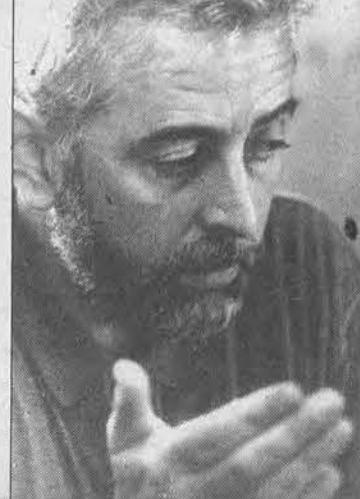
O CICLO DA VIDA

Unha colección para os más pequenos. A vida dos animais contada a través das estacións do ano. Primeiros títulos: o gato, o rato, o raposo, o pingüín.

galaxia

Santiago del Valle, conselleiro da RTVG

'A TVG é demasiado importante para quedar en mans privadas'

A TVG acumulou en dez anos unha débeda de 10.000 millóns de pesetas e, por primeira vez o director xeral da compañía fala dun balance anual sen números negativos. Os resultados do plano de austeridade fixérонse públicos como un grande logro da equipa que xestiona o ente galego, pero os membros do Consello de Administración non tiveron acceso ás contas anuais. Para o membro do Consello de Administración, Santiago del Valle, estase a dar un bloqueo informativo co que "ou ben se quere aburrir aos membros do Consello ou se busca facer ver desde a Secretaría Xeral de Comunicación que non serve para nada". (Páx. 16 e 17)

PSOE e PP pactan en Santiago privatizar a recadación municipal

Despois xa de frustrarse un acordo municipal entre PSOE e BNG no concello de Santiago, os recentes acordos entre socialistas e populares poñen de manifesto un pacto de fondo entre ambos partidos, consolidados despois da conversa Fraga-Estevez. A privatización da Recadación, a modificación do catálogo de persoal ou as posicións comuns no Consorcio fronte ao Ministerio, son postas de manifesto pola oposición nacionalista. (Páx. 8)

ELEIÇÕES XERAIS O 3 DE MARZO

A presencia do BNG pode ser decisiva para que Galiza non perda a categoría de *nacionalidade histórica*

Na próxima lexislatura debaterase o modelo territorial do Estado

A. EIRÉ

Felipe González afirmaba nunha entrevista, difundida por TV o pasado 27 de Febreiro, que "o problema territorial será o eixo da próxima lexislatura". As distintas forzas nacionalistas coinciden ao considerar que esta etapa pode resultar crucial para a articulación das distintas comunidades nacionais do Estado español. Bascos e cataláns optarán pola profundización dos seus respeitivos estatutos, pero temen que unha vitória do PP sirva para difuminar a sua entidade específica, igualando as 17 comunidades autónomas, nun nivel de descentralización de rasgos rexionais, algo ao que non parecen dispostos nin CiU nin PNV. A presencia do BNG en Madrid podería servir para que Galiza non perdease a condición de *nacionalidade histórica*, a duras penas lograda en 1978.

A próxima lexislatura presenta grandes incógnitas, pero nun feito coincide a maioria: os nacionalismos periféricos terán un papel sobranceiro, e non só porque os apoios de CiU e PNV resulten decisivos para gobernar.

PSOE e PP manifestan a necesidade de resolver o "problema territorial", asentando o modelo de Estado. Os partidos nacionalistas báscos e cataláns expresan no seu programa e nas manifestacións públicas e privadas dos seus dirigentes a sua determinación de aprofundar no autogoberno. Desde o BNG tamén se considera determinante a presencia en Madrid, co fin de que Galiza non quede relegada na configuración do novo mapa autonómico.

Igualar as 17 autonomías, o chamado *café para todos*, que a dereita castelán-andaluza ensaiou despois 23-F, amparándose nos medos a outra asonada militar, é unha das prioridades actuais do Partido Popular. Así o aprobou no seu último congreso e así aparece no seu programa eleitoral. Tamén se están a manifestar nesta liña os seus principais dirigentes, incluído o presidente da Xunta Manuel Fraga. O termo *nacionalidades históricas*, reconhecido pola Constitución, reduciríase a un carácter simbólico, sen contido real nas transferéncias e sen outra virtualidade que a diversidade lingüística e cultural.

Nesta nova puxa por reordenar o Estado, Galiza pode quedar relegada como xa o estivo durante o proceso constituyente da Transición, recobrando a sua categoría despois das masivas manifestacións do *Catro de Nadal*. Un debate similar xa se produciría durante a República. Daquelas só a insistencia dos deputados nacionalistas, encabezados por Castelao, logrou que Galiza tivese o seu Estatuto de Autonomía en plena guerra.

Agora, desde o BNG, afírmase que o papel dos seus deputados pode ser, neste senso, moi semellante ao que realizaron en 1936 os galeguistas, daquela eleitos nas listas da Frente Popular. Cos nacionalistas galegos coincide o dirixente de Euskadi Alkartasuna, Karlos Garaikoetxea, quen resaltou o "papel positivo que vai ter para os nacionalismos periféricos a presencia por primeira vez no Congreso dos parlamentarios do BNG". Idea que está a expressar con frecuencia nas suas apariciones en público.

Esquerda Republicana de Catalunya, pola súa banda, propón como un dos seus principais puntos para avanzar na soberanía, "un acordo Galiza-Euskadi-Catalunya". Fontes de CiU non se mostran tan dispostas aos acordos, considerando que se "poden producir puntualmente". Os temas a pactar polos diferentes partidos nacionalistas serían, en todo caso, aqueles relacionados coa configuración estatal. Fontes catalanas consideran que para que Galiza non quede descolgada do proceso é básica a presencia de deputados nacionalistas gallegos en Madrid. De non estar, recoñeceron a A Nosa Terra fontes próximas a CiU, "ninguén vai defender os seus intereses". Esta forza considera tamén que, en temas económicos os seus criterios van ser dispares aos do BNG.

Entente CiU-PP

Convergencia i Unió aponta tres condicións antes de sentar a falar co PP: orzamento para continuar o plano de normalización lingüística e para desplegar os Mossos d'Escuadra por todo o Principado e aumento da financiación estatal a Catalunya. CiU, apoiada polas restantes forzas nacionalistas catalanas, esixe o "retorno" de 250.000 millóns de pesetas ao ano a Catalunya, resultando o "diferencial" entre os impostos que pagarian os cata-

(Continua na páxina seguinte)

X. MARÍA

ELEIÇÕES XERAIS O 3 DE MARZO

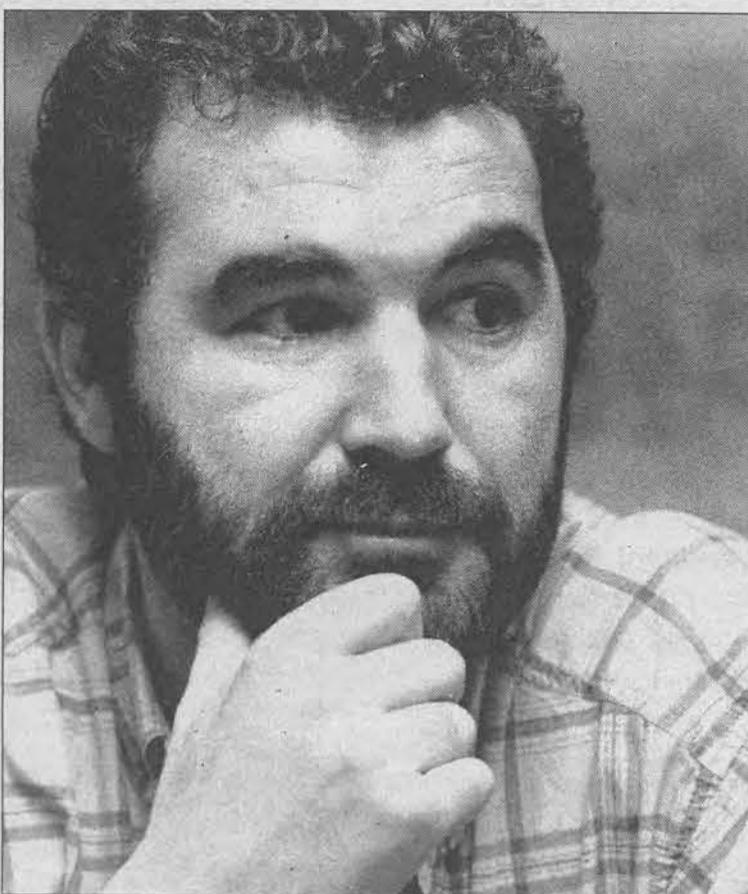
(Ven da páxina anterior)
lás e o que recibirían tanto através do finaciamento autonómico, como dos investimentos do Estado en Catalunya.

Esta argumentación será o eixo de CiU tanto para apoiar a un hipotético goberno, como para desenvolver a acción política en Madrid. Un novo mandato socialista sería, na sua opinión, más favorável á hora de cumplir estes obxetivos. De gañar o PP, as cossas non están tan claras, toda vez que existen diferencias no seo da propia coalición sobre o camiño a seguir. Os demo-cristiáns de *União* son proclives a un entendimento coa direita española, en tanto outros sectores nacionalistas son partidarios de permanecer fieis á dialéctica catalana.

Desde sectores de *Convergencia* afírmase que o empresariado catalán está contento coa política de Pujol, incluso aqueles sectores reticentes hai algunos anos e que se agrupan baixo a sigla de *Fomento do Traballo*. Considerán os empresarios que as distintas visitas que realizou José María Aznar a Catalunya para falar con eles saldáronse cun rotundo fracaso. Algunos non dubidaron en sacar ao exterior a rexouba que lle produciu o candidato popular por ser incapaz de "sairse do guión que levaba escrito", incapaz de contestar a nengunha das perguntas que se lle formulaban. "A falta de definición de Aznar mete medo ao mundo empresarial catalán", afirman sectores próximos.

Os empresarios próximos a *Convergencia* consideran que, dado que os seus produtos de consumo xa teñen eco no mercado español, o único que lles pode ofrecer Aznar son milloradas nas relacións laborais ou fiscais, algo que tamén reclama CiU. Considera tamén este sector que a banca e as grandes empresas nunca viviron millor que co PSOE, polo que conclúen que o "empresariado catalán non vai ser determinante para que Pujol pacte co PP".

A totalidade dos políticos e analistas cataláns consultados por *A Nosa Terra*, consideran que Pujol nunca vai pactar abertamente con Aznar, todo o máis podería proporcionarle un eventual apoio a cambio de contraprestacións. Unha liña de analistas e políticos pertencentes a un am-

Anxo Quintana, cabeza de lista do BNG por Ourense e Alcalde de Allariz. A.I.

pto aspecto, desde *Iniciativa per Catalunya* a CiU, nucleados a carón da revista *Debat* naciona- lista, cren ainda que para Cata-

lunya poderia resultar positiva unha maioria absoluta do PP.

O director de *Debat*, Miquel Serrallés, apresentado como posible sucesor de Pujol até que abandonou *Convergencia*, explica deste xeito a incidencia que podería ter en Catalunya unha maioria absoluta do PP: "por unha banda evitaria a tendencia pactista dalgun sector de CiU, obrigando a Pujol a radicalizarse. Esto conduciría a un reforzamiento do nacionalismo catalán, até agora diluido, pois ainda que se avanza na catalanización, retrocedese na nacionalización ao non existir unha política nacional de referente claro". As reclamacións de Pujol contarian certeiramente co apoio do PSC, *Iniciativa* e, por suposto de *Esquerda Republicana*.

Detrás desta posición, subxace o intento dun grupo de máis de cincuenta políticos e intelectuais,

independentes, pero tamén integrantes das distintas forzas nacionalistas, de criar un grande partido "transversal" que aglutine a todos os nacionalistas cataláns nunha espécie de frente. Tamén se especula coa posibilidade de que o PSC volte a ser independiente do PSOE e con que Maragall e Roca poñan a andar unha nova formación que sustituiría ao *pujolismo*.

"En Catalunya, despois do 3 de Marzo acabáronse as ambigüedades. Hai que trazar un consenso. Fomentar a trans-

versalidade de todos os cataláns e nacionalistas de todos os partidos para recuperar a cultura política da unidade naquellos temas esenciais para a supervivencia nacional", afirma Miquel Serrallés no último número de *Debat*.

O certo é que persoas, como Alfonso Quintá, recoñecido analista político, bó coñecedor do entorno de Pujol, móstranse preocupadas pola febleza organizativa de CiU e consideran imprescindible a aparición dun movemento renovador da clase política catalana que até de agora descargou todo o peso nas costas de Pujol.

A relación PNV-PP

Xavier Arzallus, responsable da elaboración da estratéxia política do PNV, non nega a posibilidade de pactar co PP, pero segundo avanza a campaña cada día móstrase más duro coa dereita española, ampliando a gama de decalificacións para definila. Por se fose pouco, desde hai tempo, ven repetindo a frase de que a dereita española: "dame medo".

Todas as fontes consultadas por *A Nosa Terra* consideran "case imposible" calquier tipo de acordo entre o PP e o PNV. "Non me imaxino esa posibilidade", afirma José Félix Azurmendi, subdirector do diario *Deia*. As razóns que ofrecen para argumentar esta imposibilidade de calquier acordo van desde "a profunda españolidade do PP,

(Continua na páxina seguinte)

Galiza, unha das tres prioridades dos votantes

Na campaña eleitoral estase a pór de manifesto que existen tres grandes correntes de voto. A primeira é a daqueles que apostan polo cambio, os que están cansos de Felipe González. Neste colectivo teñen papel principal os menores de 30 anos que non coñeceron outro xeito de facer política que a realizada polo PSOE e que acabaron frustrados con tantas promesas postmodernas e minguadas realidades.

Outro grupo de votantes, ainda importante, considera que é preciso parar á dereita, polo que, identificados co PSOE, críticos ou mesmo seriamente desencantados, daranlle ainda o voto a Felipe González, tan só para impedir que Aznar chegue á Moncloa. Este grupo, integrado principalmente por votantes que tiveron un papel activo no franquismo, pon, como se ve, a contradición principal na dualidade dereita-esquerda.

Existe unha terceira vaga eleitoral. É aquela que

situá a Galiza como principal prioridade, ainda que isto non quer dicir que a problemática galega non sexa importante para as outras opcións, senón que a postergan a un lugar máis retrasado. Galiza, como contradición principal a respecto do Estado, pesa cada vez na conciencia de máis galegos. A campaña eleitoral é unha boa mostra deste aumento que pode ter mesmo unha data referente para algúns sectores: o conflito do fletán. Foi precisamente nestes últimos anos cando a teoría política que predicaba o nacionalismo se evidenciou nidiamente na práctica e sectores antes renuentes tomaron en conta a idea de que era preciso defender os propios intereses desde Galiza cunha forza política propia.

Esta prioridade concretárona no Bloque Nacionalista Galego. A situación social e máis os perxucios inherentes a unha entrada mal negociada na UE para os sectores produtivos, propiciaron a necesidade de

verse amparados na única forza política que viña denunciando sistemáticamente cal seria a consecuencia dessa política subsidiaria. O tempo transcurrido na toma de conciencia desde os primeiros desmantelamentos (Astano, Ascón, Sidegas...), débese principalmente a que eran conflitos localizados e focalizados en grandes empresas, mentres que agora, os problemas pesqueiros e agrários afectanlle ao grosso da povoación directamente, incluídos aos empresarios.

Outro feito significativo foi a unidade do nacionalismo acadada no BNG, así como o seu proxecto frentista que agora pretenden remediar outros nacionalismos como o catalán. O BNG tratara sempre de pór o nome de Galiza no primeiro plano da súa propaganda eleitoral, antes mesmo da súa propia sigla, pero, até agora, esta mensaxe non fora assumida por sectores amplos da povoación nuns comicios xerais.♦

A NOSA TERRA

ELEIÇÕES XERAIS O 3 DE MARZO

(Ven da páxina anterior)
representando a continuidade do franquismo através de UCD", até un sustancial tránsito de votos entre os dous partidos, algo que non ocorría co PSOE. Tamén se pon de manifesto a xenreira que os vellos *helkides* lle teñen a Aznar, pois o seu avo era redactor do xornal do PNV, deserto con armas e bagaxes cara as fileiras de Franco até converterse no seu haxiógrafo.

En Catalunya preocupa a febleza organizativa de CiU, mentres que en Euskadi temen á dinámica que pode criar a política antinacionalista do PP

Desde o campo *abertzale*, non existe tanta seguridade de que non se vai producir un acordo entre os dous socios da *Internacional democristiana*. Así, recordan como a escisión de Garai-kotxeta tivo como detonante a decisión do *Euskadi Buro Bazaar* de que o PNV apoie ao PP en Navarra. A negativa dos *helkides* navarros foi secundada por parte da dirección que se decidiu a abandonar o partido.

A respeito das presións que o PNV pode ter do capital basco para que realice acordos co PP, Xavier Arzallus recorda que "a grande burguesía basca nunha apoiou ao PNV". Arzallus comentábanos hai pouco como se negara sempre a pisar o Clube Náutico de Neguri, símbolo do grande capitalismo basco. Por outra banda, o Banco Bilbao-Vizcaya, buque insignia do grande capital autóctono, acaba de posicionarase de xeito diferente que o Santander, gabando a liña económica seguida polo PSOE:

É necesario ter en conta que a economía de Euskadi olla cada vez máis para Europa. Arzallus pon de manifesto que "xa superamos o 51% das exportacións, e non conto o Estado español. Non van para países do terceiro mundo, senón para Europa". O PNV apostou cada vez con máis forza pola integración de Euskadi no continente e unhas relacións en pe de igualdade cos estados da UE.

Analistas como Azurmendi consideran que "este é o peor momento desde o punto de vista interno basco, polo confronto intestino, pero é moi bó desde o punto de vista internacional para conseguir a soberanía nacional". Diversos sectores propugnan unha via semellante á proposta no Quebec para relacionarse con Europa.♦

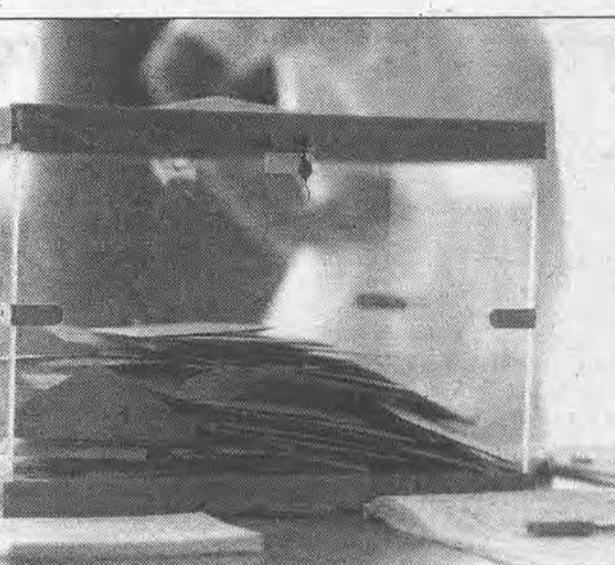
As sondaxes de opinión eleitoral ou inquéritos de intención de voto deberían ser as conclusións dunha investigación sociolóxica sobre a posición política dos ciudadáns nun intre determinado e nun país concreto, que os conduce a unha determinada intención de tomar eleitoralmente posición.

Para facer esa investigación precisase duns instrumentos de análise e un método contrastado coma válido, eficaz e rigorosamente científico. Dous son os más habituais e comuns no ámbito académico de investigación que se usan na actualidade. O primeiro deles é o inquérito de respuestas abertas e o segundo o de respuestas semi-abertas. Moi brevemente e para que o leitor non especialista saiba de que se está a falar: a resposta aberta é a que fai que o perguntador deixe liberdade total para calquier tipo de resposta con referencia ao tema perguntado. Mais tarde o investigador deberá transcreber e atopar os rasgos comuns do grupo investigado para tirar as suas conclusiones. Na resposta semi-aberta o entrevistador deberá posuir unha batería de perguntas ampla de abondo para, sen coartar a liberdade do entrevistado, dirixir as suas respuestas ao campo de interese do investigador.

Certamente hai outras técnicas de investigación, mais hoxe nas institucións académicas sérias non se utilizan por terse contrastado na práctica a sua falta de rigor e o seu cada vez maior índice de erro. Unha das técnicas (entrevista con respuestas pechadas) é a que se utilizou neste período electoral por varias firmas comerciais de estudios de opinión.

Lee Crombach, ao igual que Campbell e Stanley saben que este tipo de inquéritos son os preferidos polas entidades e empresas porque nelas "danse unhas posíbeis respuestas, mais sempre as que interesan a quem encarrega o estudo".

Non fai falta ter lido a Caltom ou Louis Cohen, simplemente pola lóxica más elemental pódese deducir que, se o entrevistado co-

A. IGLESIAS

ñece o mecanismo de trabalho do entrevistador, pode falsear a sua resposta e en consecuencia invalidar a investigación. A non ser que partamos, como fan estas firmas, da falsa premisa de que todos entrevistados din a verdade. Na práctica non é así, lembrase non o leitor os errores cometidos polas sondaxes efectuadas no referendo da OTAN, as eleccións galegas últimas ou as Xerais do 93 por citar somente alguns exemplos no Estado español. Poderíamos engadir algúns casos de fora como os últimos comicios franceses, italianos e un longo etcétera. Non é preciso passar pola Universidade nem gastar un pataco para deducir polo que se fala na rua que o PP vai subir, o PSOE vai baixar e o BNG vai subir moito.

Daquela, cal é o interese dos partidos e medios de comunicación que apoian a uns ou aos outros para gastar tanto diñeiro noso? A resposta está ben ás claras: manipular. E vanno facer en duas etapas: Nunha primeira sacrificalizase, pón-

dolle o manto do suposto científico da investigación sociolóxica e unha suposta opinión da xente. Ao se publicar na prensa, rádio e TV dáselle popularidade, co cal refórzase o axioma de verdade da primeira etapa. Temos xa que logo o posibel votante condicionado ao identificar o seu voto, que debería ser algo absolutamente persoal, coa da suposta mayoría da povoación que ven reflectida no inquérito, sexa do sector que sexa.

Na etapa seguinte os mesmos que pagaron os inquéritos, isto é, os partidos políticos e os grupos de presión que están detrás deles van sair dicendo que non hai que se fiar demasiado, que é preciso reforzar esa tendencia, que ainda se pode invertir a tendencia, etc., etc., dependendo dos intereseis eleitorais de cada un.

Fagámonos pois unha pregunta sinxela, quen raios paga unha chea de millóns por algo que non é demasiado de fiar? A resposta é obvia:unicamente quen sabe que toda esa farsa manipula o corpo eleitoral ao seu favor e que o diñeiro investido vaille xerar divididos na sua conta corrente a máis ou menos curto prazo.

Un consello, hai que votar, certo é. Así que repase os programas e biografías dos candidatos, decidase polo que pense que é o mellor, e cando lea os xornais brinque porriba dos inquéritos e vaia directamente ás páxinas de cultura ou deportes.♦

MARIA XOSÉ FREIXO MARIÑO
estudou Metodoloxía da
Investigación
na Universidade de Oxford

Nota: O inquérito de *El Mundo*, *Antena 3*, etc., debería estar invalidado por ofrecer na Galiza unha sigla inexistente: EU-UG. Isto xa é unha proba patente non só da falta de rigor científico senón mesmo da sua mínima seriedade.

O MARZO DAS MULLERES

ENCARNA OTERO

No mes de Marzo, as mulleres teñen unha cita anual, recapitulación do traballo durante todo o ano na sua conquista de direitos e, asimade, de recuperación da memoria histórica; memoria na que non só están as traballadoras queimadas vivas en Nova Iorque, senón as outras, miles e miles que pagaron coa vida a dura conquista da liberdade.

Mais, no ano 1996 —sen esquecer o 8 de Marzo, senón pola contra, para reforzálo— as mulleres galegas teñen outro reto: a xornada do dia 3, fito histórico no que é preciso contribuir á recuperación da existencia como nación de Galiza, rachando co silencio que tivo até o día de hoxe no Parlamento do Estado, silencio que tamén existe na historia en feminino da Galiza escrita durante séculos polas mulleres e ainda por recuperar na memoria colectiva.

Que Galiza teña representantes políticos propios, homes e mulleres no Parlamento do Estado, que estes representantes teñan á Galiza no corazón e na cabeza cun proxecto político claro, que hoxe en dia pasa polo BNG, que este proxecto político contempla a Galiza como nación soberana e que nas Cortes de Madrid defendan os dereitos económicos, sociais e políticos da nación galega como proxecto colectivo dun povo, mais tamén como proxecto individual de liberdade para as persoas que viven neste territorio atinxo e

loitan pola conquista do seu propio corpo, da liberdade de escolher como queren e a quen, de separar a suxeición biolóxica que supón a sua capacidade de dar vida da decisión de ter fillos e fillas cando queren e con quen queren, teñen ainda pendente a conquista do direito ao aborto e á reproducción libre e, ademais engadir a isto, viver nunha sociedade onde os homes asuman o deber da paternidade como un exercicio obrigado.

‘A involución que supón un perigo para Galiza no seu contexto ameaza moito máis ás mulleres’

tamén cos votos das mulleres, sexa quen de reivindicar un espazo para a Galiza como nación libre onde os seus homes e mulleres tamén o sexan. Isto é o grande reto, a grande utilidade do voto do BNG o 3 de Marzo.♦

ENCARNA OTERO é Responsable de Prensa do BNG e Concelleira da mesma organización.

ELEIÇÕES XERAIS O 3 DE MARZO

Garcia Leira, vicepresidente do Parlamento non poderá continuar coa sua práctica en Vilalba

A Xunta eleitoral impide que os particulares acarrexen votantes

■ A.E.

A Xunta Eleitoral Provincial de Lugo acordou prohibir o carreto de votos por particulares. A decisión tomouse despois de que o vicepresidente do Parlamento, Garcia Leira, pedise autorización para pagarle a un autobús para acarrejar os veciños da parroquia vilalbesa de Xoibán.

A decisión da Xunta Eleitoral Provincial de Lugo venlle dar a razón ao BNG que denunciara a Garcia Leira nas pasadas eleccións municipais por adicarse ao acarreto nesa mesma zona. Despois de ser admitida a trámite a denuncia polo xulgado vilalbes, o Tribunal Superior de Xustiza decidiu arquivar a denuncia a instancias do fiscal García Malvar.

Agora a resolución da XEPL afirma contundentemente que "non é procedente a organización, por particulares, dun transporte de eleitores o dia da votación". Sentencia que o carreto por particulares supón un

"desembolso económico de evidente significado eleitoral realizado á marxe das disposiciones legais existentes sobre a matrícula". Afirma que os transportes públicos só poden funcionar "en igualdade para todos os eleitores e baixo a supervisión das Xuntas Eleitorais de Zona".

Satisfacción do BNG

O BNG mostrou a sua satisfacción por esta resolución afirmando que lle dá a razón as suas denuncias sendo "unha medida que garante unha maior transparencia no proceso eleitoral". Ao mesmo tem-

po o Bloque Nacionalista Galego anuncia que vai solicitar do gobernador Civil "que poña os medios necesarios para que a resolución da Xunta eleitoral se cumpla". O BNG, segundo o coordinador provincial Xosé Manuel Iríma, "dará instrucciones aos seus apoderados e interventores para que colaboren coas forzas do orden público a fin de conseguir que a xornada electoral se desenvolva con total normalidade dentro dos canles democráticos".

Se se producen carrelos por particulares, ben en autobuses, taxis ou coches, o BNG vai

apresentar denúncias, considerando que, con esta resolución expresa da Xunta Eleitoral, os xulgados veranse na obliga de proceder, dunha vez contra os infractores.

Por outra banda os nacionalistas denúncian o intento de Garcia Leira de "legalizar a sua particular visión de como se debe de colaborar co eleitorado, deixando ben ás claras cal é a sua concepción da democracia". Consideran tamén que "esté feito é más grave ainda se se ten en conta que Garcia Leira non é un cidadán calquier, senón o vicepresidente do Parlamento de Galiza". ♦

Coalición Galega pide o voto para o BNG

Coalición Galega, partido que non se apresenta a estes comicios, pediu o voto nun comunicado para o BNG aínda que sen citalo expresamente polas suas siglas. Entende a dirección de Coalición Galega que, nestes momentos "é posibel elevar a Madrid voces que, como ante-

riormente CG, falen, por e para Galiza, coa vantaxe de que agora, a diferenza de entón, moi probablemente non terán que soportar o aplastante rodillo dunha maioria robotizada e tele-dixida por un partido único".

CG entende que os inquéritos li-

mitan a catro as forzas con posibilidade de optar representación. "Entre elas colócanse PP e PSOE que comparten o mérito de de ser os absolutos responsables da situación na que se atopa o noso país". O comunicado de Coalición Galega fai reseña dos escándalos e corrupcions que acompañaron

aos socialistas nos últimos anos e que lles fixeron perder totalmente a credibilidade. Tamén fai un apontamento das promesas populares, afirmando que non gardan relación cos seus actos ali donde governa, ben sexa en comunidades como Galiza ou nos concellos nos que falan de baixar os impostos e "están a subilos".

Por iso CG pide aos votantes que fagan unha elección responsável "que impida que sexamos administrados por caciques, corruptos e maleantes que nos condenan a ocupar o vagón de cola no tren do Estado". ♦

A máscara non sustitue ao carisma

A polémica financiación dos partidos repercutiu nesta campaña eleitoral, de só quince días e más modesta que de costume. Menos valedores eleitorais, menos carteis e bandeirolas e menos megafonias. A par do aforro, a propaganda desvíase cara a televisión e o buzoneo.

O PSOE recuperou certo esplendor dos seus mitins, con cenário más modesto iso sí, a tono co papel de força crítica e opositora que pretende recuperar, antes mesmo de ter abandonado de feito o poder. Felipe González afirmou na Coruña que a sua saída da Moncloa se produciría dentro das normas da cortesía democrática, o que ven a ser algo así como dizer que dá por inevitável a derrota.

Para encher o coliseo da cidade de cristal, os socialistas, como xa fixeran en Vigo coa visita de Guerra a semana anterior, recuperaron a força das suas bases e encheron de autobuses provincias das agrupacións locais de toda a provincia o perímetro do local de actos.

Para estes comicios o PSdeG-PSOE confesou uns orzamentos en pouco superiores aos trinta millóns, os más cativos de todas as forças políticas. Pero obviou o

dato de que a maior parte da campaña ven consignada desde a sé central.

No mesmo clima de forza que se dá por perdedora, os seus anuncios televisivos apontan a unha renovación da língua e propagandística dos partidos. En menor escala, tamén sucede co PP e IU. Os líderes están dispostos a entrar case de pleno no terreno da ficción audiovisual, presentándose como xestores-actores. Anguita finxe charlar con Almeida e Castellanos, como Rato, Cascos ou Raxoi poñen a máscara de celebrar unha reunión decisiva do alto estado maior popular. Claro que máscara non é o mesmo que carisma, ainda que teñan unha parte etimolóxica similar.

Entre bambinelas, uns e outros comentan que a elevada participación podería deberse á saída á luz dunha bolsa de franquismo sociolóxico que até agora non votaba e que nesta ocasión agarda o regreso dos seus. En todo caso, este fenómeno xa emerxe de forma nítida en 1993.

A sociedade semella más politizada que anos atrás, ainda que iso non vaia conforme co barullo doutras ocasións. ♦

Eleicións Xerais '96

Para que GALIZA
poida DECIDIR

Son moitas as cuestións importantes para Galiza que se deciden nas Cortes do Estado.

É o momento de que Galiza ocupe o lugar que lle corresponde, con peso próprio, para que ninguén decida por nós.

É O MOMENTO !

■ En Iberolacto
ainda non
puideron falar
cos proprietarios

Os traballadores da fábrica de queixos Iberolacto, de Celanova, ainda non puideron sentarse a negociar cos propietarios xa que non apareceron pola pranta. Esta fábrica é, nun 75%, de Lagasa e, nun 25%, de Andrés Varela. Despois da manifestación polas ruas de Celanova o Xoves 22, na que participaron varios miles de persoas en apoio dos traballadores, estes continúan en folga os tres primeiros días de cada semana. Tanto o alcalde celanovés, António Mourino Villar como os outros sete da mancomunidade solidarizáronse coas vintecato persoas afectadas polo translado da actividade industrial a Pontedeume, onde Lagasa ten outra empresa. Os traballadores amosaron a ledicia polo apoio masivo que teñen na vila pero, ao mesmo tempo, láianse de que en toda a semana non houbera un intento de diálogo por parte dos donos de Iberolacto.♦

■ A FPG denuncia o encarceramento de Idígoras

A Frente Popular Galega criticou duramente a detención e encarceramento do responsável de Herri Batasuna, Jon Idígoras e as ameazas de criar un estado de excepción en Euskadi. "Denunciamos a trama PSOE/PP/IU españoles todos, que están dispuestos a fascistizar incluso aos seus propios procesos eleitorais, cada dia más farsantes e fraudulentos". A dirección da FPG denuncia a contradicción entre o caso de Barrionuevo e o de Idígoras e anuncia que utilizará os espazos de publicidade electoral para criticar a detención do deputado abertzale.♦

■ Educación di agora que anuncia a rede de centros

Despois de protestas de profesionais, pais e alumnos por todo o país reclamando a publicación da rede de centros que impartirán a Educación Secundaria Obrigatoria, o conselleiro de Educación, Xan Piñeiro Permuí, anunciou na prensa que o faría antes do 15 de Marzo. Os sindicatos CIG e STEG-STEs, que abandonaron as últimas reunions da mesa sectorial polo incumprimento dos compromisos de Educación, critican o anuncio de Piñeiro

A. PANARO

■ O arcebispo Xulián Barrio coa Igrexa galega

Na toma de posesión como arcebispo de Compostela, o pasado 25 de Febreiro, Xulián Barrio reivindicou o papel da Igrexa galega "como unha Igrexa que quer sentirse realizada na Galiza e para a Galiza". O acto celebrouse coa presenza das principais autoridades do país e de milleiros de fieis.♦

Permuí, por telo feito ante os medios de comunicación e en período electoral. Lembran que o único compromiso adquirido pola consellaría cos representantes sindicais foi publicar a rede de centros antes do 16 de Xaneiro, o que incumpriu.♦

■ Peden a demisión do Governador Civil de Pontevedra

A Xunta de Persoal do concello de Pontevedra, na que están representados UGT, CCOO, CIG e CSIF, solicitou publicamente a demisión do Governador Civil de Pontevedra José María Alvarez de Paz. A razón é a impugnación dun acordo para actualizar os complementos específicos dos empregados municipais, conxelados desde hai oito anos. Todos os partidos políticos e centrais sindicais asinaron este acordo, ao consideralo viável xuridicamente, que remataba coa condición de seren os traballadores pior pagados das cidades galegas. O recurso presentado polo Governo Civil fixo que o Tribunal Superior de Xustiza de Galiza suspendera a execución do acordo, cando xa entraran en vigor as subas no salário.♦

■ Novo xuízo contra un insubmiso

O colectivo antimilitarista Galiza Insubmisu anunciou a celebración do xuízo o Xoves 29 contra o insubmiso Pedro Pablo Patiño, no xulgado do Penal número 2 da Coruña. Patiño declarou a sua negativa a cumplir o servizo militar e a PSS hai máis de tres anos e, actualmente, pertence ao MOC de Trasancos. Este colectivo informa que o fiscal solicita unha

pena de dous anos, catro meses e un dia para Pedro Pablo Patiño. Precisamente, esta foi a condega que recaeu sobre Manuel Caride, o insubmiso de Vigo que foi xulgado hai unhas semanas.♦

■ A morte da muller da Fraga paralizou a campaña do PP

Carmen Estévez, a muller de Manuel Fraga, morreu o Venres 23 pola maña na residencia oficial da presidencia da Xunta en Roxos, perto de Santiago. Enferma xa desde hai tempo, levaba varios días moi grave polo que o presidente da Xunta xa suspendera os actos eleitorais antes da súa morte. Tanto o enterro como a recepción do pésame estivo marcado pola discreción e non admisión de visitas que, segundo o Gabinete de Comunicación de Presidencia, era desejo expreso da finada. Precisamente tamén reseñan a súa imaxe como "o contramodelo hispano do modelo de esposa de mandatario popular". Ao enterro, en Perbes, de Carmen Estévez, que tiña setenta anos, acudiron todos os dirigentes do PP, incluído José María Aznar e a súa muller Ana Botella.♦

■ Denúncian a tres empresas por vetar á CIG na negociación

A CIG denunciou que tres empresas auxiliares de Astano, Indasa, Dacrio e Montaxes Cabral, por non permitir que estivera presente na mesa de negociación colectiva. A denuncia concretase en Indasa que amosou explicitamente a sua oposición a que os delegados da central nacionalista entraran na negociación.♦

■ O 93 rexistrou a renda agraria máis baixa da última década

O Anuario de Estatística Agraria de 1994, que apresentou o conselleiro Tomás Pérez Vidal o 27 de Febreiro, demonstra que 1993 foi o pior ano da última década no que se refire á renda agraria nas provincias da Coruña e Pontevedra, segundo denuncia o Sindicato Labrego Galego. "As de Lugo e Ourense ainda que medraron con respecto a 1992, non chegaron aos niveis dos mellores tempos", asegura o SLG. Para a central nacionalista as causas do descenso da renda están na caída dos prezos, que non é compensada polas subvencións. Para as Comisiones Labregas Galiza padece unha discriminación na concesión de axudas frente ao resto do Estado. Un exemplo é que a subvención por persoa ocupada aquí é de 63.000 pesetas, frente ás 584.000 de media no conxunto do Estado.♦

■ Solidaridade co ex alcalde de Oleiros

Baixo o lema *Contra da Injusticia, Solidariedade*, varios centos de personalidades do mundo da cultura e da política o 2 de Marzo ás dez da noite asistirán a unha cea que se celebrará nun mesón da localidade de Oleiros para mostrar "o respeitoso desacordo" coa sentenza do Tribunal Supremo que confirma o fallo da Audiencia da Coruña, que condena ao ex alcalde de Oleiros, Ángel García Seoane, a unha pena de seis anos e un dia de inabilitación especial por un delito de prevaricación por ordenar a limpeza e retirada dunha caseta na praia de Santa Cristina. Precisamente despois de coñecerse a sentenza, o Tribunal Superior considerou xusta a demolición da caseta. O acto está promovido pola Alternativa de Viciños, o grupo ao que pertence García Seoane e que goberna o concello de Oleiros.♦

García Seoane.

magdalena Conde, unha anciana da parroquia de San Andrés, na Fonsagrada, inválida, sofreu un empeoramiento de saúde hai uns días. A filha decidiu chamar ao médico, xa que Magdalena ainda non estaba recuperada dunha neumonia e padecía de corazón. No centro de saúde da Fonsagrada, o médico Ricardo Parada Marín respostoulle que non podía acudir e, ante a insistencia da muller, alegou que "non era un veterinario para andar polas aldeas con mal tempo". Ante a reiterada petición da muller polo mal estado da súa nai, o médico ameaçouna con enviarla á Garda Civil. Nen ela nai o seu home conseguiron que Ricardo Parada a atendese e, finalmente, tivo que ir á casa outro médico, ao que lle notificaron a atitude do seu compaño. O neto de Magdalena, Xosé María Alvarez, opina que é indignante que un médico utilice ameaças dese tipo. Asimismo, lembra que este médico xa ten varias queixas presentadas na Inspección de Lugo e que a súa familia xa tivo problemas con el por querer retiralle o servizo de ambulancia.♦

■ O Estado só reconoce ao 5% dos enfermos da Sida

Os criterios que usa o Ministerio de Sanidade para declarar a un VIH positivo como enfermo da sida reducen da incidencia epidemiológica desta enfermedade. Os devanditos criterios son ser seropositivo e padecer algunha das enfermidades asociadas á sida, isto supón que só o 5% dos seropositivos están incluídos nos rexistros epidemiológicos como casos da sida. Pola contra, nos Estados Unidos un seropositivo é considerado como afectados pola sida cando ten menos de cincocentos linfocitos T4 (células do sistema de defensa do organismo ás que destrue o vírus da sida). Deste xeito, reconécense como enfermos o 65% dos seropositivos. O Comité Cidadán Galego Anti-Sida de Santiago pediu a revisión dos criterios de calificación dos enfermos. Por outra banda, o Ministerio de Sanidade ven de declarar aos enfermos da sida como enfermos crónicos e daquela estes van poder ter medicamentos gratuitos.♦

GALIZA E MUNDO

SEGURIDADE VIAL

Foran destinados ao desguace no Exército e na Mariña

A Garda Civil descobre seis autobuses falsificados no transporte escolar de Lugo

■ PRIMITIVO CARBAJO

Seis autobuses do transporte escolar da provincia de Lugo foron retirados do servizo tras a Garda Civil descobrir que tiñan falsificada a documentación: eran máis vellos do que os papeis dicían e do legalmente permitido para o servizo adxudicado. Pais de alumnos, profesores, sindicatos... todos agás o PP, denúncian que hai máis vehículos nesas condicións e que esta situación non é senón un aspecto máis da disfuncionalidade xeral do servizo.

Vellos cacharros facendo itinerarios de rallye con sacrificados rapaces en permanente estado de transporte e traqueteo, agás penosas esperas por incumprimento de horario. Os desfases xa foron denunciados a principios de curso na mobilización dos pais de alumnos de vinte colégios públicos da provincia. A Xunta deu daquela por resolto o problema. A CIG, sen embargo, mantén que non foi atendida nengunha das peticións correctoras.

Os autobuses agora retirados foron vehículos militares, do Exército do Aire e da Mariña, vendidos en poxa cara ao seu potencial despeze. Cun carrozado novo e outras chapuzas na mecánica, atoparon bon uso no transporte de nenos. As empresas que os usaban mercáronos xa falsificados e por aí zafan a súa responsabilidade. A identidade dos presuntos falsificadores remete aos segredos do sumario que se inscrive en Lugo ao redor do caso. A historia pasa por talleres da Coruña e Madrid, onde se perpetrou a chapuza, e máis nada se coñece desta trama que pode levar o seu tempo en clarear.

Sorprende, non obstante, que tres dos seis autobuses retirados pola Xunta, previa denuncia da Garda Civil, pertenzan a unha mesma empresa, que ás veces é a más importante da provincia,

As empresas Monforte e Iasa manteñen en uso autobuses que non cumplen os requisitos legais

DELMI ÁLVAREZ

Empresa Monforte. Actua sobre todo no Sul. Iasa prevalece no Norde. As empresas dos autobuses falsificados saíron ao paso da denuncia declarándose timadas por quen lle subministraron os vehículos. Quer dizer: á empresa máis importante do transporte de viaxeiros de Lugo non lle colan un, senón tres autobuses de matus, que os seus estrategas —ou como se chamen no argot empresarial— destinan a transportaren nenos, cando xa o exército os mandara ao despeze.

A Empresa Monforte ten outros autobuses activos no transporte escolar que non desmerecen o estado dos que retiraron, segundo as queixas de pais e profesores de Chantada, do Incio, de Nadela, de Pedrafita... Todos os buses pasan dúas veces as revisións da ITV, "de mecánica parecían ir ben", di Xoán Xosé Bértolo, segredario xeral técnico da Consellería de Educación. Nalguns colégios, como no do Incio, lembran ter sofrido o curso pasado "pequeños" accidentes, como que o vehículo ficara sen freos e tivese que se deter no foxo. E se iso ocorre noutro sitio, nun cruce por exemplo, e nun intre determinado?

"Cando plantexamos este tipo de causas táchannos de alarmistas. Pero agora se demonstra que as nosas denúncias non ían tan de-

sencamiñadas, que tiñan fundamento. Non fai falla pasar pola traxedia, xa abonda gravidade o feito mesmo de que poída producirse por circunstancias desa índole", di Carmen Vázquez para sinalar o "cacharrazo escolar", os laios de traxedia e mailas comitivas oficiais nos funerais multitudinarios destes casos, cando todo iso ten un remedio máis barato na prevención.

A Xunta encolle os ombreiros

A Xunta tirou de fachendosa enerxía no intre de publicarse o fraude para sinalar: "1) sustitución preventiva dos buses (pensarán devolverlos ao servizo?); 2) a responsabilidade dessa viviancia é de Interior, os nosos papeis están en regla; 3) rescisión dos contratos coas empresas cando se comunique que non cumplen a lei. Outra cousa é que elas tamén foran timadas", precisa Bértolo, e elas xa dixerón que si, e polo pronto contan con todo o direito do mundo a seguir prestando o servizo.

As protestas pola reconversión do transporte escolar en Lugo acenderon nos comezos de curso. Esta reconversión introduciu cambios nos horarios lectivos impostos por combinacións de itinerarios entre os diversos colégios que van dirixidas, máis ca nada, a facer rendible o servizo.

cio para as empresas concesionárias do mesmo. Non o teñen doido. A Xunta aduciun un aforro de 3.800 millóns de pesetas grácias á reconversión. As empresas, como consecuencia, vense na obriga de xogaren con menos cartos e circularen embaladas polos colexios e aldeas en coches, non os mellores, por suposto, que teñen que cobrir un meirande radio de acción para que non decaiga o negocio.

"Se é tanto o aforro como din", sinala unha nai, "pois que sexa un pouquiño menos e que os rapaces estéñan atendidos como deben". A Empresa Monforte respostou nalgúnha ocasión a pais de alumnos de Nadela que, se os autobuses eran vellos e os rapaces chegaban envoltos en graza, era pola propia condición dos rapaces, que non paran quietos e esmágano todo. "Os nenos sonlle así, señora". E así houbo un tempo no que, para mellor baquetealos, ata lle sacaron os bancos do autobús. Noutros casos, os coches non son maos, pero han circular por pistas forestais ou estradas de firme infame.

Unha folga ignorada

Os pais de alumnos de vinte centros públicos, a maioria da montaña, os máis afectados por razóns óbviais de temperatura e

topografía, protagonizaron unha folga contra a reconversión do transporte escolar e un peche na Dirección Provincial da Consellería de Educación, que a policía resolveu polas bravas. A coordinadora que montaran na ocasión dissolveuse no compromiso oficial de atender cada unha das peticións por separado. "Os problemas foron á poste solucionados e na actualidade existe unha completa normalidade en todos os centros educativos", di a Consellería.

"Non atenderon a nada", replica a CIG, e a propia existencia deses seis autobuses collidos *in fraganti* cuestiona a teórica normalidade do servizo que xa denantes se daba por establecida. Os pais e sindicatos tíñan denunciado e ainda quedan máis autobuses falsificados, segundo insisten. Ou vellos abondo para mereceren o retiro. En Chantada, no Incio, en Nadela, en Pedrafita..., agás que sexa o mesmo bus, e tamén pouco seria raro.

Un dos seis falsificados, precisamente o máis antigo, estaba autorizado para prestar servizo nos colexios dunha dúzia de municipios. A sua antigüidade documental era de 1982 e a real, de 1971. Noutro, curiosamente, a falsificación era sómente dun ano, de 1983 a 1982. A explicación hai que buscalo no feito de que non poden dedicarse a transporte escolar autobuses con máis de 18 anos de idade nem os de segunda man que fosen mercados despois dos dez anos de vida.

Ese control e vixiancia corresponde, certamente, ao Ministerio do Interior, á Garda Civil de Tráfico, que foi de feito quien descubriu o pastel. A Xunta cúrase en saude delimitando as competencias de cada quen, pero non tiña constancia, pola extendida opinión entre pais e profesores, das irregularidades? Acaso insou ela a investigalas? Están xa todas resoltas? Bértolo non cre que existan moitos máis autobuses falsificados en servizo "porque, precisamente grácias ao transporte escolar, a flota anovouse moi nestes últimos anos". Daquela, unha pregunta: cánto percibiu a Empresa Monforte polo seu transporte escolar nesa etapa de renovación?♦

Empresa Xornalística Editora: Promocións Culturais Galegas S.A.

Consello de Administración.
Presidente: Cesáreo Sánchez Iglesias. Vicepresidente: Xaquín Acosta. Conselleiro Delegado: Xosé Fernández Puga. Vogais: Francisco Carballo, Francisco Torrente, Albert Anseide, Xosé M. Doballo, Manuel Díos e Manuel Veiga. Secretario: Xan Piñeiro.

Director: Alfonso Eiré López.

Redacción: Gustavo Luca de Tena, Manuel Veiga, Xan Carballo, Horacio Vixande, Arantxa Estévez, Carme Vidal, Anxo Iglesias (fot.).

Correspondentes: Ricardo Sandoval e Merche Vázquez (A Coruña), Xavier López (Compostela), Carme Carballo (Ourense), H. Sanfiz (Ferrol), F. Arizaldo (Lugo), X. Castro Rato (Vilagarcía), Antón Malde (As Mariñas), Anxo Rosende (Ortegal), X.M. Suárez Estévez (O Condado Baixo), H. Naval (A Mariña), X. López Térmez (O Bierzo), G. Docampo (Valdeorras), Paulo Naseiro (Terra Chá), X.M. Santiago Cagigao (Barbanza), Manolo Bello (A Montaña), Manuel Díaz (Melide), Xosé R. Castro (O Carballiño), X. Gabriel Pachón (A Fonsagrada), A. Díaz Amor (Ribadeo), M.A. Torres (Verín), Manuel Pan (Bergantiños), Daniel Lazaré, Pepe Rei (Euskadi), Paco Soto (Barcelona), Maribel

Lugilde (Asturias), Begón Moa (Almería), Gonçalo Nuno (Porto).

Área: Iago Luca. Pesca: Severino Xestoso.

Colaboradores:

Paula Castro, Manuel Vilar, Xosé Cid Cabido, Pilar Piñeiro, María Alonso, Viki Costas, Avelina Barreiro, Lino Braxe, Primitivo Carballo, X.C. Garrido Couceiro, Nanina S. Castroviyo, Anxos Salgado, Amando Alvarez, Manuel Rivas, Xosé A. Gacío, Xurxo Estévez, Margarita Ledo, Víctor F. Freixanes, Carlos Melia, César Varela, X. Fernández Mateo, António Mascato, X.L. Iglesias, Rodolfo Dacuña, Internacionais: Xúlio Ríos, Patricia Grinberg, Juan C. M. Betelú. Literatura: Xesús González Gómez, Xosé M. Eiré, Miro Villar, Miguel Vázquez Freire, Xosé

M. Millán. Música: Xoán M. Estévez, Xico Peña, Xoán Manuel Carrera, Oscar Losada. Arte: Fernando Ferro, Fernando M. Vilanova. Cinema e Televisión: Celso López Pazos, Gonzalo Vilas, Carlos Amaro. Arquitectura: Prácido Llancaman. Historia: Francisco Carballo, Anselmo López Carrera, Xesús Torres Regueiro.

Fotografía: Andrés Panaro, Carlos Puga, X. Marra, Che, Xosé L. Diaz, X. L. Suárez, Canal, M. Sendón, Tino Viz, X. M. Albán, Delmi Alvarez, Voz Noticias, El Progreso.

Ilustración: Xosé Lois, Pepe Carreiro, Carlos Silvar, Gonzalo, Xúlio Gaioso, Tokio, Hermida, P. Núñez, Manel.

Corrección lingüística: Fernando Carballo.

Diseño Gráfico e Maquetación: Xosé Taboada.

Administración: Blanca Costas.

Publicidade: Carlos Martínez Muñoz.

Subscriptions: Lola Fernández Puga.

Redacción e Administración: Rua do Príncipe, 22, planta baixa (36202 Vigo). Apartado postal 1371.

Teléfonos: Administración, Subscriptions e Publicidade (986) 43 38 30. Redacción (986) 43 38 86 - 22 24 05. Fax (986) 22 31 01.

Imprenta: E.C. C-3 1958.

Depósito Legal: C-963-1977. ISSN 02-13-3105

Non se mantén correspondencia sobre orixinais non solicitados. Está permitida a reproducción sempre que se citar procedencia.

PACTOS POLÍTICOS

Despois xa de frustrarse un acordo municipal entre PSOE e BNG no concello de Santiago, os recentes acordos entre socialistas e populares poñen de manifesto un pacto de fondo entre ambos partidos, consolidados despois da conversa Fraga-Estévez. A privatización da Recadación, a modificación do catálogo de persoal ou as posicións comuns no Consorcio fronte ao Ministerio, son postas de manifesto pola oposición nacionalista

Encarna Otero, á esquerda, denuncia o pacto de fondo PSOE-PP no Concello, non silenciado pese a estar en campaña eleitoral. M. Xesús Sainz, do PP e X. Estévez do PSOE.

O BNG critica tamén a modificación do catálogo de persoal

Socialistas e populares pactan en Compostela a privatización da recadación municipal

■ C.V.

A voceira do BNG no concello de Santiago, Encarna Otero ven de denunciar a existencia dun "pacto oculto" entre o PP e o PSOE no governo local que se está a notar na dinámica política habitual no concello. O PP deixou de apresentar mociones nos plenos e limitase a aprobar decisiones do governo como a privatización dos servizos recadatarios ou a modificación do catálogo de persoal mentras Xerardo Estévez se pon de parte do PP fronte aos representantes do Ministerio nos temas debatidos no Consorcio.

A aprobación en pleno dunha asistencia técnica para o servizo de recadación cos votos favorables do PP e o PSOE é un dos casos nos que, segundo Encarna Otero, queda á vista o pacto entre os dous partidos. O BNG foi o único grupo que rexeitou o que consideran unha "privatización dun servizo que é competencia do concello e queda en mans dunha empresa privada da que vai depender persoal laboral contratado polo próprio concello". Para a concelleira nacionalista esváese deste xeito o control municipal sobre a recadación sen por iso garantir a

efectividade do servizo xa que a empresa adjudicataria da asistencia técnica vaise quedar cunha porcentaxe do cobrado e pode non executar os embargos aos impagados.

Por primeira vez tamén o PP vota a favor dunha modificación no catálogo do persoal municipal que nen foi discutida cos grupos nem coa Xunta de Persoal do concello. Segundo a reforma quedaran sen renovación cen contratos ademais de amortizarse máis de corenta prazas. A pesar de que alguns concelleiros do PP manifesta-

sen a sua oposición ao documento horas antes da celebración do pleno, a decisión da voceira dos populares, M. Xesús Sainz obrigou ao grupo a votar a favor. Sae adiante esta modificación pendente incluso da aprobación do orzamento que foi prorrogado até o próximo mes de Setembro.

Pacto Estévez-Fraga

Desde que en Octubro o alcalde de Xerardo Estévez rompera, a raíz dunha entrevista con Manuel Fraga, as negociacións co BNG para garantir a estabili-

de do goberno, os nacionalistas veñen falando da existencia dun pacto entre ambas forzas do que, coas últimas actuacións, "queda demostrada a sua existencia". O alcalde fala entón da necesidade de chegar a "pactos pontuais" de carácter institucional co PP e urbanístico co BNG. A esta altura, segundo Encarna Otero, Estévez opta por consensuar as decisiones políticas co PP motivado de forma especial pola relación institucional dentro do Consorcio e o medo de "se atopar co PP na Xunta, no goberno central e na representación municipal e por iso prefire arranxar o tema a nivel local".

O BNG considera que o Consorcio é un bo exemplo da convivencia entre PSOE e PP que se está a dar no concello. O retraso nas obras do multiusos do Sar, que estaba previsto inaugurar en Decembro de 1993, orixinou un debate dentro do Consorcio no que só o BNG e o Ministerio pediron responsabilidades e a posibilidade de sanción para a S.A. de Xestión do Xacobeo que é a encargada da sua administración para o que se queda cun 3% dos 2.800 millóns de investimento. O goberno municipal enfrentouse así cos representantes do Ministerio á hora de posicionarse sobre o incumprimento de deberes da S.A. de Xestión do Xacobeo que nen sequer está a participar nas reunións semanais que convoca a equipa técnica da obra.

Encarna Otero sinala que Xerardo Estévez se atopa só coa oposición dos dous concelleiros do BNG xa que "en todo o mes de Xaneiro o PP non apresentou nengunha moción en pleno e mesmo variou o discurso das suas intervencións nas que non exerce de oposición senón que se limita a dar para adiante a todas as decisiones do equipo de goberno, Estévez está a contar neste momento cun grupo maioritario de 23 concelleiros".

AS CERAMICAS DO
CASTRO E AS DE
SARGADELOS
ESTAN FEITAS CON TERRAS GALEGAS, AS IDEAS E ACIENCIA QUE LLES PROPORCIONA O
LABORATORIO
DE **FORMAS** DE GALICIA
E O **SEMINARIO** DE ESTUDOS CERÁMICOS

ENGADINDO UN VALOR 200 VECES SUPERIOR AO DAS SUAS MATERIAS PRIMAS QUEREN SER UN EXEMPLO DO QUE SE PODE FACER APROVEITANDO OS NOSOS RECURSOS

CACIQUISMO

Outorga a dedo 500 dos 10.500 millóns do orzamento

Cacharro dispón do 5% do presupuesto da Deputación para libre disposición

■ H.V.

O presidente da Deputación de Lugo, Francisco Cacharro Pardo, ten perto de 500 millóns de pesetas de libre disposición para subvencionar distintas actividades de entidades de todo tipo na provincia de Lugo. Esta cantidade representa en torno ao 5% do orzamento anual da corporación provincial, xa que, mália que o seu presupuesto oficial é de 13.000 millóns, na realidade son 10.500 millóns de pesetas.

A Deputación de Lugo ten un orzamento dedicado a subvencións por valor de 141 millóns de pesetas. A isto cómpte sumarílle un Plano de Cooperación coas entidades veciñas, cunha dotación de 250 millóns de pesetas. Os car-

tos de libre disposición compléitanse con diversas partidas para actividades deportivas, que suman 60 millóns de pesetas.

No proxecto de presupostos para 1996, a Deputación Provincial de Lugo incluía a posibilidade de que o presidente pudese dar subvencións cando cada unha destas non superasen o millón de pesetas. Unha emenda apresentada polo deputado do BNG, Fernando Blanco, pretendía reducir a cen mil pesetas os cartos de libre disposición de Cacharro. A resposta do presidente da Deputación foi elevar a dous millóns a cantidade a dar libremente. A medida non foi debatida polo grupo do Partido Popular, xa que foi anunciada por Cacharro no mesmo pleno no que se presentou a emenda (a mediados de Febreiro), pero os 18 deputados populares votaron a prol da proposta do presidente da Deputación.

Todo por adxudicación direita

O Plano de Cooperación coas entidades veciñas contempla que as subvencións a entregar

Este home controla personalmente e en exclusiva grande parte do orzamento que se manexa na provincia.

A. IGLESIAS

non poden superar os dous millóns de pesetas, de modo que

Cacharro Pardo tamén disporá integralmente desta partida para

repartir como estime, sen ter que consultar con nengun organismo da Deputación.

Contudo, o presidente da Deputación luguesa ten moita manga ancha na administración dos cartos públicos. A institución que dirixe fai todas as contratacóns por medio da adxudicación direita. É a Comisión de goberno a encargada das contratacóns. A Comisión de goberno é un executivo titere que fai o que Cacharro ordena. Un exemplo do proceder do presidente sucede nunha recente reunión á que faltou o próprio Cacharro, pero na que estiveron presentes outros membros da Comisión de Goberno, os cales foron interpelados polo deputado do BNG, Fernando Blanco. Os membros do executivo provincial dixerón descoñecer dados fundamentais dos cartos que xestiona a Institución. "Isto é proba de que é Cacharro quen dispón do diñeiro", dixo Blanco.

As duas claves para Cacharro administrar a Deputación sen control son os anos que leva instalado no poder e a maioria absoluta da que disfruta.♦

SEXISMO NO TRABALLO

UGT, CCOO e CIG celebraron o II Encontro Sindical da Muller en Vigo

As mulleres reclaman o direito a redistribuir o seu tempo

■ A. ESTÉVEZ

O tempo non é un concepto abstracto na vida muller; a súa distribución afecta ás condicións de igualdade e de acceso ao mundo laboral. Esta é unha das conclusiones máis relevantes do II Encontro Sindical da Muller, celebrado en Vigo o Xoves 22 e o Venres 23. Nel participaron máis de cen delegadas sindicais de UGT, CCOO e CIG, cuas secretarias da muller foron as encargadas de organizar o acto. Entre outras mulleres participaron Rita Moreno, responsable da secretaría da muller do metal de CCOO, Almudena Fonteche, da secretaría confederal de acción social de UGT e as avogadas Elvira Landín e Bibiana Martínez.

As estatísticas son claras e amosan que os contratos asinados por mulleres no ano 1995 só supoñen a terceira parte dos totais. As mulleres seguen optando a postos de traballo precarios mentres que o traballo ben numerado é para os homes. Tamén sinalou Rita Moreno que, na hora das rescisións de contratos ou das regulacions de persoal, as primeiras en

As mulleres seguen optando a piores empregos que os homes.

discriminación laboral por razóns de sexo.

Non ter tempo para nada

Asumir as tarefas domésticas como un traballo exclusivo nega a posibilidade de ter un "tempo próprio". As representantes sindicais reseñaron que se lle nega á muller o seu desenvolvemento persoal, a formación e a participación social, política e sindical. Esta pode ser unha das razóns polas que os contratos a tempo parcial afecten más ás mulleres e se estea a criar unha nova discriminación en canto os homes traballan a tempo completo. Por isto, unha das solicitudes presentes neste Encontro é unha maior flexibilidade no traballo da muller, tendo en conta ás persoas que ten ao seu cargo que, en moitos casos, non son só os fillos, senón as persoas maiores coas que vive.

"Reivindicamos un reparto de tempo da vida frente a un reparto do tempo do emprego e a necesidade de avanzar na asunción das responsabilidades familiares por parte do concxunto da sociedade", dix desde UGT, CCOO e CIG. As sindicalistas tamén animan ás mulleres a sair do *gueto* e dotarse dunha maior cualificación e nivel de desenvolvemento a través da formación.♦

quedan sen traballo son as mulleres. Por esta razón, as secretarias das tres centrais sindicais cren que é preciso revisar os convénios en canto non contiñan cláusulas discriminatórias. Tamén solicitan "que os contratos de xornada a tempo parcial, maioritariamente utilizados polas mulleres, segundo os datos estadísticos, sigan com-

putándose a efectos de prestacións sociais segundo o principio *día traballado igual dia cotizado* porque o sistema implantado desde 1994, sen disposicións transitórias de acomodación, está producindo un efecto de exclusión da cobertura da Seguridade Social por non acordar os períodos mínimos de cotización".

Os problemas de discriminación laboral non atopan, moitas veces, solución por non existir un tratamento específico e por ser este un tipo de conflicto que as institucións se negan a aceptar. As delegadas sindicais asistentes ao Encontro solicitaron a figura de muller axente para a igualdade, á que se poida acudir cando se padeza a

ANTIMILITARISMO

O pasado ano levouse a cabo en Santiago a manifestación máis numerosa a prol da insubmisión celebrada na Galiza. A. PANARO

O primeiro insubmiso nesta institución critica a eliminación de postos de trabalho

Cincuenta prestacionistas traballan na Universidade de Vigo

A. ESTÉVEZ

Se o ano pasado emprendiase unha campaña en Santiago para que a universidade compostelana non acollera prestacionistas, a negativa dun insubmiso a presentarse na Universidade de Vigo tamén levantou protestas contra esta institución. Cincuenta mozos cumplen a prestación social substitutória nesta universidade, levando a cabo tarefas nas fotocopiadoras ou nas delegacións de alumnos. Xosé Manuel Paramos, o insubmiso que tiña que presentarse hai uns días, cre que este convénio facilita que os universitarios poidan continuar na institución e elimina postos de trabalho.

Paramos declarouse insubmiso hai tres anos ante o Consello da Obxeción de Conciencia pero a sua postura non foi aceptada até que a formalizou no reitorado da Universidade. Acompañado de varias persoas que o apoian, levaron a cabo unha concentración de protesta, na que alumnos e o representante sindical da CIG no reitorado solidarizáronse con el. Os prestacionistas apoián a sua atitude que, eles, por diferentes motivos, non levaron a cabo. A maioria dos obxectores afirma que, ao ser concebida a prestación como un castigo, tarde ou cedo, todos cumplen ainda que non

existe ningun fin social. O pensamento xeral é que existe presión para que as institucións acollen máis prestacionistas ante a morea de presentados cada ano.

Desde que se deu a protesta de Paramos, os colectivos antimilitaristas, os obxectores dentro da Universidade e algúns sindicalistas debaten o papel que está a xogar esta institución na penalización da insubmisión. Son moitos os que cren que non se cumplen uns estatutos que falan de formación crítica e libre cuando se colabora cun convénio que militariza aos estudiantes. Xa están previstas unhas xornadas de debate dentro da Universidade de Vigo sobre a moción de formación e insubmisión.

As institucións e a sua postura

O que buscaba a denuncia de Xosé Manuel Paramos era chamar a atención sobre o papel que xogan os prestacionistas nas institucións xa que se dan diferentes situaciones. Por unha banda, realízanse tarefas que nada teñen que ver co finalidade da PSS, como as que denunciaron algúns prestacionistas en Santiago referidas ao verquido de residuos nos ríos ou a asistencia a actos do Partido Popular. Por outra banda, está o exemplo dos ob-

jectores na Universidade de Vigo sen unha tarefa determinada que facer, realizando o traballo que correspondería a bedeis. "Non existe o excedente de 'cupo' na PSS; ao estar concebida como un castigo, todos teñen que facela ainda que haxa problemas para buscárlas colocación", comenta Xosé Manuel Paramos, que cre que un traballo social nunca debe ser obligatorio.

Agora, a Universidade de Vigo, seguindo a normalidade nestes casos, denunciará a este insubmiso por non presentarse como prestacionista e o xuízo pode tardar uns anos. Precisamente, os mozos que se negan a cumplir o servizo militar ou a PSS, critican a lentitud dos procesos que inciden nas perspectivas de traballo e de desenvolvemento persoal. Ademais do debate dentro da Universidade de Vigo, Paramos organizou concertos de rock e debates na Radio Pirata, con representantes sindicais e de colectivos antimilitaristas. "É necesario dar a coñecer o significado da desobediencia civil e debatilo, para que organizacións e institucións se posicioneñ. A loita non pode pararse cada vez que un insubmiso entra na cadea. Hai que apoialos dentro e presionar ás institucións colaboradoras coa PSS", comenta Xosé Manuel Paramos.♦

España vendeu armas a Croácia

O goberno español realizou nos últimos anos numerosos envíos de armamento a Croácia. A maioría deles produciríonse por mar, através de barcos que saíron do porto de Cartaxena. Precisamente en Murcia está instalada unha das fábricas de armas de Santa Bárbara, propiedade do Ministerio de Defensa.

Os cargamentos fanse habitualmente á noite e a inspección que normalmente reciben os barcos

antes de zarpar non se realiza nestes casos. Os contenedores son precintados ás veces coas etiquetas de "medicamentos" e logo entregados en porto croata, baixo a vixiáncia da policía e do exército, malia que o envío consiste teóricamente en material civil.

Parte dos cargamentos destinados a alimentar o conflito na ex-Yugoslavia son transportados por ferrocarril, nalgún caso desde Bilbao, até o porto de Cartaxena.

na, o que contribue a disimular o seu rastro.

O político liberal, Ralf Dahrendorf, afirmaba hai algunas semanas en *El País* que "nos Balcánicos se demostrou que os británicos e os franceses se inclinaron más do lado sérbio, en tanto os alemanes protegían aos croatas". A posición deste último país foi finalmente apoiada tamén por Norteamérica que en principio se decantara por Belgrado.♦

Reflexións pre-electorais

MANUEL CAO

Poden ser importantes para Galiza as eleccións do próximo 3 de Marzo. A situación de abandono da nosa estrutura económica nun contexto de inestabilidade política no resto do estado requiere unha maior atención e apoio en base á aplicación de medidas que prioricen a economía produtiva de xeito que Galiza poida xerar actividades competitivas nos mercados como condición necesaria para a nosa supervivencia como povo diferenciado. Ningún debería coñecer mellor as nosas necesidades e preferencias que os representantes autóctonos polo que é de esperar que, por fin, a nosa terra poderá disponer de voces propias no Congreso dos Deputados.

Non será fácil romper o duopólio PP-PSOE na representación política de Galiza debido á polarización derivada da conflitividade da vida política española mais, nunca como até agora, se presentou o nacionalismo tan unido organicamente e con tan boas posiciones de partida. Unha representación política propia é importante non tanto polas posibilidades de decisión inmediatas senón como un xeito de rachar co complexo de inferioridade e erguer a autoestima do noso povo despois de séculos de aturar a representantes políticos alleos ou autóctonos inseridos en organizaciones alleas. Aquí, a diferencia de Cataluña na que os políticos importantes non son os que trunfan en Madrid, ainda é sobrevalorado o político ou o profesional que desempeñou algúna función nunha institución estatal. Desde o punto de vista nacionalista, é evidente que as institucións básicas e a valoración profissional e política das persoas debe ser absolutamente oposta, sendo moi más decisiva e prioritaria a composición das institucións galegas que as do exterior. Parecerá elemental, pero ningún pode pensar en ter influencia no exterior se non é forte en Galiza. Por iso, é necesario queimar etapas na construcción do nacionalismo galego e ir despejando incógnitas, deixando camiños equivocados e escollendo alternativas viábeis.

A responsabilidade dos novos deputados será posta a prueba ao verse confrontados a novas situaciones e problemáticas e á continua presión dos medios de comunicación. Por iso será imprescindible estudar, perfeitar e detallar con maior precisión as propuestas e alternativas políticas e económicas tendo en conta os riscos derivados de tomar decisiones precipitadas ou mal fundamentadas. Igualmente, a inacción podería acentuar a frustración do noso povo. Os posibles deputados nacionalistas no Congreso terán, xa que logo unha enorme responsabilidade e han de saber responder aos retos e desafíos que se presenten, pois deben contribuir á maduración e consolidamento dun discurso nacionalista matizado pero rexo, sensato pero firme, que dará os seus frutos eleitorais en sucesivas convocatorias de xeito que, más pronto ca tarde, o nacionalismo sexa o grupo dominante e maioritario no espazo político galego. O obxectivo principal para o nacionalismo galego é a gobernanza da nosa terra. Mientras non se asuman responsabilidades de governo en Galiza non estará superada pola via da práctica a idoneidade dun discurso político nacionalista capaz de dar soluciones positivas aos principais problemas da nosa terra.♦

A. IGLESIAS

‘Será imprescindible perfeitar e detallar con maior precisión as propuestas e alternativas políticas e económicas’

DEPORTE ESPECTÁCULO

Fabiano, a pesares dos problemas persoais, segue a ser un dos motores da equipa.

NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA

IMERSIÓN EN INGLÉS,
YES

XOSÉ MANUEL SARILLE

No último ano ten-se falado moito da imersión lingüística no ensino. O debate xurdio porque a certos sectores lles interesou atacar a política lingüística desenvolta pola Generalitat de Cataluña. Alarmaron á sociedade criando un problema que non existia.

Os planos de imersión fan que as aulas se desenvolvan nunha língua que non é a propia dos alumnos e que, de entrada, lles é descoñecida. Esta língua é ademais a dunha cultura coa que os alumnos apenas están en contacto. En Cataluña dáse esta realidade entre os fillos dos inmigrantes que viven en bolsas de povoación alleas á cultura catalana, sobre todo do cinto industrial barcelonés. Galiza está á marxe deste problema ao non haber máis que unha comunidade e ser o galego un idioma con presenza en todo o territorio.

'Para eles a catalanización

ou

a galeguización

rompen

co conceito

de pátria,

de unidade

nacional e

de nacionalismo español que teñen.

O inglés non"

Os argumentos para atacar a imersión son a perda do castellano e sobre todo a pretendida brutalidade que significa impartir aulas nunha língua descoñecida. Non fai falta dizer que se cuestiona tamén o método, os resultados e a capacidade dos estudiosos do sistema de imersión.

Durante estes meses o ABC, Jiménez Losantos e Amando de Miguel —un sociólogo que escribió ensayos na Transición—, fixeron de inquisidores pondo podre ao sistema catalán, e tamén ao tímido e inócuo decreto que regula o galego como língua do ensino. O ABC non se privou das mentiras grosas, materialmente comprobables, no intento de anular o pouco que se ten conquistado.

Pasados estos meses salta a surpresa e é o Governo central o que pon en marcha un ensayo de ensino bilíngüe en cuarenta e tres escolas doutras tantas cidades onde ten competencias o Ministerio de Educación. Consiste en impartir a metade das matérias en castellano e a outra metade en inglés, língua completamente descoñecida polo alumnado. Estamos portanto ante o sistema de imersión. Sen embargo ningúen ergue a voz nem pola brutalidade nem polo método. Non se fala do asunto e dáse por válido. Quizá o sexa, quizás non.

Non se discute porque toda a argumentación é falsa e hipócrita. O método e as consecuencias no rendimento escolar non lles importan. O cerne do asunto é que para eles a catalanización ou a galeguización rompen co conceito de pátria, de unidade nacional e de nacionalismo español que teñen. O inglés non. Argumentarán que é o idioma universal de comunicación, pero no fundo non lles agrada tanto pola avantage de dominar ese idioma, senón porque adoran o becerro de ouro.♦

XOSÉ MANUEL SARILLE é presidente da Mesa pola Normalización Lingüística

O Compostela afianza as suas aspiracións europeas

Milagre contra prepoténcia

■ GONZALO VILAS

Diferentes ceremonias tiñan lugar na tarde do Domingo en Santiago. Unha concitaba a máis de trescentos cregos e moitas autoridades eclesiásticas e civis, ademais de varios miles de asistentes segundo a prensa. Alguns deles, segundo testemuñas presenciais, andabán máis pendente do auricular da radio en plena basílica que da toma de posesión do novo arcebispo. A outra litúrxia, de carácter quincenal, reunía a moitos más fieis, un 15% da povoación compostelá, dispostos a asistir a un novo milagre terrenal da súa equipa de fútbol.

O espectáculo eclesiástico ficou claramente eclipsado na vida social santiaguesa polo enfrentamento do Compostela co Real Madrid. A fin de contas, algo de sobrenatural había no feito de receber á equipa da capital cunha situación vantaxosa na táboa de clasificación, e afrontar o partido como case un ultimatum para os merengues. Apesar do recebimento multitudinario da rapazada cazadora de autógrafos, as quince mil persoas que sobreocupaban o estadio dispensaron unha hostil acollida aos madrileños, algo difícil de pensar hai pouco tempo, cando as visitas dos brancos á Galiza supuñan motivo de rendimento de pleitesia do madrismo do país, mobilizado desde aldeas, vilas e cidades. Agora mudou o panorama, por mor do alto rendimento das equipas propias, ainda que perviva un madrismo silencioso pero bastante vergoñante nestas circunstancias.

Mentres nos arredores do estadio os do Bloque reparten propaganda eleitoral aos últimos rezagados, nas portas da entrada principal agúpanse algunos grupos ávidos da invitación de últi-

ma hora ou calquer via non ordinaria de acceso ao partido. Dentro, o amoreamento de xente demuestra tanto a habilidade de Canned para rentabilizar o último centímetro cadrado de cimento, como un certo tráfico de influencias por aquilo das invitacións, especialmente visíbel no palco de autoridades e achegados.

O enfrentamento era *a priori* dunha oligarquía futbolística contra un exxente proletariado do balón. O hino madridista ten ránchos tintes épicos ("noble y belico adalid, caballero del honor") envolto en sons que lembran as reportaxes do NO-DO. E o seu xogo desta tarde resulta así de reseso, decadente pésie a certos toques preciosistas de Laudrup e a eficacia fugaz dos seus atacantes, erros locais mediante.

O Madrid marca cedo, e a parroquia xa se teme o pior, apesar de todos os precedentes de remontadas. O empate no último instante da primeira parte parece preludiar outra xornada con final feliz e inesperado. Nos corredores, a carón dos bares ou os servizos, a afeição debuxa o guión posterior. Se hai quince días, tras o 0-2 co Zaragoza, predominaban as sentencias de claudicación, do tipo "acabouse o que se daba", agora abundan as optimistas. Pero case sen dar tempo a se colocar no asento, o guión muda de sentido e o Madrid métese o partido no bulso. Dous erros compostelanistas propician case o fin do *match*. Así o pensa a maioría dos siareiros, apesar de os merengues recuaren e non demostraren superioridade.

Pero os do Compos non cren no fin da historia. Christensen mete un cacheiro que ninguén ve por onde entra, pero si que entra. Arsénio sai do banco, volta a entrar. A xente métese algo con el, como é de rigor, ainda que o preferido para estes labores desde a grada é Michel, paradigma do señoritismo futebolístico. Faise raro ver ao de Arteixo co chandal morado dos madrileños. A cor non lle senta moi ben, nem fai xogo coas cañas.

As cargas compostelanistas nun surten efecto. Un tiro ao longuélleu ten toda a pinta de ocasión

definitiva, e perdida. Xosé Ramón sucumbe á loita verbal e subterránea con Hierro e Redondo, e o público comeza a asimilar unha derrota lastimosa cun rival certamente vulnerábel, que se afana en perder tempo, tanto, que propicia un lóxico desconto, e iso amplifica ainda o efecto do empate. Para os locais, outro milagre que apontar na conta, outro cromo para o álbum de lembranzas en futuras vacas fracas, unha catarse con sabor a vitória. Para os visitantes, mesmo a execución do tanto, co Buayo seguindo a traxectoria da boala coa mirada, resulta humillante.

O Compostela consegue así controlar a un presunto rival na loita pola UEFA, na que cada vez é más firme aspirante, tomando insospetadamente o relevo do Deportivo. Ademais afianza a sua moral, demostrándose a si mesmo e aos rivais que é moi difícil batelo na súa casa.

As secuelas informativas do partido demostran más unha vez que de pouco valen os logros deportivos para acadar recoñecimento nos medios estatais. Para estes, o Madrid marcó polos seus méritos, o Compos por erros imperdoábeis do rival. A equipa clasificada a nove puntos da compostelá é para o seu presidente "infinitamente superior" ao conxunto galego. O expasante do despacho de Blas Piñar afánase por reiterar a superioridade da súa equipa, no partido e intrínsecamente, na procura da auto-identificación. Como Zamorano, que berra no túnel: "¡Mierda, que somos el Madrid!". A este paso, o Compostela pode chegar a xogar en Europa de pura chiripa ou pola grazia divina, para os medios especializados (especializados en falar só das equipas "grandes", pola grazia dos cartos, neste caso).

Os milagres de San Lázaro teñen o seu fundamento en realidades tanxíbeis, aparte dun certo estado de grazia sostido. Compriria, racionalmente, descartar estas influencias das alturas: parece lóxico que o Domingo o apóstolo estivese máis atento aos actos da catedral que aos de San Lázaro. Nem os trecentos cregos deberon facer forza na súa oración a prol dos locais, a xulgar pola súa vestimenta merengue.♦

Private, en...
Campelot CERVEZARIA

Martín Codax, 8
Tf. 22.59.822
VIGO

Especialidade en cervexas de importación,
dragóns e mazmorras.

LIBERDADE DE EXPRESIÓN

Presentación da Irmandade A Nosa Terra en Barcelona e dos Álbumes de Guerra de Castelao en Madrid

Aspecto do acto celebrado no Centro Galego de Barcelona.

A conferéncia "As fronteiras na información: o caso galego", pronunciada polo director de *A Nosa Terra*, Alfonso Eiré, serviu o 24 de Febreiro para a presentación oficial en Barcelona da *Irmandade de Leitores A Nosa Terra*. O acto tivo lugar no Centro Galego de Barcelona, nun salón ategido de público, presidido pola presidenta do Centro, Ánxel Pérez Guerra e Xesús González Gómez, un dos promotores da *Irmandade*.

Por outra banda o Martes 20 de Febreiro tivo lugar na Galería Sargadelos a presentación do traballo de Edicións A Nosa Terra que inclue os traballos *Galicia Mártir, Milicianos e Atila en Galicia*. Interviron na mesma Xavier Alfaya, o histórico dirigente comunista Santiago Alvarez, e Alfonso Eiré, director de *A Nosa Terra*. Ao acto acudiron numerosas persoas ente elas o xornalista Borobó, o escritor Dionisio Gamallo Fierros, o avogado Xavier Baltar e María Victoria Villaverde, filla do deputado galego Elpido Villaverde, membro que foi do Consello de Galiza, auténtico goberno galego no exilio. Na sua intervención Santiago Álvarez destacou o carácter senlleiro dos debuxos de guerra de Castelao, "unha aportación de grande importancia na loita antifascista de todos os tempos".♦

DEPORTE DE BASE

Só hai tres campos na Galiza preparados para a sua práctica

O Fendestestas-As Pontes fai trunfar o rugbi entre homes e mulleres

■ X.C.

Con equipos en todas as categorías, incluida a femenina, pero á falta de armar un colectivo para a competición senior, o Fendestestas-As Pontes, é un exemplo de deporte desde a base. Despois de oito anos, Xosé Montero, presidente e entrenador, pódese dar por satisfeitos dos resultados da implantación do rugbi nas Pontes.

"Propuxémonos montar o clube desde a base. Primeiramente desde unha escola municipal. Foi perguntar por xente que se apontase a cursos para rugbi e todo comezou a andar. Agora temos equipa infantil, cadete, xu-

venil, junior e femenina. Conseguimos un dos tres únicos campos que hai no país adicados en exclusiva a este deporte, e con resultados bons na competición: segundos este ano na Liga Gallega de Xuvenis, xogadores escollidos para as seleccións nacionais en várias categorías..."

A traxectoria do Fendestestas-As Pontes amosa unha maneira distinta de concebir o deporte, comun por outra parte a todos os practicantes do rugbi nas Galizas. O clube funciona asambleariamente, e iso tamén lle dá forza diante das institucións. Os rapaces foron os que escolleran un nome de fonda evocación, e a sua insistencia e o impacto que ten na cidade levou a

que o consello xestionase na aldea de A Faeira, a 15 quilómetros das Pontes, un campo específico para o rugbi. Un caso singular porque ademais só hai outros dous na Galiza, en Haciadama (A Coruña) e na Universidade de Vigo. Os outros 22 clubes de rugbi que funcionan por Galiza teñen que acollerse a instalacións de fútbol adaptándose a outras dimensións.

Xosé Montero dálle valor especial a esa implicación de todos co costimento do clube "faise unha reunión semanal na que se deciden as actividades. Son os rapaces os que se mobilizan para todo, desde limpar os vestiarios a recabar publicidade para anunciar os partidos".

A popularidade do deporte, que non ten apenas presencia nos medios de comunicación, superouse nas Pontes coa implicación da mocidade "pasaron xa oito anos desque empezamos, pero xa empeza a haber seguidores e mesmo entendidos". Montero considera que ten gancho entre a xente nova, que só falta que haxa monitores con ganas e moitas vilas poderían ter actividade. A Federación Galega é pequena, apenas conta cun orzamento anual de dez millóns, e até hai ben pouco non tiña consideración o rugbi na Dirección Xeral de Deporte, "nun tempo tiñamos seleccionados galegos e non había equipaxes de *Co deporte galego*. Vai mudando, pero ainda queda moito camiño por andar".♦

SUBSCRÉBASE A A NOSA TERRA

Nome Apellidos

Endereço

Cod. Postal Teléfono

Povoación N.I.F.

Província País

Suscríbome a *A Nosa Terra* (incluidos os Cadernos de Pensamento e Cultura) por un ano/semestre ao preço de:

Galiza/Estado/Portugal 9.000 pta./ano 4.500 pta./semestre
Europa 10.920
América e resto do mundo 13.080

a) Subscriptions para o Estado español b) Para o resto do mundo

Talón bancario adjunto Cheque bancario adjunto
 Reembolso (máis 130 pta.) Xiro Internacional a nome de A NOSA TERRA. Apartado 1371 Vigo.

PAGO DOMICILIADO. COBRIR OS DADOS DO BOLETIN ADXUNTO.

Banco/Caixa de Aforros

Conta ou Libreta

Titular

Nº Sucursal

Povoación Província

Sérvense tomar nota de atender até novo aviso, e con cargo á miña conta, os recibos que ao meu nome lle sexan apresentados por Promocións Culturais Galegas S.A. (A Nosa Terra).

DATA

ATENTAMENTE (SINATURA)

(Remitir a *A Nosa Terra* unha vez cuberto en maiúsculas)

A INFORMACIÓN QUE PAGA A PENA TER

COMPROBE

A RENDABILIDADE
DE UN RECLAMO
PUBLICITARIO
NA PRENSA GALEGA.

CHAME AO TELÉFONO
(981)
43 38 30
E INFORMARÉMOLO
DE TODAS
AS POSSIBILIDADES.

A NOSA TERRA

LATINOAMÉRICA A FERVER

O piloto cubano infiltrado implica ao FBI nos voos de *Hermanos al Rescate*

Estados Unidos aumenta o bloqueo a Cuba despois do incidente das avionetas

■ G.L.T.

As incursións de avionetas do exilio de Miami sobre territorio cubano, comenzaron regularmente hai nove meses. A provocación da defensa aérea cubana estaba dirixida pola policía federal norteamericana, como pudo confirmar Juan Pablo Roque, o piloto que fuxira hai catro anos á base de Guantánamo. O incidente derruba unha elaborada ponte diplomática que tentaba abrir novas relacións económicas para Cuba despois da caída do muro.

A campaña de violacións do territorio aéreo estaba sincronizada co proceso electoral nos Estados Unidos e debería subir de intensidade nos meses próximos para facer saltar o que a ultradireitista mayoría republicana no Congreso dos Estados Unidos considera unha política de achegamento a Castro por parte do gabinete Clinton. A interpretación obxectiva desta política,

Roberto Robaina, Ministro de Asuntos Exteriores cubano.

alumada de indulxente pola oposición ao Partido Demócrata, debe lembrar que mantén en plenitude o bloqueo económico e político.

Cambio de estratexia

O que a Fundación Nacional Cubano-Americana de Jorge Mas Canosa e a asociación Hermanos al Rescate califican

de renúncia de Clinton ao bloqueo é só un cambio de estratexia de Washington á vista da eficácia multiplicada do bloqueo despois da caída do Muro de Berlín, en Novembro de 1989.

A discusión sobre se as avionetas estaban dentro ou fóra do espazo aéreo cubano, ten dous elementos de contraste

inapelábel, como é a filtración de que a Coast Guard (o servizo de vixiáncia de fronteiras, dotado de aviões-radar) dos Estados Unidos situara os dous bi-motores Cessna a cinco millas (dez quilómetros) da praia de Baracoa, do Oeste da Habana. A outra testemuña é a do piloto Juan Pablo Roque, que declarou ter participado en incursións previas con propósitos

de producir violencia terrorista sobre instalacións e persoas dentro da illa. A acusación de terrorismo de Roque contra o Governo de Washington ten a contundéncia e confidencialidade dun infiltrado na estrutura da policía federal, que confesa en televisión as intencións verdadeiras de Hermanos al Rescate no centro dunha campaña de Weinberger contra a axitación armada en todo o mundo.

O Consulado de Cuba en Compostela lembrou nunha nota que algúns dos elementos fundamentais desta serie de intentos por rebaixar a defensa do espazo aéreo e marítimo da illa non proceden de nengunha confidencialidade senón que os comunican os seus autores en conferencias de prensa celebradas en Miami.

As autoridades da Habana consideran que o cerco renovado contra Cuba, co que Clinton tenta conformar a oposición, é de feito un castigo contra o povo e un intento de render por fame ao Governo revolucionario. A maioria republicana quer apresentar en breve o texto da lei Helms-Burton, coa que quer subir as sancións directas e indirectas contra a economía cubana. Os demócratas coidan que Clinton non poderá aplicar o voto a esta iniciativa por segunda vez.♦

POLÍTICA DE DESEMPREGO

TECNOCRÁCIA ECONÓMICA E TURISMO DE SÁBIOS

X. F. PÉREZ OIA

Aumentan a diario a intensidade das declaracions dos políticos e a frecuencia das reunións científicas destinadas a tratar o asunto do paro. Pero esta furtura de informes e estudos sobre o desemprego coincide co crecemento do paro, até o extremo de facernos sospeitar se non haberá unha perversa relación causal entre un extremo e outro.

Tratar do paro estimula o sector do transporte (vías de expertos e responsábeis políticos) e o de hostelería (consumo de comidas e bebidas exóticas), ao tempo que produce un cativo emprego marginal (minoritario e elitista), pero nen esta realidade nos ha librado da sospeita. Estará a producir a ben intencionada preocupación destas mentes lúcidas máis paro, da mesma maneira que preocuparnos pola nosa dixestión pode dificultala?

Recoñecemos que de feito existen diferencias entre as actividades promocionadas polo Grupo dos Sete, a Unión Europea e o Centro de Estudios de Política Económica ou CEPR. Hai enfoques diferentes entre o Libro Branco de Delors, os múltiples traballois da OCDE ou o simposio do Banco da Reserva Federal de Kansas City do 94, por exemplo. A pregunta é se esas diferencias son substantivas. A maioría das reunións desta clase caracterízanse por excluir toda opinión que poida discrepar da dogmática ortodoxia imperante. Esta exclusión á manterta abonda para lles negar todo valor científico.

TALLER DE SÁBIOS

Perto de nós, temos un exemplo de duvidoso valor ético e científico, na recente convocatoria do CEPR en Mondariz. O anuncio da reunión coma taller de sábios e o ridículo espetáculo de bombos mútuos dos asistentes ou as grotescas declaracions do conselleiro Orza. Boa mostra do mínimo histórico que rentean estas xuntanzas, foi a presentación de velas e coñecidas teseis coma orixinais, por boca de conferenciantes chegados desde Massachusetts. Algunos participantes aparecen na prensa subsidiada cunha beata expresión de auto-satisfacción, causada polos evidentes ainda que invisibles nimbeiros de sabedoria que houberan de se charpar na recámara cranial. Debord, peccador por suicida, xa nos avisara: estamos na sociedade do espetáculo. No caso de disentir, suícidese ou ature estoicamente a exclusión.

‘O más cómico é que os que realizan esta exclusión son os mesmos que cacarean as virtudes do pluralismo contra vento e marea, proclamanse discípulos de Popper e gabán as virtudes do mercado”

The Economist publicaba recentemente (17 de Febreiro do 96) a crítica de dous libros que discrepan da teoría económica standard. Para o máis que conservador semanario inglés, mentres os economistas elaboran primeiros teorías, e as verifican despois, os autores criticados xuntan dados que en teoría recusan o saber convencional e só despois suxiren teorizacions alternativas.

No primeiro, chégase, entre outras conclusiones, a que elevar os tipos de salário mínimo non leva necesariamente a unha diminución do emprego, senón que incluso pode incrementalo; no segundo afírmase que a teoría económica do trabalho atopase nestes días en estado de fermentación e establecese unha correlación negativa entre o nivel dos salarios e o paro. Ali onde o paro é alto, os salarios per-

manecen sen máis a nivel baixo. Os autores deste segundo libro (*The Wage Curve*, ou *A curva dos salarios*) propo-

nén un modelo de negociación (*bargaining* en inglés) do mercado de traballo, modelo político que alcatreá a nefandas ideas marxistas.

Outros autores como D. Card e A. Krueger en *Myth and Measurement: The New Economics of the Minimum Wage* (mitos e medidas, a nova teoría económica do salário mínimo) ou o de J. Michie e Grieve Smith *Unemployment in Europe* (Desemprego na Europa), ou B. Brunhes *L'Europe de L'Emploi*, sérvenos para informar ao leitor curioso, e para suliñar que son autores sistemáticamente excluídos dos programas ortodoxos. Non existe unha fronteira, senón unha muralla china, un foxo de exclusión ben controlado.

Fóra da igrexa non só non existe salvación senón que non está permitido vivir. O más cómico é que os que realizan esta exclusión son os mesmos que cacarean as virtudes do pluralismo contra vento e marea, proclamanse discípulos de Popper e gabán as virtudes do mercado. Ben está a competencia pero non no terreo das ideas. As ideas heréticas non deben fender a nosa sólida imaxe de sábios. Abstéñanse post-keinesianos, institucionalistas, evolucionistas, marxistas e outros arrimados a bandas e cadrillas desta caste.♦

XOSÉ FERNANDO PÉREZ OIA é economista, ex-funcionario da ONU responsable na Comisión Económica para Europa da sección de Países do Sur da Europa.

DA TRANSICIÓN AO 23 F

Á esquerda, o presidente Calvo Sotelo inspecciona unhas manobras militares en Novembro de 1981. Á direita, Alfonso Armada, de uniforme, no centro, na mañá do 24 de Febreiro de 1981, tras o fin da intentona golpista.

Calvo Sotelo recorda o intento de "golpe blando ou constitucional"

O xeneral Saénz de Santamaría ve 'bastante paralelismo entre o 23-F e o que ocorre agora'

■ M.V.

Os tres lustros cumplidos desde o golpe de estado do 23-F non xeraron as referencias xornalísticas que sería de agardar, máis que nada tendo en conta a recente e abondosa literatura que provocou o aniversario da transición. As poucas que houbo resultan, sen embargo, significativas.

Unha das excepcións a esta minusvaloración da data foi a acusación que Leopoldo Calvo Sotelo

lo descargou contra os socialistas a conta dun video no que estes presentaban ao ex-presidente misturado entre as néboas militares que cubriron o Estado antes da chegada ao poder do PSOE.

Calvo Sotelo acusou aos socialistas Raventós e Mugica de "connivencia co golpe blando ou constitucional" e mesmo de "oferecer o poder ao xeneral Armada". Para que non houbese dúbidas confirmou estas declaracions nunha nova entrevista ao diario *La Vanguardia*. Calvo Sotelo aludiu ás moi citadas conversas de Lleida entre militares e altos cargos socialistas.

Diario 16 foi un dos medios que más información dedicou ao recordo do golpe de estado, sobrassaindo unha entrevista co xeneral

José Juste, xefe á sazón da división acorazada Brunete e outra a Sáenz de Santamaría, daquela xefe da Garda Civil e ben logo persoa clave da seguridade do Estado no periodo socialista.

José Juste afirma que "coa Brunete en Cibeles [o golpe] tería sido imparable". O xornalista presenta a Juste sinalando que "os conxurados trataron de que o desbordaseen os acontecementos, pero mantivieron tropas e tanques nos seus acuartelamentos cando comprendeu que os conxurados trataban de involucrar ao Rei". O xeneral salva ao monarca de calquier implicación, ainda que más adiante opina, sobre a sua aparición en televisión, para condenar o golpe: "Por fin saiu, ao meu xuízo, con moito retraso".

O xornalista pregunta a Juste se Armada era o cerebro do golpe e contesta: "Non o sei... Armada estivera na Escola de Guerra de París e tiña unha auténtica veneración polo xeneral De Gaulle. Teño a impresión de que crialera transportabel a España".

Repetir o pacto entre os partidos

Saenz de Santamaría aclara tamén algúns aspectos de relevancia, sobre todo polo que teñen que ver coa actualidade. "Como se ve hoxe aquel 23 de Febreiro do 81?", pergunta o entrevistador. "Hai bastante paralelismo co que ocorre agora. Tras o intento de Golpe de Estado celebrouse unha manifestación en Madrid á que acudiron máis de un millón

de persoas. Hoxe, cos asesinatos de ETA, produciuse unha manifestación similar. Ambas estiveron provocadas pola presión terrorista". Saenz de Santamaría engádela: "Quero dar un aviso á clase política: hai que se unir para acabar con esta toleria, co terrorismo, que é o principal problema dos españoles e que impide que se implante totalmente a democracia".

Dado que o xornalista presenta as suas dúbidas sobre o logro desta unidade, Santamaría é más explícito: "No 81 houbo un acordo non escrito de todos os partidos para cooperar e que non se desen situacións como as que provocaran o Golpe". De seguido, comenta que "no xuizo de Campamento [contra os golpistas] non se afondou máis no que se chamaba a trama civil".

Que o PP se distancie

Algunas días despois, o 27 de Febreiro, o xornalista Miguel Angel Aguilar, experto en temas militares, escribia en *El País*: "... en vésperas das urnas inminentes, impõe reclamar do PP unha rotunda toma de distancia dos seus secuaces tercierizadores na COPE, no ABC e entre os uniformados. Por exemplo, entre os que constituiron o seminário da Fundación Cánovas del Castillo titulado *Cuestións de Defensa e Seguridad en España: una perspectiva militar*. Empezando polo seu coordinador, profesor Hermann Oehlin Ruiz, un dos integrantes do colectivo *Almendros*, que tanto requentou o golpismo desde as páginas irredentas de *El Alcazar*. E seguido —continúa Aguilar— polos outros componentes dunha nómica que cerraría o coronel Eduardo Fuentes Gómez de Salazar, capaz de transmutar o horrendo *pacto do capó*, intentado o 24-F cunha partida de facinerosos alzados en armas contra as suas lexítimas autoridades, para presentalo como se se tratase da honrosa rendición de Breda de 1625 que pintou Velázquez".

"Por última vez —recalca Miguel Angel Aguilar— advierto aquí a Genova, 13, dos despropósitos do mencionado seminário porque poderían devolvernos aos piores momentos da *autonomía militar*, felizmente superados coa transición".

NA MORTE DE FERNANDO CAMPOS

MILITANTE HISTÓRICO DO NACIONALISMO

XOSÉ MARÍA BLANCO

O dia 19 de Febreiro finou Fernando Campos Posse, un dos primeiros militantes da UPG, militante histórico, loitador sindical da ING, membro da AN-PG, do BN-PG e do BNG, compaño de fundadores, home de acción e empuxo. Nos últimos anos o seu corazón cansado non pudo aguantar a militancia activa e vivia en Lalín, retirado da actividad política e profesional.

Madrid, A Coruña e Lalín foron testemuñas da sua loita, centos de manifestacións de mil causas xustas certificaron a sua presenza en primeira liña, home duro de corazón brando, incansábel loitador do nacionalismo, algunas veces incomprendido e outras esquecido. Nunca deixou de padecer a Galiza no seu corazón.

Da man do Raimundo Patiño, Marzo do 65, comeza a colaborar coa UPG, fundada no 64 hai poucos meses. No Clube de Amigos da UNESCO coñece a Ferrín, Bautista Alvarez e Luís Soto; aquela era unha etapa de formación e incipiente organización, emarcada no ámbito universitario madrileño.

No 66, na Casa de Campo de Madrid, na misa organizada polo 25 de Xullo polo Centro Galego, cantan o himno galego un fato de nacionais, o que fai intervir á policía. Ali estaban Bautista Alvarez, Lois Diéguez, Xosé Soto (*Pepiño da Gaita*), Maite, Manolo Conde, Raimundo Patiño, Fernando Campos e a sua dona Isabel Pita, Carme Graña, Cuqui, Vicente Vázquez, Pilar Allegue, entre outros.

No 67, co gallo do 25 de Xullo, aparece Galiza cuberta como cun manto de neve, de panfletos, e na misa de Rosalia en Santiago volvenciar o hino, coa conseguinte intervención policial. En todas estas operacións Fernando e a sua dona Isabel van ter unha importante participación.

Fernando facía de correo entre Vigo e Madrid, dous focos importantes da UPG. Cada mes, unha ou duas veces, trasladábase á Galiza para levar os panfletos feitos coa "vietnamita" na sua casa, e despois reproducindo nas imprentas familiares cando a organización tiña crecido.

No 69 incrementábase a represión franquista co "Estado de excepción". Ferrín e outros patriotas son detidos, a febleza da organización se resiente. Nesta situación prodúcese o conflito de Pepe Torres. O Campos desmascara a estratexia de captación de militantes que facía para o Movimento Comunista.

Son tempo duros e heroicos, o traballo de Fernando e Isabel é importantísimo para suportar os embates de represión e os conflictos internos, a sua discreción e habilidade persoal para esquivar o acoso das forzas represivas apesar do forte compromiso adquirido, nalgúns etapas, son decisivos para a pervivencia nesa etapa. Axuda a fuxir a Carme Graña á França, encarregándose de levala a ese país, etc.

Por fin, no 74, regresa á Galiza e instálase en Lalín, onde levará un importante traballo,

organiza o sindicato e a primeira manifestación da posguerra en Lalín para pedir o hospital comarcal. Castrelo de Miño, Portodemouros (un dos primeiros cortes de estrada que se fan na Galiza), son outros tantos fitos nos que Fernando ten unha destacada participación.

Home discreto, non gostaba de figurar, e definíase como "home de base", pero sempre respeitado. Todos somos testemuñas dalgúns das suas sonadas fazañas, onde o voluntarismo sobrepassaba calquer dimensión humana. Sen dúbida Fernando Campos é un modelo de entrega e enerxía para as novas xeracións de militantes nacionais.

Os que o coñecemos máis de perto sabemos que detrás desa personalidade de rosto duro, de celas povoadas, escondiase todo un home sensible, humano, que alternaba a brusquedad coa ternura. Todos os que o queríamos, queríamolo cos seus defectos e as suas grandes virtudes.

Morre de súpito, sen avisar, un corazón transplantado non suportou a sua forte personalidade, aos 60 anos de vida.

Coido que a pátria galega, e en particular o nacionalismo, teñen unha débeda importantsima con Fernando Campos.

Adeus, amigo e compaño. Descansa en paz no fogar de Breogán.♦

O 3 de Marzo de 1976 a policía mataba varios obreiros, sendo Fraga Ministro de Gobernación

As eleccións xerais celébranse vinte anos despois das mortes de Vitoria

■ X.E.A.

—De momento de los nuestros no hay ninguno, cambio....

—Vale, está bien... está bien, cambio...

—Por cierto aquí ha habido una masacre... pero de verdad una masacre, cambio...

Tiña razón o mando da Policia Armada na sua comunicación coa comisaría de Vitoria. As órdes que recebera minutos antes foran cumplidas.

—Tenemos que emplear las armas, cambio...

—Bien, sáquelos como sea, cambio...

Era o 3 de Marzo de 1976. Dous traballadores caíron mortos e máis de cuarenta resultaron feridos por disparos de bala ao ser violentamente desaloxada a igrexa de San Francisco de Vitoria

Neste templo do bairro de Zarzama tiña lugar unha asemblea en plena folga xeral das principais fábricas da cidade. Cinco mil persoas agrupábanse para evaluar a marcha dunha loita que comezara dous meses atrás nunha cidade até aquel momento con pouca tradición folguística.

A policía mostrábase moi nervosa no exterior do templo. Diante de tan numerosa concentración de traballadores —centos de familiares agardaban no exterior tamén rodeados pola policía— os mandos confirmaron a sua estratéxica de control da orde pública. A linguaxe que cuspian as rádios policiais volvíase significativa:

—Tenemos que usar las armas, cambio...

—Sáquelos como sea!, cambio...

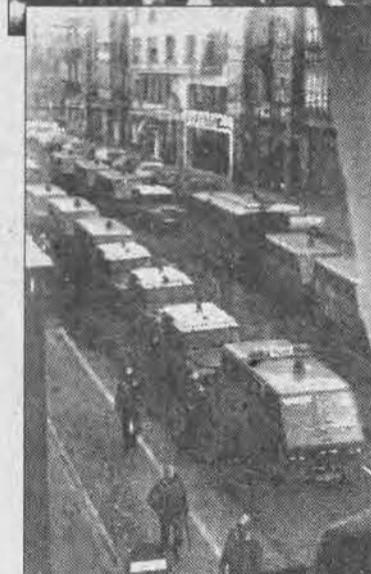
Desde había días no governo civil levábbase deseñando un escenario que puxese fin tanto á folga como ás manifestacións case diárias. Utilizáronse toda caste de métodos represivos e de contra-información. Primeiro detencións de activos líderes obreiros e logo, en compincho coa patronal, reparto de *follas negras* por policías de paisano co intento de dividir aos folguistas. O contido destas volandeiras era o desprestíxio dos traballadores máis combativos baixo a acusación de que recebían cartos do "partido" ou Moscova. As sinaturas destes panfletos apócrifos chegaron a incluir as siglas de sindicatos estranxeiros que supostamente denunciaban o carácter revolucionario da mobilización

Recén morto Franco

Todo comezara o 9 de Xaneiro daquel ano, poucos meses despois da morte do Xeneral Franco, en pleno governo presidido por Arias Navarro, co mesmismo Manuel Fraga Iribarne de ministro de Gobernación e máximo responsable pois, dos corpos po-

Aspecto do exterior da catedral de Gasteiz durante os funerais polas vítimas do 3 de Marzo de 1976. Sobre estas lñas os tres mortos. Abaixo o daquela Ministro de Gobernación Manuel Fraga.

liciais. Na equipa de Fraga, Romay Beccaría e o pontevedrés Rafael Landín como gobernador civil de Araba.

A vella Gasteiz rodeárase nos anos sesenta dun tecido industrial ao que chegaron en busca de traballo emigrantes do campo alavés e campesiños de Castela, Estremadura, Andalucía e non poucos galegos. Orbegozo, Ape-llaniz, Areitio, Gabilondo, Kas, Cabilenor eran das más importantes empresas do País Vasco ligadas a aquela alta burguesía basca que navegou de éxito en éxito tras do seu apoio ao bando vencedor na guerra civil. En Vitoria, a patronal non estaba afeita aos anceios reivindicativos da clase obreira que nos derradeiros anos do franquismo se esforzaba na loita polos direitos políticos.

Contra esta situación foron conformándose nas fábricas comisiones representativas que pouco a pouco foron tecendo unha ordenación de consignas, estratéxica e coordinación. A asemblea de fábrica convertíase no instrumento soberano, co que se racha cos enlaces e xurados do vertical e se conseguía impor os delegados directamente eleitos nas negociacións cunha patronal moi agresiva.

Con fio directo no governo civil, a estratéxica da represión consistiu no apoio aos esquiros e a coacción e detención de traballadores significativos.

A resposta obreira foi estender o conflito á sociedade, lograr o apoio dos estudiantes e sumar ás mulleres e fillos coa sua presenza activa nas manifestacións e

piquetes. Métodos de loita, daquela novidosos, que coleron de surpresa ás autoridades e lograron o apoio de boa parte da cidadanía. A convocatória dunha folga xeral para o día 3 de Marzo serviría para mostrar a faciana verdadeira do goberno Arias.

Do acontecido aquel dia, Fraga ten afirmado que "foi o único caso que se nos foi da man". Cínico xesto de memoria que bate coa cruel realidade imposta pola acción policial baixo o seu mando.

Da igrexa de San Francisco tiveron que sair os traballadores por culpa das bombas de fume que botaron no seu interior, logo dunha farsa de negociación. Atrompicados chegan ao exterior para seren recibidos por unha chuvia de balas de goma que os desorganizados policías converten, ao pouco, en ráfagas de fogo real das suas pistolas e metralletas. Unha verdadeira masacre. Ali mesmo caen dous dos mortos e, dos numerosos feridos, outros dous falecerían ao día seguinte.

A indignación exténdese por toda Vitoria. Constrúense barricadas entre homes, mulleres e mozos, intétase atacar o goberno civil defendido por unha policía xa a esas horas desbordada (...necesitamos más munición, cambio... tirar a matar, coño!, cambio...) e que non pode moverse polas ruas e menos entrar nos bairros populares. Descontrolada a situación desde Madrid envíanse un aparatoso reforzo policial que intenta ser aumentado polo Capitán xeneral da VI Rexión Militar que, desde Burgos, pretende enviar unidades de infantería e cabalaria blindada. No acuartelamento de Araca, no arrabalado da cidade, vívense intres de gran tensión entre os mandos e os soldados cando os oficiais comenzaron o reparto de armamento.

A visita de Fraga aos feridos

Ao dia seguinte, na catedral, oí-

tenta sacerdotes cooficiaron o funeral polos falecidos. Incalculábel o número de persoas que ali se congregaron na homenaxe aos asasinados. Na cerimónia tomou a palabra un dos líderes obreiros, Jesús Fernández Naves, efectuando unha convocatória á folga xeral para toda Euskadi. Despois un monumental cor-

texo fúnebre leu a pé os cadafeitos polas ruas de Vitoria, ausentes de policía. A tensión era infinita ao paso por un goberno civil defendido por compañías mixtas da Guarda Civil e a Policia Armada. Dentro, planeábase a estratéxica de Fraga para reconducir a situación.

A ocorrência do ministro de Gobernación foi desprazarse a Gasteiz e visitar aos feridos nos hospitais. Fraga e Martín Villa, nese momento ministro de Relacións Sindicais, entran radiantes no Hospital acompañados dun séquito encabezado por Rafael Landín. Pésie a que as imaxes do NO-DO mostraron unha montaxe triunfadora, a realidade foi ben diferente. Os familiares dos traballadores feridos non dubidaron en berllelle a Fraga e espetáronlle "se os viña a rematar".

Co conflito chega a confirmación do fracaso global do goberno Arias e o seu gabinete integrado, entre outros, pola vella garda franquista con Solís, Pita da Veiga, Osorio e o próprio Fraga como elementos principais. E máis ainda despois da extensión do conflito por todo o País Vasco, con folgas e manifestacións de protesta, que ao Luns seguinte, dia 8, viveu outra xornada de loita en Basauri, ao caer morto, pola Garda Civil, o traballador de 18 anos Antón Ferrero.

Cando chega a calma endurécese a represión. Fraga manda prender e encarcerar a Fernández Naves, Emilio Alonso e Imanol Olaverri —os líderes sindicais— que son trasladados a Madrid entre unha campaña de desprestíxio á vez que proíbe manifestacións e asembleas de calquier tipo nas fábricas. Martín Villa chegou a afirmar quén o goberno era en exceso tolerante e Osorio, como Fraga, acusaba a sacerdotes excluídos de estar tras dunha insurrección revolucionaria. Unha proba de forza no que quedou definitivamente desmantelado o sindicato vertical, mais da que os partidos que estaban pola reforma tomaron licions que aplicarian ao pouco no sindicalismo. Coa chegada, legalización e implantación dos novos sindicatos afundese tamén o movemento das asembleas de fábrica e as comisiones representativas. As forzas rupturistas quedaron anuladas. Viñan tempos de claudicacións. ♦

MEIOS DE COMUNICACIÓN

Santiago del Valle,

membro do Consello de Administración da Televisión da Galiza

'Na TVG o bloqueo informativo chegou a límites até agora descoñecidos'

CARME VIDAL

A TVG acumulou en dez anos unha débeda de 10.000 millóns de pesetas e, por primeira vez o director xeral da compañía fala dun balance anual sen números negativos. Os resultados do plano de austeridade promovido por Francisco Campos fixéronse públicos como un grande logro da equipa que xestiona o ente galego, pero os membros do Consello de Administración polo momento non tiveron acceso ás contas anuais nas que se debullan os dados. Para o xornalista e membro do Consello de Administración designado polo PSOE, Santiago del Valle, na TVG, da que lamenta as grandes carências de infraestruturas se se compara con televisións doutras nacionalidades históricas, estase a dar un bloqueo informativo co que "ou ben se quere aburrir aos membros do Consello ou se busca facer ver desde a Secretaria Xeral de Comunicación que non serve para nada, o que si é certo é que recibimos menos información que calquer outra televisión autonómica ou pública".

Despois de acumular en dez anos unha débeda de 10.000 millóns de pesetas, por primeira vez un director xeral da CRTVG presenta un balance sen déficit, significa isto un logro na xestión da compañía?

No Consello non recibimos ainda as contas, só se apresentou un antícpio e cómpte esperar a que teñamos as contas debulladas para valorar os resultados. Pendentes dos dados, temos que recoñecer un esforzo pola redución do déficit pero non hai que esquecer que a cuestión pasa por dignificar e xustificar a titularidade pública da compañía. É certo que a actual equipa incrementou algo a facturación publicitaria e axustou algun gasto, pero tamén é certo que chegou até onde non o fixera ningún en canto ao bloqueo informativo ao Consello de Administración. Vimos de pedir a intervención da comisión de control parlamentario en concreto polo sector publicitario, onde se apre-

ANDRÉS PANARO

Consello de TVE e non da TVG?

Algunos xornais non son moi receptivos ás queixas que se fan á TVG e eles terían que ser quem expliquesen o por que, ainda que tamén Pérez Varela [Xesús Pérez Varela, secretario xeral de Comunicación] tería algo que dizer. De todos xeitos, tampouco penso que a nosa función sexa o enfrentamento directo, cando vexo a Martín Méndez falando mal da TVE en Antena 3 mal non creo que esté a facer o mellor para a propia imaxe da televisión pública, pero ás veces pensamos que as nosas críticas merecerían un tratamento más destacado.

A razón pode estar nos intereses na TVG das empresas produtoras ligadas a meios de comunicación escritos?

A TVG non só ten que cumplir un papel co noso idioma, senón que debe dinamizar os meios de comunicación e, desde logo, ten que tirar

sentan unhas cifras globais que falan de incremento pero non se nos dá a información detallada. Con esta actitude ou ben se busca aburrir aos membros do Consello de Administración ou desde a Secretaria Xeral de Comunicación querece facer ver que non serve para nada, en todo caso recibimos menos información que calquer outra televisión autonómica ou pública.

A que se debe ese ocultamiento nas cifras de publicidade?

Agrávase no tema do intercambio publicitario, que consiste en que unha empresa cede espacio publicitario a cambio de servizos. É un sistema interesante pero exixe unha claridade, mesmo legal, que

'A TV 3 ten más meios e iso permitelle estar más pegada á realidade'

tá dando a información requerida polo Consello nun momento no que na prensa estamos lendo de seguido as queixas do Consello de Administración da TVE.

Por que saen as denúncias nos medios galegos dos membros do

do sector audiovisual en Galiza, onde hoxe hai unha actividade que non habería se non existise a televisión galega. Por iso me parece ben o apoio ás produtoras, a cuestión é cando ese apoio é claro ou non, e o problema complicaase ainda máis cando hai moitas empresas que teñen intereses na competencia, pasamos de traballar con empresas xornalísticas con pequenas produtoras a facelo con accionistas ou promotoras de televisións locais ou doutros proxectos. Con esta evolución habería que modificar o marco, pero nós neste tema só podemos opinar porque as decisións lle corresponden ao director xeral.

'No 94 pagaron 180 millóns ao Deportivo polas competicións europeas dos tres próximos anos, cando podería quedar fora delas'

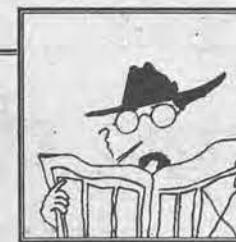
Producción propia

Fala de dinamizar o sector, pero con ese argumento, xustificase a case total ausencia de producción propia do ente público?

A TVG ten un talón de Aquiles tremendo que é a limitación de estudios. ETB ten só para informativos o que nós é para toda a producción. TV3 só para o seu primeiro canal ten tanto espacio para os servizos informativos como o noso total e iso permítelles facer comedias de situación conectadas á terra que funcionan moi ben. A posibilidade de ter un espacio próprio cun decorado fixo, un grupo de actores e unha equipa de guionistas que traballan ao dia e poden introducir cousas que acaban de pasar, permite ter un produto moi quente e con prezo moi favorábel, que se pode grabar pola mañá e emitir pola tarde e iso agradécese e crea industria. Nós temos esa capacidade técnica e profesional pero faltan instalacións, hai un estudo de 150 metros que ten moita rendibilidade pero chega un momento como o das eleccións e hai que facer as entrevistas cos candidatos tres días antes. Como se pode explicar que haxa que falar cun político de temas de actualidade de hoxe para sair dentro de tres días en pantalla? Permite crear desconfianzas enormes como a posibilidade de que no informativo anterior poidan estar contestando ó que o candidato respondeu na entrevista, ás veces estas cousas non son tan inocentes.

Deuse ese caso na campaña electoral?

Nós temos presentado unha queixa porque o outro dia entrevistaron á candidata de Ourense Pilar Novoa e o cuestionario centrouse en temas de sanidade porque ela presidia esa comisión no congreso. A entrevista grabouse dous días antes e o día da emisión, no informativo que a xusto antes, curiosamente apareceron tres informa-

Coa esquerda, contra o PP

INICIATIVA SOCIALISTA di no editorial do seu último número que o PP é o adversario principal a batir democraticamente na convocatoria eleitoral. "Por esa razón votaremos e invitamos desde aquí a votar polas candidaturas de partidos e frontes de esquerda con posibilidades efectivas de obter representación parlamentar.

Farémolo intensamente motivados polo ánimo de pór unha barreira ao ascenso do PP, pero tamén fondamente anoxados con aquiles aos que votamos, conscientes de que estamos a votar contra o pior e se cadra non a prol de proxectos cos que poidamos identificarnos. Ese é o trauma que hoxe padecemos moitas persoas de tradición progresista e que reforza a tentación de abstención e do voto en branco, resposta lómica e tentadora pero pouco eficaz e beneficiosa para o Partido Popular". O editorial lembra que "O PP é unha forza pechadamente

conservadora, más á direita que a desaparecida UCD, ainda que esta xurdise directamente do cerne franquista. Aznar agacha os seus proxectos de goberno, pero deixá ver pérolas que dan unha imaxe do colar enteiro: política fiscal antisocial, desviación de fondos da seguridade social para o finanzamento de seguros privados; interpretación regresiva do Pacto de Toledo; atitude negativa fronte os sistemas de protección social como as pensións non contributivas etc."

Atutxa di que KAS non quer negociar

Jon Mari Atutxa, conselleiro de Interior do goberno Basco di nunha entrevista con César Alonso de los Ríos da revista **EL SEMANAL** que a Coordenadora Abertzale Socialista (KAS) non quer negociar neste momento: "Teño un documento no meu despacho no que un histórico do KAS di o seguinte: se o inimigo se decatase de que podería nestes momentos rentabilizar unha solución definitiva, poñería a maquinaria en marcha decontado. Se neste momento se dese a posibilidade dunha segunda Mesa de Alxer, estariamos en piores condicións. Non temos a fortaleza daquela. Se a alternativa KAS fose aceitada, daria unha situación de risco porque moitos renunciarían á revolución e partidos como o PNV capitalizarían a cativa autonomía que se acordara gracias a nós". Alonso de los Ríos dille ao entrevistado que en Euskadi respirase inseguridade. "Pois eu quero preguntarle -retruca o Conselleiro-, que cidade lle parece más segura, Valéncia, Bilbo, Vitoria ou Sevilla? Segundo dados do Ministerio Fiscal, en 1992 o índice de criminalidade en Araba era de 38,91 por mil habitantes; en Bizkaia, 39,57; en Guipuzkoa 37,04; en Madrid 55,25; en Barcelona 61,08; en Valéncia, 83,02; en Sevilla, 90,18. Esta é a mesma proporción dos anos 1993 e 1994. Posiblemente esta noite terán asasinado a un cidadán nas Rambles de Barcelona ou en Sevilla, pero a noticia non acadará primeiros titulares. Será unha vida segada. Pero poñímos que esa mesma noite un terrorista asasine dun tiro na caluga a un cidadán, e verá como ten primeira páxina en todos os xornais".

A conserva de peixe en apuros

A pesar dun ingreso comunitario con franquicia total (no entanto a conserva galega padecía un gravoso período transitório) os empresarios portugueses da conserva atravesan un momento difícil, tanto pola escaseza de sardinha como pola competencia de Marrocos, segundo unha información que publica o semanário **EXPRESSO** de Lisboa. "O seitor vive una situación da que não há memoria, de acordo con a **Associação Nacional dos Industriais de Conservas de Peixe (ANICP)**. A falta de matéria prima, a sardinha, desde Novembro do ano pasado e a libre entrada nos mercados comunitarios das conservas de sardinha marroquinas desde o 1 de Janeiro, son motivos de preocupación para o sector. En causa está o facto de o Conselho de Ministros da Unión Europea ter aprobado a antecipación do período de vigencia de algunas disposiciones do acordo de Asociación UE-Marrocos. Para a ANICP, a disponibilización de tres millones de contos pela UE para investimentos na industria conserveira non faz sentido quando o mercado é ofrecido a Marrocos de mão beijada e por mera decisión política. Adiantando que están en causa 20 milhões de contos investidos no sector nos últimos e a manutenção de cerca de sete mil postos de traballo, os industriais do sector consideran que os intereses da industria de conservas de peixe nacional non foram minimamente acatelados".

ciones relacionadas coa Sanidade, saía falando o conselleiro Romai Beccaria, unha funcionaria que era candidata por Pontevedra nunha pregunta buscada e outro tema que loubaba a xestión en Galiza.

'A desmedida presenza institucional é a grande enfermidade da TVG'

Teñen fácil acceso aos tempos dos informativos, por exemplo en época electoral?

Pediu un minutado diario e non se nos dá, cando en moitos departamentos se fai en soporte informático e chegaría con pasar unha cópia ao Consello, hai tamén unha escaleta dos informativos que en absoluto é unha información secreta pero nós non temos acceso a ela.

Iso dificulta moito o seu papel de control?

Claro, pero estou convencido de que este cambio de dinámica non é iniciativa de Francisco Campos porque é incomprendible que un director xeral se atrevería a tanto. Non hai que esquecer que o Secretario Xeral de Comunicación da Xunta, Xesús Pérez Varela é un home que foi director do Imparcial no 23 F e que estivo en arresto domiciliario polas suas conexións co golpe, de acordo cun libro editado por Planeta e hoxe esgotado. Con estos datos dá risa ver como cando se cumplieron os quince anos do 23 F entre as quince noticias do dia saía unha declaración de Calvo Sotelo, afectado por demencia senil, acusando aos socialistas de connivencia co golpismo. Esta dinámica de bloqueo ao Consello de Administración paréceme unha estratexia de vacío institucional, de imposibilidade de desenvolver o seu funcionamento normal, entre outras causas, por moito que a solicitemos néganse a pasarnos calquier información por escrito.

Cos conflictos sociais apreciase unha grande primacia das informaciones institucionais e a desaparición doutros axentes implicados, ten criticado o Consello esta situación?

O outro dia entre as principais noticias do dia estaban esas declaracions de Calvo Sotelo nas que se posicionaba ao respecto do video do PSC, un tema absolutamente electoral sacado do seu tempo e cun tratamento de más de minuto e medio sen que aparecese a contestación que ese mesmo dia xa se estaba dando outros medios de comunicación. En cambio, cando se trata de informaciones sobre Galiza, e frente a un conflicto aparece antes a resposta da Xunta que a crítica que a provocou. Houbo un esforzo por potenciar os informativos que teñen unha boa solución técnica pero sóbranllie presencias políticas por presións alleas. A presenza institucional é desmedida e esa é a grande enfermidade da TVG, vese ben en plena campaña electoral cando nunha entre as informaciones principais están un estudo da Xunta sobre a industria do automóbel,

pódese pensar que era casualidade, pero cabe recordar tamén que a grabación era anterior. É certo que hai limitacions, pero a planta baixa da rádio está ocupada por departamentos da Xunta dos que

non se nos dá información a pesar de que o perguntamos no Consello. Están usando as instalacions, os servizos e a seguridade e non se computa na nosa contabilidade. Ái están unha serie de funcionarios que dependen de Pérez Varela e en lugar diso gustariame que se fixera un estudo máis para que a TVG tivese unha dimensión lóxica coa sua estrutura profesional e técnica, que son valores que non se poden desenvolver.

Está inferiormente dotada entón a TVG a respecto das televisións vasca e catalana?

O seu presupuesto está en niveis inferiores pero non hai moita distancia. O que se está a dar é unha intención de axustar os gastos reais á subvención pero temos un grande déficit acumulado debido a que non se deu durante uns anos unha subvención axeitada, cousa que non aconteceu na TV3, onde as axudas foron moi más xenerosas. Hai que establecer o debate sobre cal é a función e o que se está disposto a gastar na televisión. Penso que para unha sociedade cun idioma propio é imprescindible, pero tamén para quen non o teña, como no caso andaluz, porque hoxe o audiovisual é algo con demasiada importancia para que quede só en mans da rendibilidade privada.

Privatización e normalización cultural

Que posibilidade existe de privatización da TVG unha vez que as contas non son favorables?

Depende dun cambio da propia lei se se da o caso dun goberno con maioria absoluta, pero a única posibilidade é que privatícen a subvención. A TVG non pode existir se non é cun financiamiento público, pero alguém pode decidir nun momento determinado desfacer a televisión e pasar eses cartos a unha empresa privada. O PP é unha maraña onde hai desde extrema dereita até liberalismo conservador ou paternalismo conservador, veremos o que predomina se efectivamente ten a oportunidade de gobernar.

Están cumpliendo os obxectivos de normalización cultural?

Segue predominando a cultura da tortilla xigante ou da carne ao caldeiro. É un problema da propia concepción de cultura que se teña, porque se contamos o que se dedica a actividades pseudoculturais con conselleiros ou políticos cubrirse o espazo pero non con iso se cumplen os obxectivos marcados na sua creación. En que momento está a televisión? Ten capacidade técnica e está a perder o tren da producción propia. Deberíamos desenvolver moito máis a nosa capacidade de producción, ser más activos criando produtos para as novas tecnologías, porque cando a rede está dixitalizada vai deixar de ser un grande privilexio o poder de transmisión, xa que calquer vai poder telo.

Frente a estes proxectos, tómase decisiones de tipo irracional das que non se piden contas e que son as que prexudican a evolución do medio audiovisual. Hai unha serie de elementos de risco que ás veces se multiplican, o ano pasado houbo a grande idea de pagar 180 millóns ao deportivo polas competicións europeas de tres anos cando se pode dar o caso que non participe en ningunha. Pero os millóns xa están pagados.

Vivimos no mellor dos mundos posíbeis
(Felipe González)

O Delegado do governo central en Galiza, Domingos García Sabell, aspira a que Aznar o manteña no cargo. Xa estivo con UCD e co PSOE e, aos seus 87 anos, conserva toda a ilusión por sair nas fotografías.

No caso pouco probabel, dada a sua versatilidade, de que Aznar o xubile, ainda lle queda o posto de presidente da Real Académia Galega.

Fraga, como primoxénito dunha familia de doce irmáns, sempre se sinte obrigado a dar a última palabra. Logo da detención de Jon Idigoras pediu que se encarcelase a todo aquel que non queira ser español. Pero o asunto xa o deixara sentenciado Cánovas del Castillo, no século pasado, ao afirmar que "é español aquel que non pode ser outra cousa".

Non hai unidade do nacionalismo

Algunhas membros do BNG teñen formulado estes días afirmacións que eu me permitirei puntualizar se ANT ten a amabilidade de me ceder un pouco espacio.

"No BNG atópase unido todo o nacionalismo" —repítese unha e outra vez. E non o está, por que nel non se acha incluída a FPG, organización política que, estando a favor da unidade do nacionalismo e da esquerda e solicitando o ingreso no BNG recibiu, por boca do compaño Solla, o 1.6.1994, comunicación de que tal ingreso era imposible.

¿Por que non se nos acepta a nós e si a UG sen dificuldades ningunhas? ¿Por que se acolle con xúbilo, e se promove para o Parlamento Europeo a un ex director xeral do franquismo recién converso e, por exemplo, eu non podo estar no BNG? Son preguntas que non me compete responder a min.

"As candidaturas da FPG nestas eleccións perxudican a unidade do nacionalismo" —estase estos días a decer, e é verdade. Pero ninguén pode esquerer que a tal desunión non foi obra da FPG, senón do BNG.

Que todo a FPG non lle despulta o espazo político, nin teórico nin práctico, a ninguén: e a única forza política que nestas eleccións reclama a autodeterminación, independencia e socialismo para Galicia. E as candidaturas encabezadas nas catro provincias por Xan Carballo, Dario Xohán Cabana, Mariano Abalo e eu mesmo, son garantía de que esa esquerda e ese independentismo van estar presentes no Parlamento da metrópole ao servizo dos intereses dos traballadores e resto do pobo galego de forma intelixente e combativa.

Ten razón Xosé Manuel Beiras (el sabe ben que nós quixemos entrar, de forma leal, ao BNG) ao ironizar que agora poderán contarse os votos da FPG e coñecer, portanto, a súa forza. Certo: agora imos saber cantos galegos desexan a independencia e cantos se resignan ao neo-rexionalismo. Má notícia sería constatar que os independentistas somos poucos: Galicia merecería outra cousa.

Mais destas cousas e doutras haberase de falar moi nos días posteriores ao 3 de Marzo. Está prometido.

Viva Galicia Ceibe e Socialista!

X. L. MÉNDEZ FERRIN
(CANDIDATO AO CONGRESO ESPAÑOL
POLA PROVINCIA DE OURENSE)

MOITAS GRÁCIAS PROFESOR!

NANINA SANTOS

No fascículo 2 de "La Mujer y su salud" que incluía *La Voz de Galicia* este Domingo pasado e cujo autor é Javier Martínez P. Mendaña, debuxan un cadro xeitoso, en español, igual que o resto do fascículo, falando das características que definen o *sexo normal* e ali fala do que atinxer á muller e ao varón en cuestión de sexo xenético, sexo gonadal, sexo hormonal, sexo xenital, dos caracteres sexuais secundarios, sexo psicosocial e do sexo legal. Pois ali mesmo duas cousas chaman a atención a una sensibilidade desprazada.

a) No sexo xenital das mulleres nen menta nin considera o clítoris, que desaparece do cadro e non aparece tampouco por síntio outro nengún.

b) No sexo psicosocial di: "se consideran mujeres y les atraen los hombres", que cando fala dos homes: "considéransen varóns e lles atraen as féminas".

Asi, o "café café" é entre home e muller e desde logo de clítoris nada (doutras cousas seguramente pouco tamén) e van difundindo "a ciencia" que non ideoloxía, como pode comprobarse lendo o folleto completo, por exemplo "el descenso definitivo, caracterizado por la extinción sexual, el climaterio", que é unha cita de G. Marañón e que o autor considera o colmo da maravilla, do que se segue que unha vez que temos a menopausa, as mulleres non somos nada. ♦

O carteiro e Pablo Neruda

O carteiro e Pablo Neruda é unha excelente película da que saiu unha boa crítica no último número de *A Nosa Terra*, crítica na que hai uns pequenos errores de Celso X. López que non se producirían se tivese lido as *Memorias* ou as biografías do autor de *Residencia en la tierra* e *Canto general*. Vin a película duas veces, as duas antes de ler a crítica, descoñezo a novela na que está baseada e xa a buscarei mañá, pero lin moi dos seus libros como *Confieso que he vivido* (*Memorias*). Neste libro hai unhas fermosas páginas que describen o seu exilio nos primeiros anos cincuenta na illa italiana de Capri, polo tanto non hai pretendido exilio e a impresionante cena da estación de tren tamén a temos nas suas memórias. Na miña opinión trasladar os feitos

de Chile á Itália e dos anos 70 aos cincuenta foi un grande acerto, e penso sobretodo nas relacións das duas culturas, na gravación dos seus amigos falando do *Canto general* que ben pudo ser certa, no analfabetismo da aldea e nas corruptas eleccións.

A referencia política, polo tanto, non desaparece senón que cambia e mantense até o final coa morte de Mario. Eu mesmo escuchando a música e descoñecendo ao seu autor pensaba en Astor Piazzolla como músico e como home político en composiciones como Salvador Allende e outras. Estas referencias políticas agardan que non sexan observadas polos intelectos académicos de Hollywood.

Trasladar os feitos de Chile á Itália e dos anos 70 aos cincuenta foi un grande acerto

Ante esta situación de despilfarro e trangalladas, o povo, consciente da malversación, que intuía favorecia a intereses e arcas non moi xerais, optou por lle dar o voto a outras opcións e persoas que nunca estiveran en cargos públicos, pero que ofrecían transparencia, honradez e forte vontade de facer que o concello funcionase arredado de métodos críticos e escrutinistas por vostede utilizados, de xeito que os veciños fosen sabedores e partícipes do reparto e administración dos recursos públicos.

Pero, como a situación de pacto entre o PSOE e BNG non lle sentou nada ben a vostede, señor Sierra, nin aos compañeiros de poltrona, decidiron, apadrinados polo señor Baltar, atacar polos flancos de prometer postos de traballo e infinitas obras para o Concello que antes non eran necesarias e agora resultan ser imprescindibles. Estas promesas deron como resultado que Luciano Estévez, cabeza de lista do

Déixovos e vou reler o Memorial de Isla Negra. ♦

MANOLO PIPAS
(VIGO)

A Ventura Sierra Vázquez, ex alcalde de Vilariño de Conso

Despois de ostentar a alcaldía do concello de Vilariño de Conso (Ourense) durante catro lexislaturas baixo as siglas do PSOE, vostede, don Ventura Sierra, decide apresentarse ás últimas eleccións de Maio de 1995 como candidato polo PP, obtendo 3 concelleiros frente aos dous do PSOE e 2 do BNG.

Esta evolución política tan "peculiar" veu acompañada de todo un proceso ao longo destes 16 anos de alcalde. As promesas iniciais do seu mandato de aplicar unha política de axudar aos más desfavorecidos trocaronse moi pronto en favoritismos e relaxación na administración dos recursos públicos: colocación e contratación de empregados municipais con formas pouco ou nada democráticas; nula planificación urbanística (con invasión de vias públicas, alturas desorbitadas de edificios e cerramentos de fincas sen instrucción municipal nengunha); encimentando indiscriminadamente de muros e ruas sen a máis mínima supervisión técnica, nem respeito á harmonía estética do entorno; nulo interese ante os incendios que asolaban os montes; desvertebración ou mínimo interese por organizacións tradicionais como as decisións tomadas en "concello" ou a mocidade; nulo interese por construcións tradicionais da nosa terra (pazos, fontes, muiños, fornos, teares, forjas, etc.); vista gorda co furtivismo; propagación, a meio da prensa e cos diñeiros de todos, do funcionamento das inexistentes residencias da terceira idade e fantasmas magásicas granxas-escola; reparo de area, tubos, sacos (tractores?) de cimento a costa do erario público e un longo etcétera.

CAMPAÑA ELECCIONES XERAIS 1996

SUSO SANMARTIN

PSOE, se pasase ao grupo mixto no pasado mes de Xaneiro, e no pleno do mes de Xaneiro xa levantou a man (ainda que con incerta cor na cara) rechazando propostas do grupo de goberno nas que baseara a sua campaña eleitoral e, sen embargo, apoiando as suas, señor Sierra.

En fin, non contento vostede con abandonar as siglas e partido político que o encumíran, solta, co apoio de Baltar e outros cargos públicos do PP, unhas mañas nunca imaxinadas entre os nosos veciños, para que, prometendo o ouro e o mouro, Luciano Estévez, sen nengun tipo de explicación, nen ao partido que o financiou, nen aos electores aos que les pediu o voto porta por porta, abandone os compromisos políticos que voluntariamente contraera e mesmo asinara, e apoié as propostas suas.

Chegados a este punto, os nosos veciños, xente sinxela, pero nobre, cabal, e cunha filosofía da vida na que ante todo defenden a paz, a concordia, a hospitalidade e a axuda ao veciño, fanse a seguinte pergunta: "Por que ten tanto interese en volver a ser alcalde quen, despois de 16 anos, non só non logrou convencernos, senón que nos enganou? Se tantas obras e melloras nos vai traer agora, por que non as fixo antes?". As respostas da filosofía popular son claras e contundentes e cando o río sonda, auga leva: "esta nosa vaquiña (arcas do Concello) dá moito leite e onde mellor se está é pegadiños ao teto". Ademais, como os seus principios democráticos deben estar moi deteriorados e non lle interesa, baixo ningún conceito, que a xente participe nas tomas de decisións dos asuntos públicos, prefere que se volva á sua política de actuar ao "caladín": "Ouvir, ver, facer e non dar explicacións, pois son parvos". Creo, sinceramente, que os tempos de estar calados e resignarse ao que boamente lles desen acabañense e a xente estase a dar conta de que ten que participar activamente en todo o que se refere á vida pública, pois en caso contrario sempre se beneficiará ás minorias. Ademais, a participación do povo na vida pública é necesaria para que haxa xestión democrática dos recursos públicos e se elimine o escusantismo que existiu até agora neste concello.

Desde a miña humilde posición de docente que trata de transmitir aos seus alumnos valores de carácter universal (aceitación de, respeito, tolerancia, etc.), considero que se dá neste momento unha situación desagradable e moi preocupante, onde o transfusguismo político e a política de promesas que non favorecen a pacífica convivencia entre os veciños e ademais non se respecta algo do que vostede disfrutou durante 16 anos: ainda que que non convencesen os seus métodos e moitas actuacións, permitiúselle gobernar con tranquilidade.

A función primeira dos políticos municipais, tan próxima aos seus veciños, se se prezan de servir á sua comunitade é, sen necesidade de claudicar da sua ideología-s programa, a de manter, buscar e defender a harmonia, a concordia e a paz entre os seus gobernados. Esta concordia e harmonia existía até hai ben poucos meses entre as xentes das aldeas do Concello. Sen embargo, as cousas están collendo un cariz moi feo por non respetar o veredicto das urnas e

LEANDRO

os perdedores non seguiren o exemplo de moitos políticos deste país: seguiren traballando polo progreso do municipio e esperar pacientemente catro anos, pois se a xestión do actual grupo de goberno fose tan deficiente como foi a sua, receberán o correspondente castigo das urnas.

Todo o mundo é consciente de que a mocion de censura será o siguiente paso que vostede dará en canbto pasen as eleccións xerais e o PP o autorice, pero os nosos paisanos teñen os ánimos bastante alporzados e con esta medida só conseguirá máis conflitividade e confrontamento social. Pense ben o que, por acción ou omisión, está a facer e asuma (xunto cos seus protectores políticos) as consecuencias que esta situación está xerando e as que pode xerar. Rectificar é de sabíos e buscar a paz, de xente de ben.♦

ARCADIO GONZALEZ RODRIGUEZ
(PROFESOR DE INSTITUTO
EN OURENSE)

Caderno da gaita

Tan só unhas palabras a xeito de noraboa polo feito de ter publicado o caderno *No país das gaitas*, xa que como gaiteiro que son e amante da música tradicional do noso país, teño que salientar o bon asesoramento co que contou e a magnífica reportaxe gráfica que o acompaña, servindo esta de exemplo a seguir para moitas publicacións, que, no eido da gaita, se vanaglórian de ser

farto especializadas no tema, cando entre as suas liñas atopamos numerosos errores, moitas veces por falta de asesoramento "técnico". Sen outro particular, aí vai a miña modesta felicitación polo devandito caderno, e o meu sincero ánimo a continuar nes liñas de tratamento da nosa música tradicional.♦

PABLO PASCUAL
(FODETE XESTAS. MUSICA
GALEGA, MADRID)

O movemento nacional galego, desde moi atrás, adoecé até hoxe do que como enerxía que agroma en todos os eidos da sua estrutura social, da capacidade de conformarse através de si mesma, esa voz colectiva que se faga ouvir, que leve fora o pensamento e o sentimento que como povo temos a obriga de expor, e traballar onda os centros importantes de decisión conforman as políticas que estes últimos anos saquearon a nosa estrutura produtiva e financeira, deixándonos o que de feito na actualidade reflete a imaxe dun cemiterio de empresas e de centos de miles de traballadores no paro máis miserábel da vella Europa.

A hipoteca de futuro para os nosos fillos témdola cantada, mais coñecedor da capacidade de que o noso povo ten de dar resposta a situacións dificeis, faíme alumear no meio da treboda unha luz de semenza que leva en si mesma o agrumar dunha nova e brillante primavera no espertar definitivo de Galiza ao mundo.

É que non imos ser capaces de romper o meigallo milenario e, loitando por nós mesmos, non imos ter capacidade de, através das urnas, mandar os nosos representantes ao Parlamento español, para que falen por nós, para que sintan connosco e defendan con unllas e dentes todo o que nós somos?

Xa non vivemos intres nos que calquer paspallán poda virnos pola porta e nos fagan promesas que longos anos deixaron no esquecemento; xa non podemos porlle ouvidos a consideracións que non falen, que non viven connosco os problemas do país, que non falen a nosa lingua, que non sexan homes que contén connosco e cos nosos fillos como pezas que teñen de conformar o taboieiro colectivo que esnaquice no futuro a miseria que o PSOE (através do goberno do Estado), e o seu bon colaborador (no goberno) da Xunta, Manoel Fraga, trouxeron para o noso país.

En canto aos nacionalistas militantes, dícelles que a militancia conforma un supremo esforzo que obriga a traballar sen descanso na conformación do país, que non valen os golpes de peito e logo quedarse portas adentro, mentres o traballo que o fagan outros... Temos de sair polas nosas cidades, vilas e aldeas; pregarlle aos nosos montes e rías que o espertar de Galiza, de nós mesmos, comporta facer país, e facer país é coller o voto e dár-

Miguel Fernández, músico de profesión e fillo do xeneral Sabino Fernández Campo, ex-xefe da Casa Real, declarou que lle estaba moi agradecido a Portomeñe polas pesetas e a sona que lle deu a base de contratos xacobeos. Sempre está ben concederlle unha oportunidade a un pobre.

"Ben se ve que esa muller é votante do PP. Con esas pernas!"
(Manuel Pérez, nun mitin en Redondela).

Informa ABC de que Xosé Cuiña inaugurou "quilómetro e medio de estrada comarcal en Monforte". A saña do diario conservador contra o Conselleiro rebordaba a páxina.

Para tapear, comer e cear

Cociña caseira galego-portuguesa

Especialidade en:
Arroz de Marisco,
Bacallau à Portuguesa,
Caldo Verde. Sobremesas Caseiras.

Sabre Ben
RESTAURANTE

García Lorca 8 A Florida (As Travesas) Telf. 23 48 26 VIGO
Horario: 11,30 - 15,30 / 19,30 - 00,00 horas
Descanso: Domingos pola tarde e Luns todo o dia.

En Allariz están por non votar a Anxo Quintana. Teñen medo que saia deputado e abandone a vila.

"Izquierda Unida confirma o seu avance cunha leve inflexión á baixa". A predición, do inquérito de *La Voz de Galicia*, lembra o histórico parte do cuartel de Franco no ano 37: "hoxe avanzamos gloriosamente en todas as frontes sen perder nengunha posición".

Moitos dos que reclamaban a ilegalización de HB estaban ao dia seguinte da detención de Idígoras afirmando que fora un erro. Algúns andan, se cadra, a perder o norte.

Non é de extrañar a confusión. Primeiro afirman que o povo exixe a ilegalización de HB e, ao pouco, engaden que coas detencions o povo votará más HB. E non será que se refieren a povos diferentes?♦

nolo a nós mesmos, darlle o más positivo das nossas enerxias e xenialidades; en fin, coitar de nós e dos nosos fillos, e votar ao BNG, para que, a partir do 3 de Marzo, o illamento da nosa voz sexa histórica, e os nosos representantes podan facerlle o relevo ao noso xenial Daniel no Parlamento das Hespárias, pó fin a tantos anos de silencio.

Galegos! Temos de votar conxuntamente, que non haxa nengunha fenda! Votemos BNG.♦

CARLOS PIÑEIRO

(COORDENADOR XERAL DA COMISIÓN DE TRABAJADORES DE AVIACIÓN NA ANTIGA ZONA INDUSTRIAL DE IBERIA, MADRID)

Unha nación "normal"

Permitideme nestas liñas vos propor un exercicio. Exercicio de imaxinación e, por que non dicelo, de anejo de futuro. Imaginemos que nos pretéritos avatares da historia, o noso país, Galiza, tivera un chisco máis de sorte e trocando o triste presente, ficara convertida nunha nación "normal". Nunha nación con estado de seu. Nun estado independente e soberano. Pensemos entón en que cousas tería mudado o noso presente.

Engadámoslle, coma un condimento máis ao noso exercicio, que tirou Galiza de positivo nestes cincocentos anos de colonización española...♦

Pois ben, baixando xa á área, o cerne. Paréceme moi claro, moi evidente, que se deixamos fora as contaminacións inevitables de cinco séculos de esmagamento psicolóxico e cultural, postos na balanza, os pros e mais os contras do presente exercicio, entendo eu, teño o absoluto convencimento de que os contras, o negativo, sería o rotundo resultado do noso sínxelo exercicio de sumar e mais restar.

Realmente é clamoroso e clarificador ver como unha nación de chan rico e fértil, de xentes que teñen máis que demostrado ao longo da diáspora, que can do ficar lonxe da nefasta influencia colonizadora de España, son máis que capaces de saírem adiante. Pensemos no imenso potencial humano deste o noso país, se as condicións históricas non tivesen empuxado aos nosos compatriotas a fuxir da miseria e da fame lonxe da sua pátria, se todo o traballo, o esforzo, o sacrificio, a suor, tivesen ficado en Galiza.

Se todo o esforzo, toda a imensa capacidade produtiva dos galegos de alén do mar se empregase na fermosa tarefa de construir a nación.

Pensemos no xigantesco potencial enerxético que de cotío ven de ser explolido sen deixar no noso país a riqueza que de xustiza tería que deixar.

Pensemos por un intre que fóse-

Pensemos que fósemos nós os encargados de negociar o futuro da nosa pesca

MAIORIA

XAN X. PIÑEIRO

Non hai nada máis vello que unha maioria absoluta. E nada máis mosqueante que ese efecto mediante o cal os dubidosos fanse valentes e deciden subir ao tren en marcha dos parecen ir gañando.

A curiosa identificación coa suposta —iso que os técnicos chaman efecto *bandwagon*— parece que é o que se vai producir neste estado-espectáculo, tan dado a arrexuntalo todo. Nese contexto, as minorías —imenas, segundo descubriron os poetas e aproveitaron os publicitarios— parecen condenadas a non ser máis que unha especie de gorila albino, un anacronismo tan endémico como marxinal, un refugio eleitoral que o efecto *bandwagon* minimiza e o sistema d'Hondt comprime ainda máis.

Si, as minorías son coma ese gorila albino que por andar doente comparte páxina con algun líder de segunda. A maioria, pola contra, veste xa a pel do oso antes de despelear as urnas e invita a pillar o vagón-en marcha. No fondo, a tal maioria non é máis que unha bandada de indecisos que acoden afoutos en auxilio do vencedor. O mao é que o vencedor, en canto vexa ao gorila a rente sua, igual decide rematalo dunha trompada maioritaria.♦

mos nós os encargados de negociar o futuro da nosa pesca, da nosa industria. Pensemos que, por exemplo, cando a negociación da entrada na Unión Europea, Galiza —nación soberana e con estado de seu— tiver os resortes que en toda negociación teñen que se manexar nos normais tirapuxas que por lóxica se dan. Porque, sexamos claros, é incrivel que un sector produtivo moderno e competitivo como é o da pesca e derivados, teña que ser case que desmantelado, sempre dicéndonos que tiñamos que ser competitivos, que tiñamos que modernizar tecnoloxicamente os nosos sectores produtivos, para cando temos un sector modernizado e capaz, veñen os técnicos e mais os entendidos de Madrid e de Bruxelas e dinnos que temos que reducir, que desmantelar. Que estamos sobredimensionados...♦

Que Ilo digan, por exemplo, ao Xapón e o seu sector automobilístico. Á Corea e o seu sector electrónico ou aos Estados Unidos e o seu sector audiovisual.

Cando un país ten a sorte de posuir unha riqueza, xa sexa esta natural ou industrial, o lóxico é tirarle dela o maior beneficio posible.

E para rematar só unha consideración máis: o noso idioma, durante séculos asoballado, aldraxado, perseguido, anormalizado. Nunha Galiza soberana, independente, con estado de seu, o galego seria o xeito normal de comunicación.

Non precisariamos de campañas de normalización lingüística, seríamos unha nación "normal", cos problemas lóxicos de todo estado a piques de encetar novo milenio, mais sen os problemas engadidos polo inxusta e brutal inxerencia allea que desde hai xa cinco séculos representa España para nós.

E permitideme unha sinxela e derradeira consideración. A nosa nación, Galiza, ten historia propia. Mais, cantos galegos a coñecen?

Coido amigos que, debaixo desta triste ignorancia da nosa loga

llau, xa non escuito *Fuxan os Vientos*.

Hai que ser un pouco máis consecuentes: tanto ti, Leandro, como os responsables de *A Nosa Terra*.

Rebélate, Leandro, tio, ante todo aquilo que sabes te é alleo (o bacallau, por exemplo), tampoco serías o único en facelo. E agora que isto escribebo, ocórseme unha pregunta aos responsables de *A Nosa Terra*:

Onde andan metidos aqueles ilustradores, minimamente comprometidos, e con nomes propios tales como os Tokio, V. Tizón, Carlos Silvar e un longo etcétera? Prefiro esquecer a Daniel.♦

P.T.B.

(TEIX-VIGO)

Esmolar. É delito?

Despois de observar a satisfacción ou más menos indiferencia da gente, polo caso "arresto domiciliario", sínto-me aterrada, quizás porque eu tamén, podo ser vulneravel a circunstancias adversas que a qualquer pessoa poden levar ao estado da mendicidade. O feito de que unha sociedade queira dignificar-se com unha rectitude de trabalho e apariencia

de bem estar,

poidera ter resultados positivos, sempre que, posuisemos umha infraestrutura, onde a gente mendicante se lhe poide se ofrecer um traballo, ou, a falta deste, teito e sustento. Tem o goberno estas posibilidades?

Ou brindanos estas? Solucionaronse os casos dos desauciados que quedaron na rua dando-lhes un novo fogar? Todos sabemos que para que haga unhas servizos do mais elemental, sera a conta de pagalo primeiro mui caro unhos quantos desprotegidos da sociedade. E triste que a única desculpa para non tolerar aos mendigos seja de que algunos representem unha farsa. Non teria-mos nengunha loita nos, se nos ministerios tam relevantes como poden ser: governo, sanidade, (non daria acabado) non houbera farsantes.

É posivel que as nosas virtudes se volvesem a reestructurar se aprendera-mos a dar unha ajuda a quem no la pede e non unha esmola a quem no la suplica.

Nom seria tam difícil crear unha bolsa nos ajuntamentos para estas persoas necesitadas, dese jeito non se tardaría em esigir centros adecuados; pero... Credes que na situación em que nos atopamos, é o momento mas idóneo para esigir que a gente non mendigue na rua?

Seria bem que alguem nos xustificara que a mendicidade non é, em ningun caso necesaria neste momento.♦

O.M.S.

(O BARQUEIRO)

A Xunta reduce o valor dos Circuitos Culturais pensados para potenciar o teatro e a música clásica

O colectivo Landrover denúncia a supresión da Mesa de Contratación e a entrada das variedades

A danza é un dos sectores que tiña que estar promocionado singularmente polos Circuitos Culturais.

Criados durante o goberno tripartito, os Circuitos Culturais naceran coa idea de potenciar fóra das grandes cidades o teatro, a música clásica e a danza. Desde hai dous anos a Consellería de Cultura, que ven reducendo o seu orzamento ano tras ano, disolveu a Mesa de Contratación que organizaba os circuitos, descentralizou nas delegacións a programación e acabou por meter actividades que nada teñen a ver co modelo inicial, baixo a idea enunciada por Homero Pérez Quintana, de que "o mercado é quen manda".

■ X.C.

Os técnicos culturais dos concellos agrupados na asociación *Landrover*, dan por perdidos os Circuitos Culturais. A idea nacida durante o goberno tripartito da

Xunta, procuraba preparar unha programación de teatro, música e danza que levase aos concellos unha oferta cultural que doutro xeito non podería facerse efectiva. O mecanismo de financiación repártese habitualmente pondo un

40% do caché o concello e un 60% a Xunta. Hai tres anos, entre IGAEM, programadores dos concellos e as compañías de teatro —antes de disolverse a asociación que as agrupaba— formaban unha mesa de contratación, á que che-

gaban as ofertas dos grupos e as demandas dos concellos, e repartían a programación.

A chegada de Homero Pérez Quintana, logo da marcha para o CGAC de Antón Pulido, fixose baixo a aureola de que era un "home eficaz na administración". Comezouse por suprimir a Feira do Teatro, concebida como trinque das producções da temporaña, para más adiante eliminar tamén a Mesa de Contratación. O argumento empregado foi que había que "descentralizar a cultura, porque é un mercado como outro calquer. O de antes era unha imposición", en palabras textuais do Director de Cultura.

Condicions incumpridas

En principio as condicions propostas pola Dirección Xeral de Cultura non supuñan extralimitar as contratacóns fora dos campos do teatro, a música clásica e a danza, consideradas singularmente por ser minoritárias e requerir unha promoción especial. Así nas circulares da Consellería establecécese que en nengun caso poderán usarse estos cartos nas programacións das festas, nem incluir grupos do propio concello. Pero estas limitacións son ignoradas sistematicamente (ver recadro).

Agora ademais, denúncian os Landrover, "as presións políticas determinaron que na oferta anual entrasen tamén as bandas de música, corais, grupos de majorettes, rondallas, paixas, música pop, jazz, tunas, acordeóns, coros parroquiais e escolares, charangas ou tangos. Xa se sabe, todo é cultura".

O resultado desta política recóllese no balance que a Xunta fixo dos Circuitos Culturais do 95, do que se deduce que apareceron máis concellos participantes a costa de facer, a grande maioría, unha programación de festas patronais, locais e gastronómicas. Caíron en picado das programacións de

teatro e música clásica; reducíronse as subvencións aos concellos que levaban varios organizando satisfactoriamente os circuitos; desorganizouse nas Delegacións Provinciais e fomentouse o amiguismo. *Landrover* tamén fai fincapé en que moitos dos concellos que agora participan utilizan os cartos para favorecer a grupos da localidade, ás veces xa abondosamente incentivados polas Deputacións".

Tamén se insinúa a existencia dunha canle para a picarela porque a Xunta, para pagar aos grupos, non esixe máis ca un certificado de actuación, nen tan sequer o documento da Intervención Municipal.

O resultado é que os circuitos que teñen que comezar en Abril e prolongarse até Setembro, perderon todo o seu sentido inicial. "Este ano imos encher os auditórios con *Nueva Generación*, *Orquesta Embajadores*, *Gran Parada*, *Compostelao* ou *Copacabana*. Onde queda a defensa do idioma e a cultura galega tantas veces mentado? Como vai facer a Consellería para controlar os pagamentos reais e a especulación que se realiza co diñeiro público. Onde van as infinitas alusións de Portomeñe de potenciar distintos niveis de programación?", remata a denuncia pública dos técnicos culturais. ♦

Sete veces a mesma banda

Algunos concellos aos que nunca se lles ocorreu en sete anos participar nos circuitos culturais, irrumpiron de golpe e ignoraron a normativa contando coa complicidada política da Xunta. Na provincia de Pontevedra hai exemplos abundosos.

Mós. Entre Xuño e Setembro a Banda de Torroso actuou até

sete veces a conta das Circuitos. **Ribadúmia**. A mesma banda catro actuacións. **O Rosal**, duas veces a mesma banda. **Lalin**, duas veces a mesma banda. **A Golada**, tres veces a banda e outras tres a coral.

Os Landrover engaden que en todos estes casos, a maiores, había axudas programadas da Deputación. ♦

7 DIAS

■ Constitúese a asociación *Os mouchos anti-coloniais*

Dentro da asociación de Pontevedra *Amigos da Cultura*, constitúise a sección de mocedade *Os mouchos anti-coloniais*. "Constituímonos como asociación plural, asemblearia, comprometida coa dinamización da cultura galego-portuguesa. Somos galeguistas mais desvinculámonos de calquer formación política", dix. Un dos primeiros obxectivos que ten é reeditar a revista *Hidromel*, tentando darlle periodicidade e un novo estilo, desmarcándose do anterior. Para isto, peden a axuda e a colaboración de todos os mozos e mozas que estean interesados na publicación. O apartado de correos é o 363 de Pontevedra. ♦

■ A Xunta entregou os prémios de investigación de 1995

O Luns 26 de Febreiro, o presidente da Xunta, Manuel Fraga, entregou os premios de investigación que, anualmente, concede o Goberno galego. Recebeu un prémio á traxectoria investigadora o Doutor en Farmacia e Química, Francisco Guitián Ojea. O prémio ao mellor artigo de divulgación nunha publicación de información xeral foi para o Doutor en Física Carlos Pajares Vales. En canto aos traballo publicados en revistas especializadas corresponderon, na área de Ciencias Experimentais, a Eduardo González Gurriarán e Xan Manuel Freire Botana. No ámeto de Ciencias da Saude, o prémio de investigación foi para Xosé Luis Labandeira García e, no das Ciencias Sociais e Xurídicas, para Manuel Xosé Blanco Rial, António Alfonso Alvarez Cruz e María Xesús Baz

Vicente. Na área de Humanidades, foron Elvira Fidalgo e Víctor Millet os premiados.

Fraga reseñou a importancia do desenvolvemento da investigación na Universidade e da rexionalización da IDT (Investigación e Desenvolvemento Tecnolóxico). O presidente da Xunta falou da Rede de Ciencia e Tecnoloxía de Galiza, como xeneradora de infraestructura para a conexión de universidades, hospitais dos campus e laboratorios de parques tecnolóxicos. ♦

■ Unha revista para estudar a emigración

A revista *Estudios Migratorios*, publicada polo Consello da Cultura, veu a luz a primeiros de ano co número correspondente ao último mes de 1995. Cunha periodicidade semestral, esta publicación ten como editores a Vicente Peña Saavedra, María Xosé Rodríguez e Xosé Ramón Barreiro Fernández. As sociedades

galegas de instrucción, a immigración en Uruguai e a historia demográfica de Cuba son tres dos traballos que se incluen en *Estudios Migratorios*. Destaca tamén, pola pouca información existente e por ser un fenómeno recente, o artigo de Marcelino Xulio Fernández Santiago sobre as migracións estacionais dos segadores a Castela no século XX. O autor reseña que esta emigración é persistente no tempo, xa que comezou no século XVI e continuou até a década de 1960-70. ♦

■ Clausura do *I Mancontro Audiovisual*

O Xoves 29, con catro proxeccións, remata o *I Mancontro Audiovisual*, organizado pola Asociación Cultural *Caos*, da Coruña e que se desenvolveu durante todo o mes de Febreiro no Café Moka Jazz. O dia da clausura, proxectaránse catro curtametraxes, a partir das nove da noite: *O resplandor da morte*, de Milagros Bará, *Valle de lágrimas*, de Guillermo Represa,

Malamuerte, de Fede Morrogh e *As xoias da señora Bianconero*, de Jorge Coira. ♦

■ Vigo, Santiago e A Coruña acollerán unha homenaxe a Pessoa

Co motivo do sesenta aniversario da morte do escritor portugués Fernando Pessoa, o Instituto Camões das tres universidades galegas en colaboración co Centro Portugués de Vigo organiza varios actos de homenaxe. O vindeiro 4 de Marzo, comezarán nesa cidade un curso monográfico sobre o autor, percorrendo a súa vida e obra. A partir do dia 25, expertos en Pessoa impartirán conferencias nas ciudades de Santiago de Compostela e Vigo. A Coruña acollerá a exposición de pintura *Pessoa, de Cabelos Ambrósia*, de Luis Alves Costa, que se inaugurará o dia 28 de Marzo. Nesta cidade tamén se darán conferencias e recitais de poesía.

Pessoa naceu en 1888 e morreu en 1935; os seus restos mortais foron transladados en 1985 ao panteón nacional do Mosteiro dos Jerónimos. A sua obra poética tivo influencia no movemento modernista e foi o director das revistas *Orpheu* e *Athena*. Escrebeu en prosa e en verso e en máis dunha ocasión utilizou seudónimos como Alberto Caeiro, Ricardo Reis e Álvaro de Campos. ♦

■ Valle-Inclán chega á Galiza co *Martes de Carnaval*

No ano no que se cumplen sesenta da morte de Ramón del Valle-Inclán, unha peza sua chega ao Teatro Rosalía de Castro da Coruña, *Martes de Carnaval*. Nesta cidade, representarase até o dia 10 de Marzo, despois seguirá polas outras cidades galegas. A obra, cuxa representación dura catro horas, contén a trilogía *Las galas del difunto*, *Los cuernos de Don Friolera* e *Hija del capitán*. Ademáis engádelle a peza *Para cuando son las representaciones diplomáticas?* ♦

■ Celso Parada triunfa en Barcelona cunha obra de único actor

Os patios da memoria foi representada no teatro Versus de Barcelona durante o mes de Febreiro e os espectadores puideron vela en galego. O actor Celso Parada recibiu, ademáis da aceptación do público, moi boas críticas na cidade catalana e na prensa de Madrid. *Os patios*

da memoria é un monólogo do autor uruguai Ever Martín Blanchet, que tamén dirixe outro uruguai, Bernardo Gali. Esta obra mestura o humor e o

lirismo e trata dunha xeración que ten que vivir cunha memoria que non lle pertence. A obra, que xa acadara éxito na Mostra de Teatro de Ribadavia, amosa a ollada dun neno ao mundo dos adultos e obriga a Celso Parada a diferentes rexistros dramáticos. No mes de Marzo, Celso Parada continuará en Barcelona coa mesma obra en castellano e con outra más, *Misterio Cómico*. A primeira será representada os Venres ás dez e media e a segunda os Sábados á mesma hora. ♦

Un coléxio de Ribeira, Espiral Maior e Ramiro Fonte, premiados polos libreiros

Os galardóns *Irmandade do Libro* chegaron a sua V edición

O Sábado 24, a Federación de Libreiros entregou os seus prémios anuais *Irmandade do Libro* a persoas e entidades que traballan a prol da normalización da cultura e literatura galegas. Durante unha cea, na que estiveron presentes o conselleiro de Cultura, Victor Manuel Vázquez Portomeñe e o de Educación, Xan Piñeiro Permei, déronse os prémios ao coléxio público de Palmeira, do concello de Ribeira, á editorial Espiral Maior, e ao escritor Ramiro Fonte. No ámeto das institucións culturais, o

prémio foi para a Biblioteca Nova 33, da Aula de Cultura de Caixa Galicia e no de medios de comunicación, o suplemento *Cultura de La Voz de Galicia* foi o premiado. Xa, dentro do sector libreiro, a Libraría Seoane de Pontevedra recibiu o recoñecemento da Federación.

O xurado dos prémios da Federación de Libreiros, que chegaron á V Edición, estaba composto por Alonso Martínez, Xaime Coral Prieto, Manuel Arenas Roca, Xo-

sé Anxo Blanco Otero, Daniel Buján, Laura González, Xulio López-Valcárcel, Luciano Rodríguez, Carlos Blanco Yáñez e Xosé Benito Calvo Rego. O escritor premiado, Ramiro Fonte, compartía nominación no seu apartado con Manuel Rivas, Xosé Neira Vilas e Xosé Filgueira Valverde. Adicado tanto á poesía como á narrativa e ao ensaio, acadou en 1989 o Prémio da Crítica Española coa obra *Pasa un segredo*. Outras obras de Fonte son *As regras do xogo*, *Aves de paso*, *Catro novelas*

sentimentais e Soños eternos.

A Federación de Libreiros alabou a labor da dirección do coléxio público de Palmeira, a prol do ensino en galego e do coñecemento da cultura do país e da sua tradición literaria. Xa, anteriormente, varias asociacións culturais louvaron o traballo de normalización que se estaba a levar a cabo no centro, recomendando aos alumnos un amplio catálogo de lecturas en galego. En relación á editorial Espiral Maior, hai que sinalar as ou-

tras finalistas no seu apartado: Ediciós do Castro, Ediciós do Cúmio e Editorial Laiuento.

O acto de entrega das estauñas de bronce estivo moi concurrido, con máis de trescentas persoas. Estiveron presentes o presidente da Federación de Libreiros, Xosé Manuel Alonso Martínez, e unha representación da Confederación Española de Grémios e Asociacións de Libreiros. Entre os asistentes, moitos traballadores do sector editorial e escritores. ♦

Leituras

Un diálogo abierto

Galegos e cristiáns

Todos coñecen as variantes cristiás que hai no mundo. Na Galiza a variante máis numerosa, a historicamente determinante, é a católica-corromana. É esta unha variante na que a uniformidade latino-occidental é ainda moi visíbel. Que conta cada cultura europea en tal catolicismo? Moito. Que conta cultura galega no catolicismo romano? Pouco. Os porqués aparecen con nitidez cando se revisa a historia da Igrexa galega.

O libro de Vitorino Pérez Prieto "Galegos e cristiáns" 1 trata dos esforzos por acclimatizar o catolicismo ao humus galaico, de reformular a relixiosidade cristiá nas suas raíces e de que a Galiza conte cunha Igrexa católica galega e non cunha Igrexa católica aldea á realidade cultural deste povo.

É esta unha teima constante de Vitorino Pérez, tanto como xornalista e ensaista, como na sua praxe pastoral agora na cidade de Ferrol. E o que el fai busca constata-lo nos demás, nos más posíbeis. A iso responde esta obra.

En oito capítulos apreséntanos Vitorino o camiño da inculturación da fe na Galiza, dun diálogo dos evanxelizadores cos povoadores até criar ambos e dous a Igrexa. No primeiro capítulo evoca os principios dese diálogo que se prolongou até o s. XVI. A Igrexa era na antigüedad e na Idade Média tan galaica na Galiza como gala na França, catalana na Catalunya, etc. A mutación foi un fenómeno histórico que lle afectou á Igrexa galega como a outras de

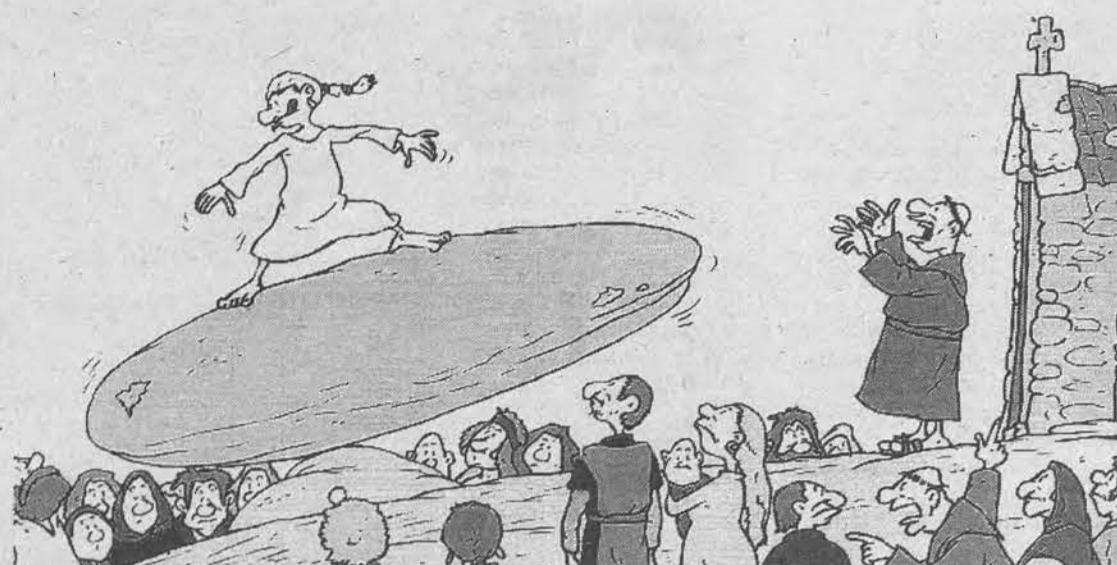

Ilustración de Pepe Carreiro do libro *Bispos e monxes* na colección de Historia de Galicia Infantil de A Nosa Terra.

comunidades de iter político semellante: a subordinación cultural a centros de poder de diferente lingua foi causa do deterioro no diálogo, da substitución do próprio polo alleo. E niso estamos.

Contra iso hai toda unha polémica que xa leva tres séculos de duración: un primeiro de formulación por parte dos ilustrados, un segundo de ensaio no *revival* devocionista do s. XIX e un terceiro na actualidade. Vitorino dá conta sinteticamente dos dous primeiros e polo miúdo do terceiro.

A obra resulta así un ensaio entre o relato histórico e o diccionario. A acumulación de autores que participaron e participan no intento "inculturador", obrigou ao autor a compendiar. Pero a erudición de Vitorino posibilitoulle ensaiar un xénero con graza; racha a acumulación de dados coa oferta de ideas claves para os numerosos escritores analisados e, ao utilizar a entrevista coas persoas vivas, enche de espontaneidade moitas páginas.

Todo nesta obra está na órbita de

conseguir un diálogo entre fe e cultura, entre galleguidade e catolicidade, entre galegos e cristiáns. Unha tan numerosa monstra de participantes nese esforzo fai patente o que o autor formula no prefacio: "a experiencia

A Igrexa era na antigüedad e na Idade Média tan galaica na Galiza como gala na França e catalana na Catalunya

que narra o libro pode axudar de ponte; non se trata só de individualidades xeniais, en moitos caños son xente ben sinxela e tras eles había e hai toda unha realidade rica, ainda que descoñecida" (p. 18).

Nesa perspectiva o más valioso e con futuro son os grupos descriptos a partir da p. 318: Movimentos apostólicos v.g. HOAC, Movimento rural, etc., comunidades parroquiais coa litúrgia en galego,

Comunidades de vida v.g. a da Guia en Vigo, Home Novo na Coruña, Vanguarda Obreira (A Coruña), etc., grupos que se móven arredor de Irimia, de Encrucillada. Afortunadamente hai xa unha ordenadora dos colectivos empeñados neste proceso: a "Asamblea de cristiáns Galegos", que lle serve de canle de intercomunicación, revisión e programación anual.

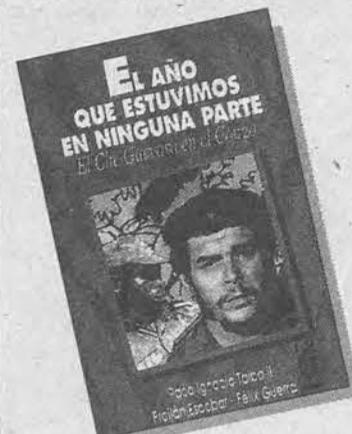
O libro demostra que esta xeira de ilusión evanxelizadora non está desnortada, non se equivoca, vai polo camiño da autenticidade e da superación dunha relixiosidade ritualista, de pura función social como lle pode acontecer e lle acontece de feito a tantas parroquias non inculturadas na realidade e na lingua da Galiza.

Un intento tan amplio como o que propuxo V. Pérez en "Galegos e cristiáns" tiña que pagar prezo: eleixir a uns e omitir a outros. Cando apoia a documentación só na entrevista, os errores en datas, referencias, etc., son más fáceis. Así, non foi Xelmírez quen trocou a sede de Iria a Santiago, xa o fi-

conta de libros

A Trabe de Ouro nos vinte anos da transición

O número correspondente ao último trimestre do ano 1995 da revista *A Trabe de Ouro* xa está na rua e xa van vintecatro. A revista editada por Sotelo Blanco non se esquece que sae no cumprimento dos vinte anos do comezo da transición e contén crónicas como a que lembra a represión do ano 1972, elaborado polo propio Moncho Reboira naquel ano. Entre outros textos, *A Trabe de Ouro* contén un artigo de María Xosé Queizán sobre o feminismo en Rosalía de Castro e unha crónica dos estudantes de xornalismo Xurxo Salgado e Rocío Castro sobre o encontro de medios de comunicación en línguas minoritarias, que tivo lugar en Gales no mes de Outubro.♦

O ano no que o Che desapareceu

Da colaboración do xixonés Paco Ignacio Taibo e dos cubanos Froilán Escobar e Félix Guerra xurdíu o libro *El año que estuvimos en ninguna parte*. Editado por Txalaparta, indaga no ano 1965 na vida do Ché Guevara, cando desapareceu de actos oficiais e deu lugar a todo tipo de rumores: desde que estaba nun psiquiátrico até que fora asasinado por Fidel Castro. O certo é que, como se recolle no libro, liderou un grupo de combatentes cubanos na liberación do Congo Belga.♦

Contos fantásticos para coñecer a realidade

"A idea non era nova. Rondáballe na cabeza había algúns meses, ainda que sen atopar formulación concreta ata aquel momento". A idea é a posibilidade de entrar nos contos e quen a ten na cabeza é Helena, a cativa protagonista do libro *Como una pluma liviá*. A realidade tamén produce fantasía e dese xeito o describe Xavier López, o autor deste libro, orientado para leitores a partir dos oito anos, e publicado pola Editorial Casals, na súa colección *O Trolebús*.♦

Diario dunha presa na agonía do franquismo

A escritora Eva Forest pasou tres anos na cadea, de 1974 a 1977, baixo a acusación de colaborar con ETA; nunha houbo xuizo, a sua reclusión era preventiva. Nos primeiros meses escribiu un diario, que agora decidiu reeditar co título *Diario y cartas desde la carcel*, coa Editorial Hiru. Se daquela, o seu testimonio percorreu moitos países criando vínculos de solidariedade, vinte anos máis tarde Eva Forest seguía lloitando contra a situación dos presos. "A dispersión é unha tortura infernal maquinada para que ningún se entere, maquiavélicamente concebida como unha medida penitenciaria razoável e moi civilizada, que a corte dos innumerables aduladores do poder xustifica e aplaude", di a autora.♦

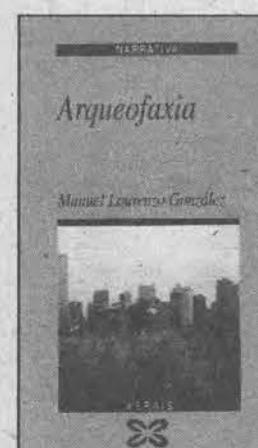
NARRATIVA

A nosa mellor literatura

Quince relatos de ciencia ficción e fantasía heroica

Lois Fernández Marcos deseña unha sociedade futura implacable e, ás veces, mesmo cruel, cuns seres, que viaxando en poderosas astronaves percorren un mundo constituído por centos de planetas, que describen as súas órbitas arredor de sete astros luminosos, formando tres sistemas solares e varios milleiros de satélites.

NA MESMA COLECCIÓN

ARQUEOFAXIA
Manuel Lourenzo González

UNHA NOITE CON CARLA
Aníbal Malvar

NARRATIVA

Galaxia lonxana

Lois Fernández Marcos

GALAXIA LONXANA

Lois Fernández Marcos

Leituras

xeran; el só a elevou a metrópole. M. Peleteiro non naceu en Sevilla, senón na Ferreirua, etc. Detalles sen importancia que caracterizan os pequenos erros do que no libro hai de dicionario.

Esta Igrexa galeguizada da Galiza ten xa un libro para se reconecer; agora podemos caminar pola Terra e saber onde hai quen comparete connosco un labor de encarnación, a prol dunha fe liberadora, de amor desinteresado. Sabemos, ademais, que somos moitos, e que cantos están nestas páginas son, pero quedaron fora outros que tamén contaban con merecimentos para figurar na lista de axentes de diálogo galego-cristián. Na actual mutación da Igrexa galega os devanditos grupos e persoas deben ser un factor decisivo. ♦

FRANCISCO CARBALLO

PÉREZ PRIETO, VITORINO, *Galegos e cristianos*, Sept. Vigo, 1995, 375 pp.

A obscenidade do absurdo Pornografía

Encubertos baixo un título tan provocativo como o de *Pornografía*¹⁰, que esperta inmediatamente a nosa faceta más escura de *voyeurs*, dánse ó prelo os primeiros poemas de Lupe Gómez. Son os versos desta autora breves apuntamentos da realidade circundante, reflexos da obscenidade vital que nos envolve e da violencia extrema presente nunha sociedade cada vez más competitiva e absurda:

A vida é tan dura que cando vou por calquera rúa tódalas persoas coas que me cruzo vaian como vaian vestidas son boxeadores.

A sublevación contra a intrahistoria dun pobo, e sobre todo dun xénero abocado a "caminar co pelo solto // e os peitos caídos", vai conformar un poemario da rebelión no que a fuga cara adiante do eu poético se levará a cabo contra calquera tipo de normas e prexúzos. Para romper co destino atávico imposto á muller o eu poético arriscará mesmo a súa propia integridade "Correr, // costa abajo, // chocando cos cornos // das vacas" nunha fuga onde toda ferida é unha forma de aprendizaxe e superación. A voz poética comeza recoñecéndose como muller -"A muller é // un cristal // atravesado por // unha patria"- antes de abrir, como Pandora, a caixa do prohibido e dar inicio ó seu movemento de subversión:

Non sei o que digo:
Nunca o saberei.
Abrin o cuarto prohibido
e agora estou dentro.

Mais no cuarto prohibido nada é o que aparenta e dilíxense os límites entre a certeza e o soño. No percorrer alucinado por un mundo que se abre nas súas múltiples e poliédricas caras, o eu poético vai abandonando as certezas inmutables da súa infancia e abrangue novas realidades tal vez xa soñadas. Só hai

algo que permanece dentro deste universo cambiante: o feito da posesión xenética, desde o estadio fetal, dunha lingua propia

Falar galego envolta
do estómago
de miña nai.

A primordial para o eu poético o reforzo poderoso da palabra pero antes debe individualizala desde o rexeitamento dunha linguaxe imposta: "Racholl a gargantari que fixeron// penetrar// no meu corpo". Só con esta arma dialéctica é posible explicitar, en breves trazos efectistas e directos, o que observa mentres deixá afloiar -tamén ela- unha vea de *voyeur*: "Teño o ventre // noutro lado. Aquí // só estou eu // coa miña mirada". Esta actitude directa e agresiva convele en si a subversión dos roles tradicionalmente femininos desempeñados polas mulleres da súa familia que "levan a saíll tocando os nozelos e teñen// a fronte colorada" mentres van perdendo, co desfacerse da saia, a súa forza vital. O eu poético insírese nunha loita incessante por conquistar parcelas cada vez más amplas: a vestimenta, a fala e os xogos na nenez

Xogos a estalos
entre os nenos
e eles non comprenden
que eu comprenda a guerra

e, posteriormente, a independencia, a liberdade sexual, a fuga do atavismo escravista

Ter unha casa
sobre un monte.
Dende ali, co corpo
de HEIDI, rachar as
costuras do vestido
e pasear encoiro.

Non só hai rebeldía desde a consciencia dunha mente adulta senón na intuición infantil; tanto na volta á paisaxe primixenia como na asunción dos adiantos tecnolóxicos: "Vexo subversión// nos montes, no deburo dunha grúa, nas
nenas de mais// de sete anos". Perante a imposición tiránica por parte do entorno dunha obscena violencia só cabe romper a pasividade e enfrentarse firmemente con ella. A poesía é o medio para liberarnos da obediencia normativa mentres abrimos, sen medo, os ollos xa que, como se di na introducción do poemario,

A poesía (...) sae libre como un trebón, coñecendo unha festa. A poesía está baixo os miñeiros e os berrachos, onde as nenas suspiran. Alí teño un caixón para meterme e destrozar o camiño. Romper a creación. Imaxinarnos deuses en vez de aspirar a ser marionetas que circulan ben polas rúas.

Despoxémonos pois das ataduras que nos pexan, dos vestidos que nos encubren para, libremente, disfrutar dos versos fermosamente libertarios de Lupe Gómez. ♦

TERESA SEARA

Arte

O Castelo rocheiro, de Xenaro Pérez Villaamil (Museo Provincial de Lugo), a quem vemos nun gravado de J. Cuevas/ Manchón.

Un precursor impresionista Antolóxica de Xenaro Pérez Villaamil

Xenaro Pérez Villaamil, nado en Ferrol no 1807, é fillo daquela pequena burguesia —arquitectos, enxeñeiros, topógrafos...— que, a partir do 1747, se deran cita na cidade para ergueren os estaleiros do Esteiro.

Por este mesmo motivo, por ser fillo dun profesor de debuxo, estudou no Colexio Militar de Santiago e logo máis tarde foi coa familia para Madrid, onde seguiu estudiando.

Pérez Villaamil vive nunha época na que as circunstancias económicas —o paso do Antigo Réxime a un Estado liberal— fan froitificar novas ideas. Como sinalaron Beramendi e Núñez Seixas no seu libro *O nacionalismo galego*, "o provincialismo non é privativo ou exclusivo de Galiza. Dase tamén noutras partes do estado español que mantiveran desde a idade Media unha acusada personalidade cultural e institucional e moi especialmente en Cataluña... Outros dous procesos de fondo alumean o fenómeno provincialista. O primeiro é a difusión por toda Europa, a partir de 1815, do interese romántico pola singularidade presente e pasada dos pobos, pola súa historia (e moi particularmente pola historia medieval), a súa lingua, as súas institucións consuetudinárias, o seu folclore, e en suma pola súa especificidade. O segundo proceso é de carácter máis político e máis próprio de España: a confrontación existente entre dous modelos moi diferentes de revolución liberal e Estado".

Permitaseme esta longa cita, xa que a biografía de Villaamil e a sua estética axústanse a este esquema descrito por Beramendi e Núñez Seixas.

Pérez Villaamil tras optar polo partido liberal, enfrentouse ao poder absolutista de Fernando VII, e logo máis adiante escapará ao réxime do militar Espartero.

Cando apenas tiña 16 anos torna partido polos liberais e alístase no exército constitucional. Feri-

do e preso, é confinado en Cádiz, onde once anos antes se promulgara a primeira constitución liberal. Ali aproveita o tempo, aprendendo a pintar.

É curioso constatar como outros intelectuais galegos, coetáneos del, eran liberais e por viveren na Galiza provincialistas. É o tempo da xeración dos Afón, Pastor Díaz, Camino, etc. Son anos nos que na Galiza está a se producir un movemento de homes e ideas que significaron o primeiro chanzo dunha escalaña que hoxe ainda se está a subir.

Antolin Faraldo simboliza esta xeración por canto é o encarregado de redactar a proclama da Xunta constituída no 1846. Nela falaba de Galiza "convertida en verdadeira colonia da Corte".

Morrerá Villaamil no 1854, cando contaba con 47 anos e cando na Galiza xa comezaba unha nova xeración, a de Murguía e Rosalia.

Pérez Villaamil fai a sua carreira como pintor fora da Galiza. Percorrerá a Europa, e toda España, alimentado polo seu ideal romántico de coñecer novas terras e novas xentes, pintar novas paisaxes, novos tipo, visitar ruinas, catedrais...

Se ben a pintura de Villaamil, a dizer dos seus críticos, debíalle moito á pintura holändesa do século XVII, no xeito de dispor a paisaxe, e á pintura de Turner, será

no 1833 cando As autoridades galegas deberían xestionar que o cuadro do Pórtico da Gloria

permítaseme esta longa cita, xa que a biografía de Villaamil e a sua estética axústanse a este esquema descrito por Beramendi e Núñez Seixas.

Pérez Villaamil tras optar polo partido liberal, enfrentouse ao poder absolutista de Fernando VII, e logo máis adiante escapará ao réxime do militar Espartero.

Cando apenas tiña 16 anos torna partido polos liberais e alístase no exército constitucional. Feri-

dois, interiores, monumentos... A figura é algo decorativo. Convén salientar o dominio da luz, chamando a atención a gradación que mesmo ás veces parece intuir a técnica fotográfica. A pincelada solta, para poder pintar a paisaxe ou monumento visto e abocetado do natural e que logo interpretará no seu taller, levando polo sentimento, que dirían os tratadistas do romanticismo. O seu non é realismo a secas, toma aponentamentos do real e logo interpretáos ao seu xeito; podemos dicir que xa tiña inventado o realismo máxico.

As luces dos cadros son todas de atardecer. Pensaba Villaamil que remataba unha época? Fernando VII morria no 1833, unha nova clase tenta facerse co poder. Na Galiza a terra, ainda que cambia de mans, non é dos labregos. En suma, o Antigo Réxime morre.

A respeito da sua técnica pictórica, cabe sublinhar que faltando quince ou vinte anos para que apareza o impresionismo na França, Pérez Villaamil fai cadros onde as pinceladas dan a impresión, vistas a distancia, de semellaren figuras, cando en realidade son apontamentos de cor.

Murguía falará no seu libro *Os precursores* de Villaamil, como antecendente da pintura galega, da xeración do Pórtico da Glória, onde interpreta un pórtico ainda coa cor na pedra, e feito co seu realismo máxico. A luz no cadro é importante porque reverbera nas figuras e ten importancia para os etnólogos porque deixa ver as vestimentas dos paisanos dos anos 1849-1851.

Nos tres anos seguintes Villaamil voltou sempre á Galiza e fixo pinturas recollendo en bocetos e apontamentos igrexas, paisaxes, debuxando temas populares ou vistas de monumentos.

As autoridades galegas deberían xestionar que o cadro do Pórtico da Glória, propiedade do Patrimonio Nacional, pudese ser de fácil acceso para calquer galego. Este cadro feito por un galego, nunha época na que a pintura galega era un erro, e por significar unha das primeiras vistas ainda que folclorizante do povo galego, debería ser exposto nun museu público galego. Se ben é patrimonio da cultura universal, a nós os galegos tocámos máis de perto. ♦

XESUS ANDRÉS LÓPEZ PIÑEIRO

Teatro

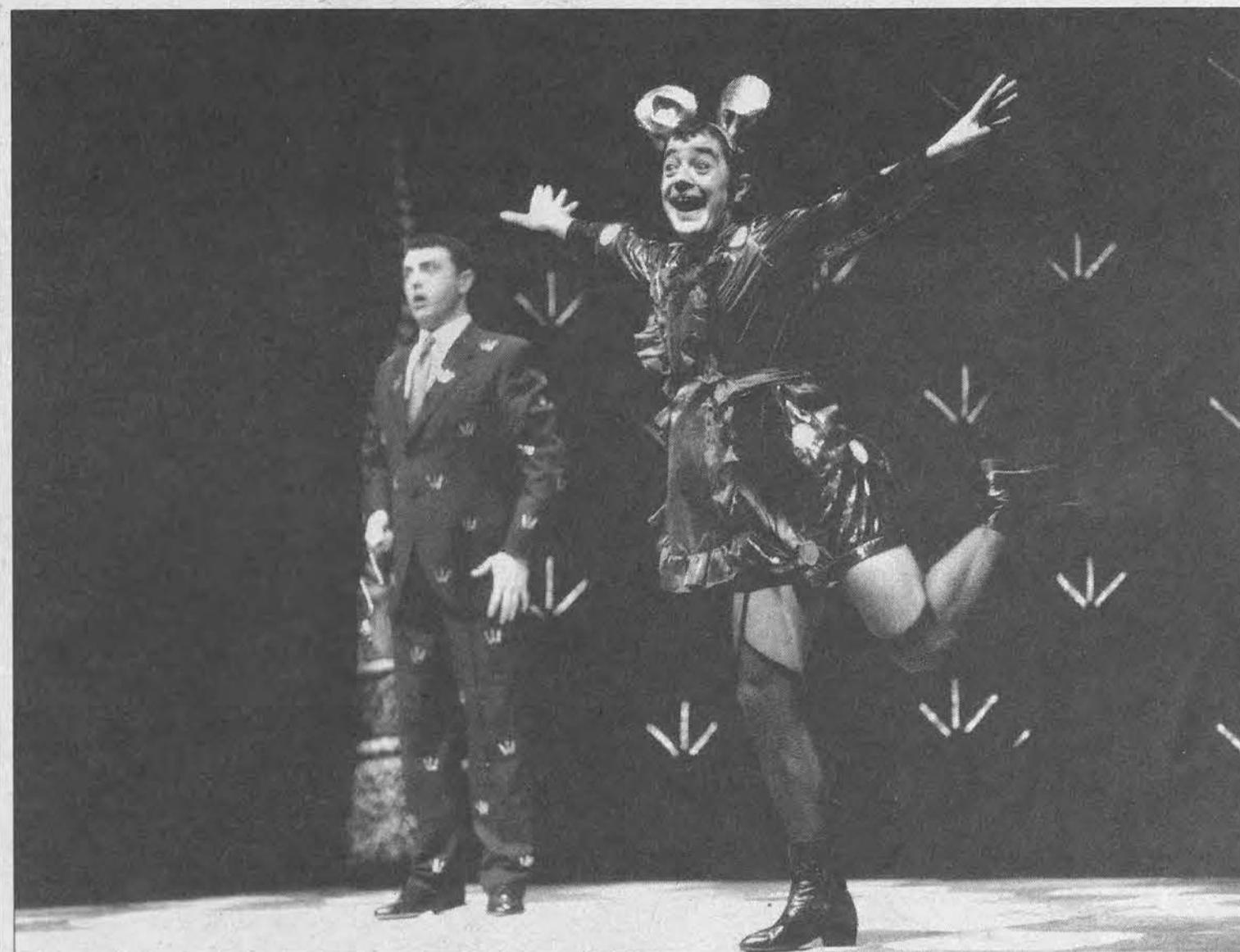
A
inseguridade
do rei
contento coa
sua imaxe
Ollomoltranyá
estreia "O rei nu"

Cando imos a unha comédia teatral pedimos esencialmente que nos faga rir. Se a obra o conseguise saímos do teatro convencidos que que pagou a pena entrar nel. Poucas veces cavilamos en que pode haber moiísimos esforzo artístico detrás de cada risa. Moitos ensaios e destreza para facer unha comédia de éxito. A nova obra de *Ollomoltranyá* sobre un rei nu é un retrato impresionista dun conto. Unha festa que se vai desenvolvendo ante o espectador. Un espectáculo alegre, dinámico e forte.

Na sociedade en que vivimos estamos a esquecer contar e maxinar histórias. *Ollomoltranyá* devólvenos a expresividade da linguaaxe dos contos. Tráenos á imaginación que desborda a realidade para criar outro ambiente de misterio, suspense, incerteza e inocencia. Os actores aparecen na cena e traen con eles unha atmosfera de ficción dentro da ficción do teatro. O teatral é unha mentira que nos leva a outra. As duas vidas maxinadas chocan entre si e trasladan á verdade do que sentimos, con tal forza, que tamén conseguimos crelo. Lévannos a un país de conto no que nos esluímos coa curiosidade de saber que hai nel.

Nesta obra, o que os actores —homens e mulleres— din e como o din son os dous eixos que sobresalen. O labor teatral é moi humano. Non hai un grande despregamento de decorados, efectos sonoros nem luminosos. É o dominio da expresión corporal e verbal o que se amosa sen máis puntos de apoio. Non hai máis música que a interpretada na sala e no momento da actuación. É unha musicalidade espontánea, sen os corsés das gravacions. O público ten a sensación de os actores seren unhas persoas coñecidas, uns amigos amosando o seu facer cómico, a sua forza. Esta vez a compañía optou pola sinxeleza de recursos, un teatro nun e sincero. Fuxo *Ollomoltranyá* do artificial e achéganos á esencia. Involúcranos nunha historia contada con esmero, agarimo e sen necesidade de ser rebuscados.

O argumento é accesible mesmo para un neno. Hai nesta obra un rei que loita por se sentir a gosto consigo mesmo. É alguém ao que lle importa antes a sua imaxe que a sua personalidade. Antepón a vaidade a todos os sentimientos. Dous xastres xogan coa mediocridade do seu carácter que o fai douadamente manipulábel. Enganan ao monarca e construyen un traxe esplendoroso que é un traxe que non se ve. O rei lucirá esas roupas créndose vestido e seguro, cando en realidade é como os demais homes: inseguro, nu e pobre. Suxírenos que a perfección buscada non existe e que a persoa só a alcanza

ANDRÉS PANARO

cando non é lúcida. O rei nu é un monarca como toda monarquía, nada más que apariencia. O protocolo e a presunción do rei causan risa. Desfrutamos vendo como se ridiculizan attitudes como esta, prepotentes e inúteis. Pode entenderse como unha crítica contra o sentimento de superioridade social duns homes a respecto dos demás. Asistir á obra é rímos da lacra dos mandamais, dos que presumen ser teren de que, dos que nunca dubidan de nada.

"O rei nu" está baseado nun conto de Hans Christian Andersen, adaptado ao galego por Quico Caamaño e Cándido Pazó. Os responsables desta obra satírica din que non queren establecer símiles entre a sua criación e a realidade social contemporánea, senón deixar as interpretacions posibles para os espectadores. As situacions cómicas enfiánse coma nun xogo. A esa posta en cena tan fresca e di-

recta, o espectador asiste atento, respondendo unhas veces con risíños e outras con grandes gargalladas.

Fuxe *Ollomoltranyá* do artificial e achéganos á esencia. Involúcranos nunha historia contada con esmero e agarimo

mente. A fronteira entre quen observan e quen actuan debería romperse buscando unha maior interacción. O que si hai é un diálogo entre a obra e a resposta do público, que son risas e más risas.

O cenário aparece decorado do mesmo xeito todo o tempo. Son os actores os que conseguem que non haxa monotonia. Véstense e desvestense. Van e venen, criando dinamismo e unha comunicación moi fluida. Os seus rostos e corpos moldéanse segundo as personaxes do conto. Fan pensar nas obríñas de teatro que os nenos fan ao final de curso nos coléxios. Parece que *Ollomoltranyá* é capaz de resgatar esa inxenuidade e ilusión polas cousas contadas e polo atractivo do teatro. Hai unha forma de representar infantil e graciosa. Non é unha obra pretenciosa. Precisamente engaíola por iso, pola sua sinxelez. Por querer agradar falando nunha linguaaxe intelixible por todos e todas.

Para os que gosten da función lúdica do teatro, esta cita co *Ollomoltranyá* é importante. Empezou representándose en diversas vilas galegas. Logo apresentouse en Compostela —22 e 23 de Febreiro— como unha estrea, porque se introduciron cambios a respecto das primeiras representacións. A obra naceu e en contacto co público transformouse. *Ollomoltranyá* fai un labor enriquecedor ao observar as reaccións do público, para adaptar o seu espectáculo ao que a xente pede ao teatro.

En definitiva, "O rei nu" é unha obra para ver máis de unha vez. Dura a representación unha hora e media que máis ben parece unha media hora. O tempo evaise moi rápido ollando cara un país de conto e comedia.♦

LUPE GÓMEZ

Tradición
en estado
artesanal
Gaiteiros de
Lisboa: "Invasões
bárbaras"

Moito más próximos aos grupos tradicionais que ao folk progresivo, *Gaiteiros de Lisboa* quedan nesta sua primeira gravación co-

mo unha formación elemental, ainda que incluindo nalguns temas do disco unha instrumentación e arranjos que, timidamente, lle dan o seu aqel de novidade.

Neste senso, o traballo de elaboración da música popular acada no produto a sua plenitude nunha canción, xa versioneada, primeiro polo noso Miro Casabella, e máis recentemente pola tamén portuguesa Né Ladeiras; trátase de "La Sarandilla", pícaria composición co seu fondo de crueldade. Sen dúbida, con este tema, os *Gaiteiros* amosan o seu bon dote como músicos con gosto, xa que, en xeral, no conxunto da gravación o folclore

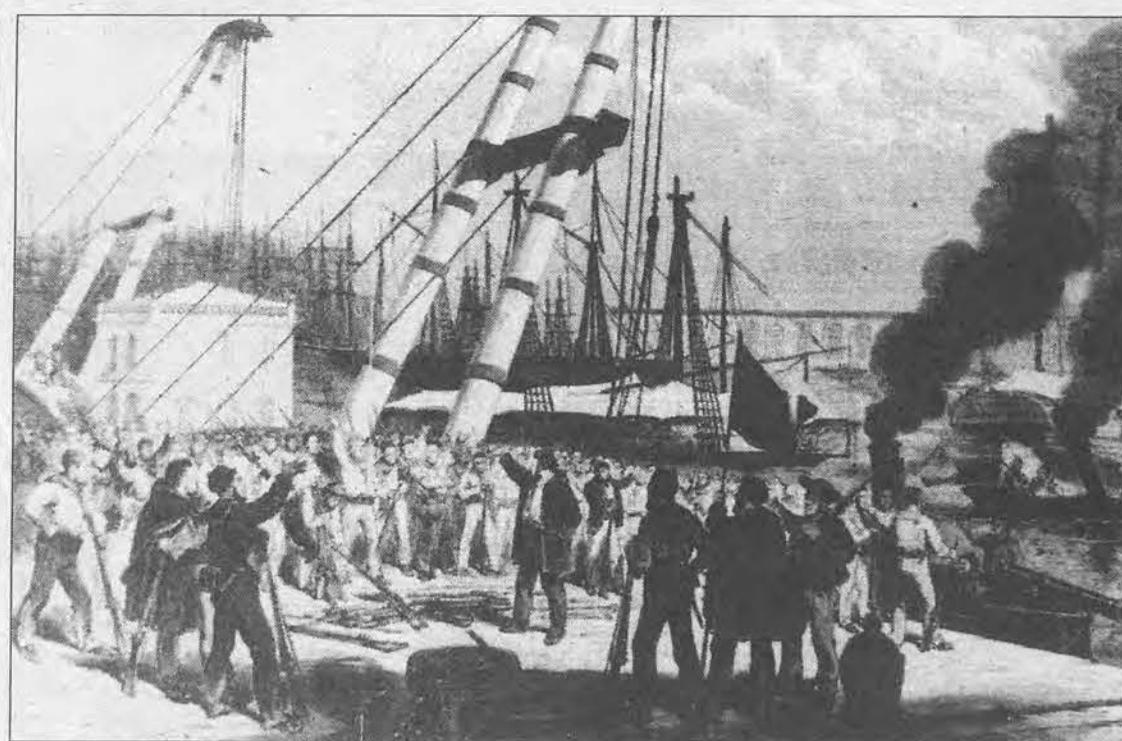
en estado puro apenas deixa marxe para nada máis que a simples interpretación. E instrumentalmente deixan moito que desechar, especialmente na percusión —excesivamente ríxida— e mais nalgún gaita, se temos en conta o nome do propio grupo. As voces, en cambio, locen pletóricas na sua interpretación, e son, na audiencia do disco, o componente sobresaliente, xa que, a máis, os textos salientan pola sua sinxelez, pola facilidade para describir situacións, paisaxes, personaxes, que nos trasladan ao Portugal máis rústico; tamén amosan unha certa capacidade ensoñadora.

Se eu soubese que voando

Ai, alcançava o que desejo
Mandava fazer umas asas
Ai, que as penas são de sobrejo

Agardaremos, en definitiva, unha nova entrega dos *Gaiteiros de Lisboa*, porque esta non se pode considerar unha obra madura, por máis que entre os seus seis componentes figuren nomes tan veteranos como Paulo Marinho —gaitero dos *Sétima legião*—, e sobretodo José Mário Branco, cantor con nome próprio, a máis de home decisivo, nos arranjos, de boa parte da producción discográfica do mesmísimo Zeca Afonso.♦

XOÁN M. ESTÉVEZ

O Arsenal do Ferrol durante o levantamento cantonal de 1872 segundo un gravado da época.

Antónia Alarcón e o papel das mulleres nas revoltas do século pasado

Foi decapitada no Ferrol e a sua cabeza estivo exposta como exemplo para a povoación

■ ARANTXA ESTÉVEZ

Pouco se sabe do papel das mulleres no nacemento do movemento obreiro e dos primeiros levantamentos contra o poder dos empresarios, militares e governantes. Antónia Alarcón é un personaxe descoñecido na Galiza e, sen embargo, é a protagonista dun capítulo da historia do noso país que ten que ver sobre todo coa fame e coa responsabilidade que tiña a muller de alimentar aos seus fillos. Era o comezo do século XIX e a sua cabeza foi ofrecida como castigo exemplar a un povo que vivia entre o medo ás clases poderosas e a necesidade de sobrevivir.

É o libro *Efemérides de Galicia*, de Castro y López, no que se atopa unha referencia a Antónia Alarcón como unha muller que amotinou aos obreiros no Ferrol o 10 de Febreiro de 1810. Non era unha líder sindical nin unha militante revolucionaria; era pobre e estaba casada cun obreiro. Daquela, ainda sen existir un movemento obreiro pola precaria industrialización, comezaron darse motins, revoltas e, como exemplo, o que o historiador Xosé Ramón Barreiro Fernández, chama "unha especie de proletarización dos mariñeiros".

Chama a atención que unha muller sexa a que dirixiu un motín en 1810 e, que por esta razón, sexa executada dun xeito brutal. Alonso Álvarez, na súa obra *As revoltas*, lembra accións protagonizadas por mulleres, non xa no século XIX, senón no XVIII. Están documentados motins en Corcubión e en Cee no ano 1757. "Amotinan as mulleres... tocando as campás para convocarse armadas de paus, pedras e furcos, insistindo en que os cataláns non podían pescar nos termos e tratos de que se posessionaron os viciños".

O caso de Antónia Alarcón enmárcase dentro dun contexto no que a miseria atacaba á clase traballadora. É o cronista Xosé Montero y Aróstegui quem recolleu o capítulo da cidade do Ferrol protagonizado por ela no libro *História y descripción del Ferrol*, escrito en 1858. Recén rematada a guerra da independencia contra os franceses, provocouse un valeiro nas arcas do Departamento Naval do Ferrol, do que era comandante xeneral José de Vargas y Varaeas. "Non se ouvia un golpe nos talleres e todas as classes da mariña desatendidas nas suas pagas comezaron sofrer as privacions consecuentes depois

dos sacrificios feitos co motivo da guerra. A desesperación apoderouse das clases más necesitadas, que non tiñan pan para dar aos seus fillos e, entón, tivo lugar un deses espectáculos sanguentos cuxa idea horroriza", escribe este cronista do século pasado.

A cabeza
diante da casa do tirano

A noticia de que o xeneral Vargas tiña unha morea de cartos ocultos fixo estoupar os ánimos dos traballadores e na mañá do dia 10 de Febreiro de 1810 as mulleres reuníronse fronte ao arsenal do dique, onde vivía este home. Querian explicaciones sobre os cartos de Vargas e a situación de pobreza que estaban a atravesar os viciños do Ferrol. De nada servirón as promesas dos militares sobre o imminente pagamento aos traballadores. As mulleres, acompañadas de algúns homes, subiron á habitación do xeneral Vargas, segundo relata Montero y Aróstegui, e arrastrónno até a povoación de Esteiro, onde xa foi abandoado como cadáver. Despois, tomaron unhas lanchas e asaltaron a goleta *Liniers*, da que tomaron queixo, galletas e viño.

Nese mesmo dia, a Audiencia da Galiza ordeou deter e xulgar aos responsables desta acción e a única inculpada foi Antónia Alarcón. "Foi conducida ao suplício e decapitada na cidade da Coruña, colocándose, despois, a sua cabeza, sobre unha pica na alameda do Ferrol e frente á porta do arsenal do dique, onde permaneceu por algun tempo, en cumprimento da sentenza ditada polo tribunal superior do territorio", di o cronista. Non se sabe a idade desta muller nin a desesperación que a levou a encabezar esta revolta. As actas do rápido e breve proceso ao que foi sometida permanecen no Arquivo do Reino de Galiza. A exposición pública da sua cabeza buscó o escarnio da povoación de Ferrol, que observou diante da casa de Vargas o rostro sen vida de Antónia, do que non hai retrato.♦

C • E • A H • O • M • E • N • A • X • E

No III Cabodano de Moncho Valcarcel

O 9 de Marzo ás nove da noite.
Mesón A Gremalleira de Culleredo.

Entrega dos prémios:
Defensa da Terra e Promoción da Terra.

ORGANIZA: IRMANDADE MONCHO VALCARCEL
Entradas á venda nas librarias seguintes: Couceiro (Santiago), Couceiro (A Coruña), *La Voz de la verdad* (Lugo), Torga (Ourense), Galería Sargadelos (Ferrol) e Cartabón (Vigo) ou chamando ao teléfono (981) 226735.

DICIONÁRIOS MANIQUEOS

LOIS DIÉGUEZ

Supoño que os que se chaman críticos e críticas —ou se fan pasar por tais— aceptarán que os seus leitores podamos analizar libremente os seus xuízos, e coa seguridade de non nos converter en vítimas dese fundamentalismo oficial que gorna desde que a Autonomía instalou as mesas caritativas dos pagamentos. E comezo así, tan real e claro, despois de ler nese *Diccionario de Autores* co que acólitos do ILG e agraciados de *Galaxia* castigan ás novas xeracións para facer delas non leitores informados, senón teledirixidas nas suas posibles e perigosísimas iniciativas de criterio próprio.

Hai demasiados xuízos que surprenden tan só pór os ollos nas páxinas desta obra. Por exemplo, facer pasar por "mestres" a autores que apenas dixeran algo profundo no controvertido panorama cultural. Concordamos, por outra parte, en que poden ser distintas as "sensibilidades" que guionan o tal Dicionario, pero no tanto diso debería decatarse a equipa que o asina, que máis que "sensibilidades" é "contraste" o que precisamos todos. Contrastos que, desde as distintas perspectivas culturais, enriquecerían visións que deste xeito naceron pobres, sectárias e servis, quer dizer, submetidas máis que a criterios literarios, ao beneficio persoal resultante de dar co ferro a quen subverte, e asperxir con auga bendita ao que lambe.

As biografías son outro exemplo do amiguismo imperante nestes críticos e críticas. Son os discípulos de Piñeiro quen, seca, pasaron unha vida de represión pola loita social que levaron nesta nación —pelotas!, pelotas!, berrariase nunha clase de infantes. E precisamente os autores ou autoras que padeceron a represión real parece que ian de vacacionis ao exilio ou ao desterro (léase, se non, o que se di de Carlos Casares e Francisco Rodríguez). Biografías extensísimas nuns casos e brevísimas, anedóticas, noutrous.

Os criterios afirmados ao analizar obras nunca, ou poucas veces, se demostran; e se se contesta que a extensión do Dicionario non o permite, non se explica esa obsesión crítica tan falta de obxectividade. Sobra, logo,

• • • • •
'Se os outros doutores da Universidade fan isto, que non farán os e as que van para iso?'

Outro problema que apresenta este Dicionario maniqueo: as fontes. E derivado del, a falta de coñecemento e de rigor. Son fontes pobres as que se utilizan; quero dizer, incompletas, pero tamén completísimas. As dos amigos, exaustivas. As dos deostados, escasas e parciais. E na observación do que se afirma demostrase en ben casos a falta de leitura da obra analisada. Demasiado atrevimiento. Demasiada irresponsabilidade. Moito botafumeiro. Se os doutores da Universidade fan isto, que non farán os e as que van para iso? Por algo aparece tanta loita feudal á hora de ler teses de doutoramento, ou tanto acordo santísimo á hora dessa selección secreta arredor da mesa do braseiro. Intereses, sempre os intereses do clan protexido, pero alomenos que non nolos fagan pasar por científicos ou asépsia á hora do xulgamento.

E outro dado dos moitos que ainda quedan e dos que falarei en mellor ocasión, pois non me podo manter pasivo ante este engano que ameaza, ademais, con multiplicarse (anúncian doutras dicionarios máis!): faltan figuras fundamentais da propia crítica literaria e mais do ensaio. Casualidade? Non, non son estes tempos de inocencia. É aquí onde máis se nota o ódio que se profesa á heterodoxia, ao contra-canon. O ódio para as que loitan contra os ceticismos imobilistas. Non teño que demostrar a valía intelectual de Pilar García Negro, por exemplo. Para iso está a sua interesante e novidosa obra. Os autores deste Dicionario son os-as que teñen que aclarar —e non cos pobrísimos e contraditorios argumentos do prólogo— a que se debe tal censura. Comprobelo xa noutro libro sobre feminismo da autoria de xente que ten que ver coa equipa de que falamos, no que ocorria exactamente o mesmo. Acaso por silenciar á nosa autora se vai facer desaparecer? Ou será que tal feito axuda a adormecer os espíritos enraizados? As mulleres tenden a ser vítimas propicias, dise. Pero de quen? Só dos homes?

Faltan, pois, atrevísimos autores-autoras deste Dicionario, o diálogo e o contraste que deben encadrar este tipo de traballos para que a sua credibilidade sexa real. Se se abren portas para conquistarlos non se pode dar como resposta a procura inmediata da chave que as peche. Os grupíños ideolóxicos, os intereses varios, terán que conviver, e submeterse ás regras que a obxectividade e o pluralismo impoñen. Hai que compartir os órganos culturais que representan a colectividade (por que seguén monopolizados), e asegurar así a presenza dos distintos enfoques. E quen, pola práctica, negue isto, estará abandonando o campo para que o noso idioma e cultura aparezan na súa expresión como o que fai este dicionario: maniqueizados.♦

Suso Vaamonde leva cantando máis de vintecinco anos e segue tendo a Galiza como referencia nas suas cancións. Despois de ter vivido os anos da ditadura e da transición, padecendo a falla de liberdade de expresión, cre que as circunstancias non cambiaron de abondo para abandoar a canción reivindicativa. Nesta entrevista, fala da canción de autor, da censura nos anos setenta e da ameaza do cárcere, que o levou a vivir tres anos en Venezuela.

A. IGLESIAS

Suso Vaamonde, cantautor

'Durante a transición chegabamos a facer cinco actuacións diárias'

■ ARANTXA ESTÉVEZ

Dentro do movemento de cantautores que se deu nos anos setenta, como se definiría vostede?

Sempre andei por libre cun único partido que é Galiza. Fun representante ao país nalgúnha festa no extranxeiro do PC, ainda que non militaba. Era estudiante e dos que tiña máis tempo para facer viaxes. No ano 1977, a música galega veuse como rendábel desde as compañías de Madrid e comezamos a gravar discos. Os primeiros foron *Fuxan os ventos* pero a todos non tocó algo. A min fichoume unha casa que se chamaba *Moviplay*. Até o ano 1980, era de tolos, chamabamos coa mínima disculpa e empezaron a facerse festivais e semanas adicadas á música galega. Foi un fenómeno paralelo á aparición de certos libros, Portugal estaba a lado. Tamén comezaban a verse manifestacións. Actuabamos case dun xeito altruista, dábamos para a viaxe e pouco máis. Non había festa na Galiza na que non chamaran a algún cantautor. No ano 1979, no verán, en noventa días fixen oitenta actuacións.

Houbo un 17 de Maio no que cantei á mañanciña en Lugo, despois en Melide e Taragoña, á tardíña en Vigo e, pola noite, en Ourense. Menudo Dia das Letras Galegas! Coma a min, pasaballe a outros grupos.

Había un grande poder de convocatoria, cunha mestura de público. Ian moitas persoas que, despois, tiraron cada unha polo seu camiño político. O motivo de reunión era a canción galega e o que significaba. Todos cantabamos.

Pero as grandes convocatorias chegarían cando rematou a clandestinidad.

Antes da transición eran actos clandestinos pero xa no ano 1970 fixemos un festival no pavillón de Vigo onde estabamos Paco Ibañez, Miro Casabella, Moscoso, a Coral Polifónica de Coimbra más eu. O cantautor que viña de Portugal non puido pasar a fronteira. Estaba cheo a rebosar. Ademais, a censura metera a patra. O festival estaba organizado por varias asociacións e o responsável era o director do Centro Portugués. O censor coñecía e

autorizou todas as cancións, sen mirar os fólos. O poema de Cabanillas que dície *Irmáns, irmáns galegos, desde Ortegal ao Miño a folla do fouciño fagamos rebridar*, pasou a censura, o cal non era normal. A xente rematou cantando o himno galego co puño en alto. Había un público moi heteroxéneo.

Cando os actos eran clandestinos, xa acudía xente más determinada. Transmitianse de boca a boca. Os curas organizaron moitos actos deste tipo. Lembro, en pleno estado de excepción, un recital no Grove, no que a Igrexa utilizou o seu poder para levalo a cabo. Eles mesmo fiabantse de nós e, ao final, aquello convertíase nun acto reivindicativo. O público nunca excedía ás corenta persoas, normalmente militantes do PC, que era a organización con máis protagonismo. Sempre era algún militante o que organizaba os concertos e conferencias, as veces baixo a excusa dunha semana cultural. Ao rematar a censura, a xente que convocaban os actos continuaba a ser a militante pero xa se ampliaba o tipo de público.

Os anos confusos da Transición.

Pero ainda no ano 1979, vostede tivo problemas sérios coa censura.

Xa non foi coa censura. Ao censor enviabas trinta cancións e quedábanche tres; a min chegáronme a censurar a *Rianxeira*. Penso que censuraban máis á persoa e ao estilo que ás propias cancións porque eu podía mandar quince e quedar sen nenguna e ia outro, despois, coas mesmas cancións e non lle proibían nenguna. O problema máis grave tiveno na transición dando un recital en Pontevedra, xa que os anos entre 1975 e 1980 foron moi duros. Foi provocado por unha desas persoas que se facían pasar por demócratas, xa que despois demostrouse que eu non tiña cantado aquela frase contra España. Hoxe tampoco está ningúen libre de que lle pase, xa que quemar unha bandeira española é un delito. Eran uns anos moi confusos onde seguía habendo moita xente disfrazada pero que proviña da ditadura.

Falouse de que estaba exiliado.

Non tiven que marchar. Moitas veces mentimos eu e a miña familia pero non houbo un exilio. A min condeáronme a seis anos e un dia en Pontevedra e recorri ao Tribunal Supremo. Non tiña moi claro que o recurso fose adiante e, sí, en troques, que non quería ir á cadea. Era novo, tiña un fillo e non via no futuro entrar no cárcere. Marchei a Venezuela xa que tiña posibilidades de traballar. Se se amañaba o problema e o Supremo fallaba ao meu favor, voltaba e, se non quedaba, xa co camiño andado en Venezuela. Foron tres anos os que tardaron en dar o fallo que foi, simplemente, un indulto. Non fuxín, viña moitas veces, con discreción. Unha vez fixéronme unha entrevista na *Folla do Luns*, prometéndome que a publicarian cando xa marchase da Galiza e, ao subir ao avión, abro o xornal e vexo que Suso Vaamonde di que se non o indultan non volta. Case me dan un disgusto pero, por sorte, non pasou nada. Outra vez entrevistoume Encarna Sánchez na rádio, como se eu estivese en Porto e, en realidade, estaba na Insua. Se me quedara aquí esperando, a familia teríao pasado moi mal porque chamaran a casa, ameazábanme e chegaron a pegarle ao meu neno.

Pero non precisaba fuxir mentres esperaba o indulto. O dia depois de que me xulgaran en Pontevedra, en 1980, sain para Europa legalmente de xira e entereíme en Londres de que me condeáran a seis anos pero voltei sen problemas. Tres anos despois, déronme a mensaxe que eu estaba esperando, o indulto, e ao dia seguinte estaba na Galiza. Non me deu tempo a despedirme de case ninguén. Tiña sido unha espera moi longa.

Non pensa que a democracia rematou co significado que tiña entón a canción protesta?

Rematou para quen lle daba un único senso: loitar contra Franco. Pero segue habendo causas, na Galiza semella que non variou a situación en absoluto. Ainda que disimulado, segue habendo a mesma trapallada no país. A min sempre me motivou Galiza e uns textos moi concretos, polo que lle sigo vendo sentido a miña música. Ademais, en certo xeito, seguimos na clandestinidad. O que hai que facer é abrir a música galega, que non sexa unha cuestión política. Os cantautores fumos usados e marcados como un perigo.♦

'Os músicos de hoxe teñen que saber que non van comer da música'

Vostede ten posto música a unha morea de poetas galegos.

Sempre presumín de que Galiza tiña os mellores letristas e a min gostoume a poesía desde pequeno. Hai poemas que peden música, dese xeito, empecei a traballar. Ademais o que fago é que se hai un libro que me gusta, pónolle música a oito ou dez poemas. O feito de que falases da Galiza xa era un xeito de protesta; por exemplo, ponéndolle música a poemas para nenos, que era un campo moi valeiro. Así naceu *Sons da gaiola*, con textos de Manuel María e, posteriormente, o traballo cos poemas de Neira Vilas. Hai un poeta que é Celso Emilio Ferreiro que se nos deu ben a todos os cantautores. Non cre que haxa ningún escritor no mundo ao que se lle teña posto música a máis de setenta poemas, sen contar gravacións non cofecidas, de xente que non é profesional. Contandoas todas, superan as duacentas, con diferentes estilos e noutras lenguas, como o castellano e o catalán. A poesía de Celso Emilio ten moitas referencias á música.

'Sempre gostei da poesía e presumín de que Galiza tiña os mellores letristas'

Semella que xente nova que quere facer música ten máis problemas para espallala.

A música que nós facíamos naquellos anos transmitiu moi ben a través dos pais dos mozos de hoxe que, sorprendentemente, coñecen moitos títulos de cancións de aqueles anos. Pero ningúen pode ter mentalidade de facerse rico coa música. Nos anos setenta vendíamos moito e non os fixemos ricos porque o noso mercado é moi pequeno e fóra de Galiza son reacions a admitir a nosa lingua. As compañías non arriscan máis porque a promoción custa caros e, se a un produto que sae á rua cun prezo alto, lle engades a circunstancia de que hai moita oferta, pois todo son desavantaxes. De calquier xeito, os grupos de hoxe teñen moito polo que cantar e loitar e son conscientes de que non van comer disto da música.♦

Ano 1957. Intervención de Carlos Velo.
De esquerda a dereita: Florencio Delgado Gurriarán
(a quem vemos ampliado á esquerda),
Carlos Velo Cobelas, e Elixio Rodríguez Domínguez.
Portada de *Bebedeira*, primeiro libro de Florencio
Delgado, (Santiago, 1934).

Florencio Delgado Gurriarán, lembranza do poeta dionisiaco galego

Vítima do fascismo, viviu exiliado en México durante 50 anos

■ MANUEL XOSÉ NEIRA

Os nenos "bien" da nosa pequena burguesía nacional(?) gustarían máis dun traballo sobre o "esteticismo" na poesía de Luís Pimentel que hoxe non me apetece abordar por non lles dar gusto. Pimentel ecoa neles con flores de estameña e anxelotes de xeso.

Delgado Gurriarán: non coñezo outro autor atal na historia da nosa literatura. Autor que, nos seus cantos, tanto espaciu e tanta evocación ofereza aos deuses do viño e ás súas celebracións orixísticas. Delgado Gurriarán foi un exiliado republicano que andou por México, co-fundador da importante revista "Vieiros" na que chegou a figurar como co-director. Aló coñeceu a diversas figuras das letras galegas e españolas do exilio, entre outros ao relevante e ainda non hai moi falecido novelista andaluz (da vila xiéñese de La Carolina) Manuel Andújar quen chegou a ser, no seu regreso a España, director da editora Alianza e que forma grupo xeracional con Ramón J. Sender, Max Aub, Francisco Ayala, Rosa Chacel, Arturo Barrio entre outros.

Florencio Delgado Gurriarán pasa por ser o poeta báquico por excelencia de toda a poesía galega. E non habería de ser menos quen nacera no lugar valdeorrés de Corgomo en 1903, ben coñecida a bisbarra pola calidade dos seus xistos e, como non, pola dos seus caldos e vinos. Mágica que as súas composicións non acadaran a altura estética dunha primeira figura para completar nas nosas letras a orixinalidade da súa voz.

Florencio Delgado Gurriarán nacerá

en Corgomo o 27 de Agosto de 1903. Estudou a carreira de Dereito en Valladolid. Como consecuencia da contenda (in)civil exiliouse a México onde realizou moito labor de servizo á cultura galega. Residiu na cidade mexicana de Guadalajara ata o pasamento ocorrido en 1987. Publicou un singular e significativo título na lembrada editora de Casal, en "Nós". Ali sae un volume, se non moi conseguido conceptualmente si dunha notable orixinalidade. Un libro coidadío cunhas graciosas ilustracións dun para mim desconocido Xosé de Castro Arines. Trátase de *Bebedeira*, de 1934. A súa lírica insírese na entón chamada corrente animista posta ao dia polo pontevedrés Luís Amado Carballo. Esa tendencia ao animismo, á imaxe, ao hilozoísmo (materia dotada de vida), percorrerá toda a súa obra e chegará no noso autor ate as derradeiras composicións. No fondo vaise manter sempre fiel ao espírito xuvenil amadocarballista. Orabén, o seu rexo alento ultrapasa moitas veces a silente e por veces ensimismada visión hilozoísta ate acadar o seu cumio como poeta xeórico e dionisiaco que é como o qualifican historiadores da talla dun Carballo Calero.

Estraño autor este nunha literatura como a nosa onde o malfado existencial rosaliano proxectou unha sombra inmensa sobre todo o século XX. Florencio, pola contra, é o poeta sensitivo, sensual, poeta dos gozos e alegrías, do viño e da vida, en feliz e común maridaxe. Non obstante non chegar a ser considerado unha primeira figura resulta das melloras voces da diáspora galega convixuntamente e a unha distancia prudente de Lorenzo Varela e Luís Seoane, sen esquecermos a uns menores Emilio Pita e Prieto Marcos. Aló, no desterro, brindou á cultura galega os seus servicios políticos e culturais e o seu labor resultou fecundo nos círculos más intelectualizados da emigración galega e española. Desde logo

resulta poeta para revisar e revisitar. Vexan un dos seus logos:

"Teu cabelo é viño branco,
os teus beizos vino tinto,
os teus ollos augardente...
¡quixeria beberme a bicos!"

Poeta dionisiaco

Non teño dúbdas sobre a cuestión. Xa no inicial libro, *Bebedeira* de 1934 aparece esta insólita

adicatoria: "As retortas cepeiras, barroco motivo da verde sinfonía do meu val. Ao viño de Valdeorras, que é o millor do mundo". Unha adicatoria chea de san e exixe entusiasmo patriótico. Así no volume aparecen, adoitado, epígrafes significativos neste senso: "Hino ao viño", "Cantiga da vindima", "Ruada", "Muñada" e en libros posteriores "Gabanza dos viños de Ourense", "In vino veritas", "Louvores ao godello", "Louvor condensado ao godello", "Louvor á purrela", "Auga ardente: descordo da queimada" e "Alvarinho". Estas últimas do seu libro *Dionisias* (subtitulado significativamente "Cantares do viño"). Como vemos cumplidamente todo un ronsel ou augardentoso rosario de louvores cheos de señardade á súa terra de nación, á alegría e á exaltación do gozoso sentido da vida.

A importancia de Delgado Gurriarán para a literatura galega pode estar, pois, no seu carácter de poeta lúdico-festivo pero tamén, como dei dito, polo seu labor político-cultural no exilio republicano.

Como el mesmo nos refire tras certo periplo europeo instalouse nas quentes terras de México por onde décadas atrás andara Valle-Inclán sen sabermos moi ben o que por aló fixo. Florencio leva adiante unha intensa actividade cultural ao servizo da causa democrática e galeguista. Sobresaña na tan importante e ben editada revista "Vieiros", especie de enlace entre o aquíen e o alén-mar. Asemade participa na fundación do "Padroado de Cultura Galega" de México, na "Irmáns de Galeguista", no grupo "Saudade", no "Ateneo". O "Padroado" ten unha notable presencia en toda a vida cultural mexicana e o seu eco chega mesmo a Galicia. Florencio publica un libro chamado "Presencia de Galicia en México", versos soltos na revista "Compostela". E forma grupo amistoso co importante cineasta Carlos Velo e cos artistas plásticos Arturo e Uxío Souto. Arturo Souto, a propósito, é unha das figuras máis relevantes da pintura galega deste século e un home bastante descoñecido.

Como poeta, revisitável, é autor, á parte do xa mentado do *Galicia infiada* (Salnés, Galaxia, 1963), un segundo libro a modo de compendio onde figuran composicións evocadoras da terra natal e outras en que describe paisaxes e ambientes das terras aztecas. Posteriormente publicou *Cantares* (Do Castro, 1981) onde axuntou aos poemas de *Bebedeira* outros como "Val deorras" e "Dionisias". Pouco antes de finar deu ao prelo *O soño do guieiro*, todo el referido a Castelao baixo o subtítulo de "Xeiras dun galeguista". Este labor foi premiado no ano 1975 coa medalla Eduardo Pondal. Asemade realizou traducións ou versións ao noso idioma de poetas franceses no volume *Poesía inglesa e francesa vertida ao galego*. Asemade traduce o *Cemiterio mariño*, unha verdadeira obra mestra que seduciu a máis dun autor dos nosos eidos e ainda o está a facer.

O noso autor pertence, como é ben sabido, ao grupo dos novecentistas, isto é, os nados arredor de 1900. O grupo novecentista está formado por: Mañuel Antonio, Amado Carballo, Blanco Amor, Augusto Casas, Euxenio Montes, Delgado e García Lorca. Isto se di no limiar á obra completa de Gurriarán, este sería o bosquejo do novecentismo lírico deixando fóra a un estilista como Dieste, cunha prosa estilizada, esencializada e con matiz lírico. O vello profesor compostelán Varela Jácome chama a este grupo simple ou abertamente "vanguardista" ou cal en caixa con liñas de deseño tipo "Ronse", a revista luguesa. Vanguardista pola tendencia á tan en boga poesía pura e ao metamorfismo.

Sen entrarmos nunha análise sostida do autor debemos sinalar que é un paradigma de poeta praticamente olvidado onde tantos outros vates caeron para uns descuidados estudos literarios galegos, con ollos só para as primeiras figuras, e para o marketing, o novo deus. Hoxe case un completo descoñecido, a soa e súa intensa actividade nas empresas culturais mexicanas abondaría para formalizarnos un completo estudo sobre o noso autor, momentos líricos de interese á parte. Coido que (que eu saiba e ali estiven en varias ocasións de vagar) nin sequera na súa vila de nacencia posúe unha rúa lembrando treitos da súa memoria, nin un busto ruín. Para máis (e salvando algúns treitos da obra propositiva de Otero Pedrayo e algunha outra aportación) cando é "o poeta dionisiaco galego" por excelencia e con todo o mérito do mundo. ♦

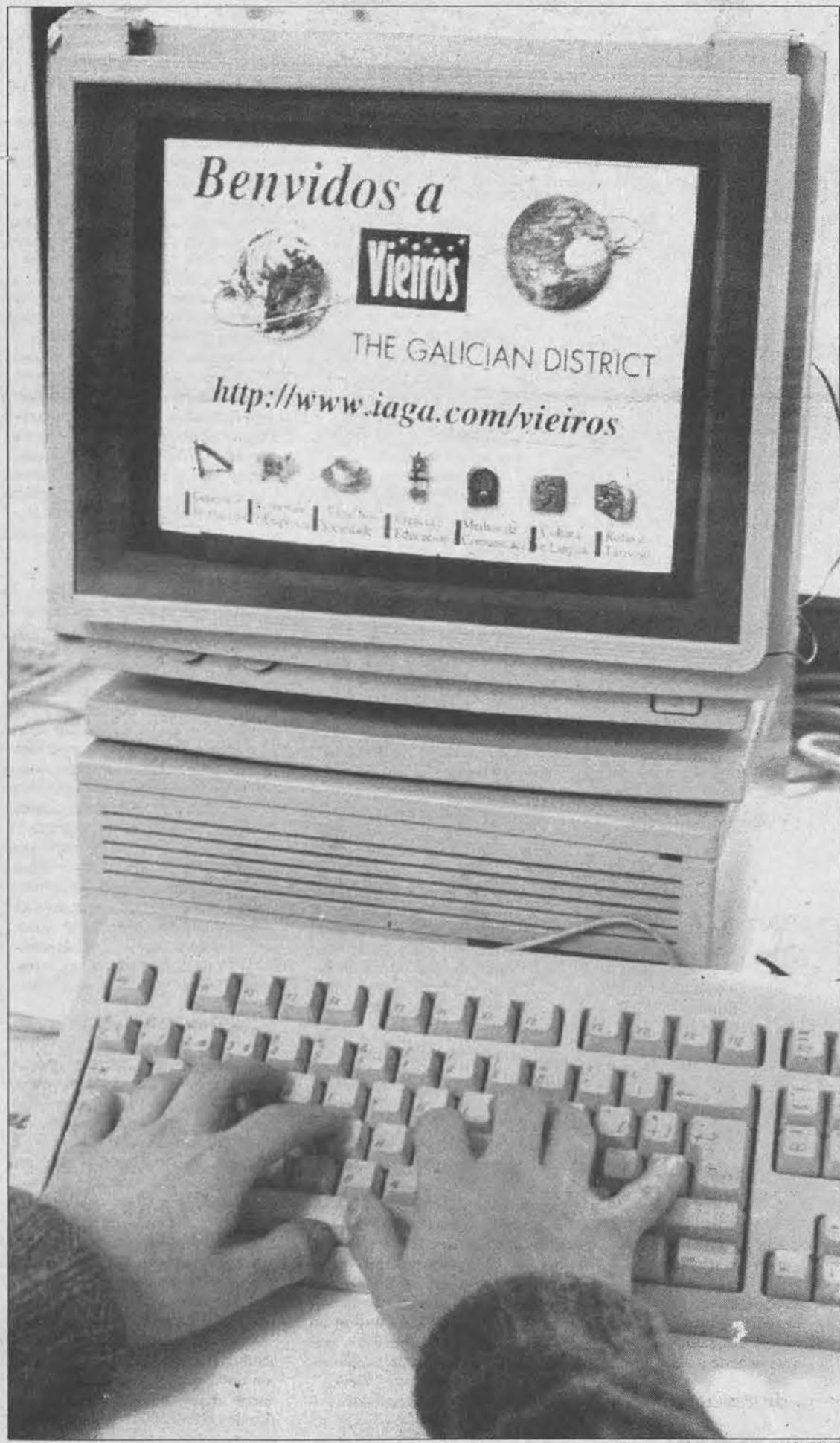
Publif. Unha viaxe na noite

MARTIN CODAX, 11 VIGO - TELÉFONO 22 07 50

Galiza chega á Internet

A empresa *item:aga* agrupa en Vieiros toda a información que na rede está referida ao noso país

A. IGLESIAS

Como conectar con Vieiros

O acceso a Vieiros é gratuito, pero require uns pasos previos. Para entrar no ciberespazo é preciso dispor dun ordenador personal, un módem, os programas axeitados e unha liña telefónica, ade más da cuota de acceso a Internet que subministran diversos servidores, na Galiza IBM da Coruña e Vigo. A Telefónica tamén facilita o seu acceso através de Info-

via, ainda que este sistema ainda está a dar os primeiros pasos.

Unha vez que se dispón do hardware e do software axeitados, hai que conectar con Internet e ir ao recado *location* ou *URL* da ferramenta informática que se empregue para navegar pola rede. Daquela hai que escreber <<http://www.iaga.com/vieiros>>.

Vieiros está en galego, pero tamén se pode consultar a información que nel aparece en castellano e en inglés, para iso só hai que pulsar as teclas English ou Español.

Nun futuro non lonxano, *item:aga* pretende incluir o Vieiros no Pavillón Español, o bairro español da Internet.♦

H. VIXANDE

Gáliza, como colectividade, é unha referencia que aparece reunida e sistematizada na rede de comunicación internacional, Internet. Desde o 24 de Febreiro a empresa de comunicación ferrolá *item:aga* ten un domínio (ponto de comunicación) en Internet dedicado integralmente ao noso país, é o bairro galego, chamado Vieiros, en referencia á vella iniciativa do Padroado de Cultura de México, composta por vellos republicanos e galeguistas cuxa alma mater foi Carlos Velo.

Hai dous sistemas para organizar da información na rede Internet: dunha banda está a sistematización por áreas temáticas (economía, turismo, ciencia), e pola outra por áreas xeográficas, como Galiza. Os promotores desta iniciativa elixiron esa segunda opción frente á sistematización por centros de interese porque esta última é a cada paso máis especializada (máis que práctica e interesada), "pero non proporciona unha visión globalizada da comunidade ao conllevar a dispersión dos seus recursos polas diferentes áreas".

A xustificación para agrupar a información desde o punto de vista xeográfico ven dada porque "permite esa perspectiva de conxunto" e, ao mesmo tempo, organiza a información por bloques temáticos. É, xa que logo, o criterio máis útil para as comunidades que queren dotarse de espazos propios na rede desde os que se difundir como colectividade".

A empresa *item:aga* recolle toda a información que, sobre Galiza, xa aparece na rede e fai unha sistematización posterior. A maiores, incorpora outras informações elaboradas pola propia empresa para sacarle rendibilidade ao servizo. Proximamente Vieiros irá depurando o servizo e incluindo informacións más elaboradas, de momento o camiño xa está aberto.

Nos primeiros pasos de Vieiros, están clasificados máis de trescen-

tos recursos relacionados coa Galiza ou de interese para o país, desde as informacións institucionais até as rotas de turismo rural. "Neste sentido é unha iniciativa desde Galiza e para Galiza, quer dicir que lanza a información sobre o país ao resto do mundo e recolle información que pode ser de interese aquí dentro", explica Daniel Romero, un dos promotores do proxecto.

A información institucional recolle datos sobre o Governo galego e outras institucións do país e tamén sobre organizacións europeas ou mundiais. Sobre economía e empresas é posibel atopar datos sobre as bolsas de Madrid e Barcelona, sobre o mercado laboral ou sobre as centrais sindicais galegas, ademais de información económica que subministran publicacións como Financial Times. O deporte e a sociedade tamén están presentes en Vieiros, así como as ciencias e a educación.

A través de Vieiros é posibel acceder ao diario electrónico que desde hai meses publica O Correo Galego. Ainda que esta é unha opción que ten acceso directo, *item:aga* incorporou esta posibilidade e desde calquer lugar do mundo pódense consultar as principais informacións que publica o número do dia.

A información cultural e lingüística inclue un diccionario galego-inglés-español que comercializa unha empresa norte-americana, o acceso a varias bibliotecas e editoriais e un apartado dedicado á arte. Por último, Vieiros difunde información turística do país.

Por outra banda, dous espazos chamados Galería e Saidas inclúen, por unha banda unha escol-

ma da arte do país e pola outra a posibilidade de conexión con outros bairros semellantes espallados polo mundo: Escocia, Irlanda, Gales, Bretaña, Occitania, Catalunya, Portugal, etc.

A empresa que montou este domínio contratou a catro profesionais da informática que se dedican a pór ao día toda a información e buscar novas informacións que ir incorporando á rede. "Ademais -di Daniel Romero-, empregamos todos os recursos de *item:aga*". A conexión coa rede é através do proveedor Cesatel e o financiamento prodúcese através da inclusión de páginas que utilizan diversas empresas privadas para a sua difusión. Estas páginas, coñecidas como World Wide Web, baséanse nun sistema de transmisión de datos tan rápidos que permiten a relación de distintas informacións e ao tempo o tratamento de imaxes fixas ou en movimiento, deste xeito acádase un tratamento moi dinámico da información.♦

A través de Vieiros é posibel acceder ao diario electrónico que desde hai meses publica O Correo Galego

Convocatórias

Concurso literario de Dorneda

O vindeiro 17 de Marzo remata o prazo de admisión de textos para a sesta edición do Concurso literario de Dorneda. As obras (tema libre e cunha extensión máxima de 4 fólios) en texto ou prosa, distribuiranse en catro categorías segundo a idade, de 8 a 10 anos, de 11 a 13, de 14 a 16 e de 17 a 20, con tres premios cada unha. Para participar hai que remesar os textos, xunto os datos persoais (nome, apelidos, enderezo, teléfono e data de nacemento) á: Sociedade C. R. D. Dorneda. Arillo. Dorneda.

Bienal de pintura Balconadas

O Concello de Betanzos convoca a quinta edición da sua bienal de pintura, aberta a obras de soporte flexibel pintadas con produtos inalterables coa auga e sen partes ríxidas que poídan cuartear co vento. Os cadros han de respetar uns marcos, mínimo de 120x170 e máximo de 150x120 cm., e chegar (a portes pagos) cos dados persoais no dorso, entre o 15 de Maio e o 20 de Xuño, á: V Bienal Balconadas. Edificio Arquivo. Praza de García Hermanos. 15300 Betanzos. A organización non se fai cargo do deteriorio das pezas xa que se expoñen polos balcóns da cidade ao paro. Do 5 de Xullo ao 3 de Agosto os expositores poden votar a súa obra favorita nunha urna instalada na casa do concello. As

obras escollidas pasarán á propriedade do concello e receberán algun dos seguintes premios: 1º de 500.000 pta., 2º de 300.000 pta., 3º de 200.000 pta., e cinco accesitos de 100.000 pta.

Certame de contos

O Concello de Pontedeume convoca un concurso de contos dirixido a estudantes de bacharelato, COU e formación profesional. Os participantes poden apresentar contos contos quixer, cunha extensión entre os 4 e 6 fólios mecanografiados a dobre espazo e por unha cara, en man ou por correo certificado, antes do 22 de Marzo e baixo placa no Rexisto

etc) sobre cartolina cunhas dimensións mínimas de 21x30 cm. A sección fotográfica tamén permite calquer técnica, ainda que nun tamaño mínimo de 18x24 cm. Para participar hai que facer os envíos baixo lema e placa (onde han figurar nome, enderezo, DNI, teléfono e más unha breve currícula). Recollen traballos até o 30 de Marzo no: Museo do Humor. Premio Curuxa. Fonte do Campo 20-22. 15500 Fene. A Coruña. O museo establece un único premio por categoría de 100.000 pta. e máis a Curuxa do Humor, unha peza deseñada por Francisco Pérez Porto e dada por Cerámicas do Castro. A Curuxa tamén ofrece outros premios clasificados como especiais, entre os que destaca o dotado con 100.000 pta. e Curuxa, aberto aos medios, xornalistas ou escritores destacados pola súa tarefa a prol do humor ou a presenza da clave humorística na súa obra. Outros premios especiais son a Curuxa de honra destinada a persoas ou institucións cunha clara traxectoria humorística, e a Curuxa de barro para os xurados defensores de accións ou valores vergonxentos no criterio do Museo. O fallo darase a coñecer o 28 de Abril no decorso das Xornadas do Humor. Maior información no teléfono do propio museo: (981) 34 24 00 ou 34 14 51.

O humor na escola

Iste premio acolle os traballos humorísticos dos menores de 18 anos, sexan gráficos ou escritos. Os traballos escritos poden vir en prosa ou verso, e han de respetar unha extensión mínima de 1 fólio e máxima de 3 en letra clara ou a máquina (ainda que hai que entregar dúas copias e máis o orixinal). No tocante aos debuxos, teñen que estar feitos sobre cartolina, cunhas dimensións entre os 20x20 e os 50x70 cm., cunha ou varias viñetas en calquer técnica. Para concursar hai que remitir os traballos xuntos dous persoais, e antes do 30 de Marzo ao: Museo do Humor. O humor na escola. Fonte do Campo, 20-22. 15500 Fene. A Coruña. Hai tres premios por apartado, literario e gráfico, de 20.000, 15.000, e 10.000 pta. O xurado fará pública a súa escolma o 28 de Abril durante as Xornadas do Humor, que van celebrar na Casa da Cultura de Fene. Para máis información chamar ao Museo: (981) 34 24 00/34 14 51.♦

Curuxa do humor

O Museo do Humor de Fene convoca douravolta a Curuxa do Humor, un premio con vertentes literaria, gráfica e fotográfica. No apartado literario pódese usar prosa ou verso, sempre que os textos anden entre os dous e seis fólios mecanografiados a dobre espazo por unha só cara (hai que remesar seis copias e o orixinal). Para o concurso gráfico admiten calquer técnica (branco e negro, cor, unha ou várias viñetas,

Publicacións

Bambán

A revista galega de música, cinema e cómic saca á rua douravolta tras un pequeno paréntese "Oito meses despois do último número voltamos ás ruas, esta vez con dimensións más reducidas no formato, menos publicidade e trocando a forma de distribución. Desde agora estaremos presentes nas tendas de discos de toda Galiza, e partiremos claramente do musical, ainda que non quitaremos ollao dos comics, da literatura, nen de nada que nos guste ou nos disguste. Temos a idea de facer de Bambán un instrumento de comunicación de todos os que disfrutamos da música e coñecemos que é necesario apoiar o que aquí se fa, sexa música ou

calquer outra forma de expresión". O número sésis de Bambán trata con especial coñecemento ao Freixo Rock, Jerry García, o festival de Valdeorras ou aos Mandrágoras. A revista tamén ofrece un repaso dos discos á venda, críticas de actuacións (algúns sen piedade, como o caso da Dee Dee Ramone). Seccións como a Kanteira onde repasan os discos más novos e menos comerciais, e por se for pouco breves de cinema e música, novas internacionais, dance, e unha axenda cos concertos de Febreiro e Marzo por toda Galiza. Os que teñan dificultades para dar coa revista poden pedila no Apartado de Correos 8.153. 36200 Vigo. Ou nos teléfonos (986) 20 15 96/26 35 75/23 21 50.♦

O ESCUDO DA GALIZA DESENADO POR CASTELAO EN INSÍGNIA OU CHAVEIRO

Chaveiro:

Prezo 500 pta + 160 pta de gastos de envío

Insignia:

Prezo 200 pta

Pagamento a medio de selas de correos ou ingreso na conta de Caixa Galicia 2091 0501 683040001024
Solicita a cantidad que deseñas ao apartado 1371, 36200 de Vigo.

axenda

O trinque

Televisión

Os Luns ás 10 da noite a TVG emite a serie americana *A força do amor*. Poucas novedades sobre outras semellantes

Anúncios de balde

■ **Curso de vran no mes de Xullo en Irlanda, para estudantes.** Acompañados por tutora. E turismo rural no mes de Agosto tamén en Irlanda. Perguntar por Carmen no (986) 70 40 20, ás noites.

■ **Xa se pode escutar unha emisora diferente Radio Piratona**, en Vigo, no 103.6 de FM. Todos os días de 9 a 11 da noite. Apartado de Correos 8278.

■ **Vendemos os seguintes números da Festa da Palabra Silenciada:** monográfico de Rosalía (nº 2, 300 pta), monográfico de Xohana Torres (nº 4, 300 pta), monográfico de Literatura Infantil (nº 5, 700 pta), monográfico de Emilia Pardo Bazán (nº 6, 700 pta). A Muller nos medios de comunicación (nº 7, 900 pta), monográfico de Erotismo (nº 8, 900 pta), monográfico de Colonialismo e Sexismo (nº 9, 1.000 pta). O desafío de Antígona. A razón de fin de século (nº 10, 1.300 pta). As novísimas pintoras galegas (nº 11, 1.500 pta). Poden solicitalos no Apartado 976 de Vigo.

■ **ARO (Asociación Reintegracionista de Ordes).** Enviamos de balde o catálogo das nossas publicacións. Apartado de Correos nº 16. 15681 Ordes. Galiza.

■ **Gralha nº 10: entrevista a Nacho do Compostela.** Notícias. Galeguizar o computador. Lexicografando. Janelas da lingua. Envía-se gratuitamente a quem o solicitar. Apartado 678. 32080 Ourense.

■ **Num país livre isto nom acontecería.** Este texto con unha fotografía onde se corrige un topónimo é a nova campaña de Meendinho. Vendem-se en sweters com capuz. Impresos con texto e foto. Apartado 678. 32080 Ourense.

■ **Vende-se coche Mini 850.** cor verde e capota branca, con só 56.000 Km, para restaurar. Prezo módico. Chamar ao teléfono (981) 69 51 47.

■ **Vendense Renault 18 turbo.** Bon estado, cor gris, ano 1983. Chamar ao (986) 42 06 87.

■ **Compro quota de carne.** (988) 21 34 37.

■ **Oferta de discos e cassetes.** Música oriental. (986) 41 34 96.♦

Música

Les Luthiers

Música e humor no mesmo espectáculo. Les Luthiers actuan os días 9 e 13 de Marzo no Centro cultural Caixavigo.

Sobrekarga

O grupo da Costa da Morte actua o Venerdì 8 ás 9.30 da noite no pub Oh! da Coruña.

Dr. Hello

Blues no Café Liceum do Porriño, o Sábado 2 de Marzo ás 11.30 da noite. O conxunto contará esa noite coa inestimável colaboración de Julián Hernández e Jorge Beltrán (Siniestro Total), Joaquín Morgado (Tasmanian Devils), Pancho Álvarez (NaLua/Tres), Alberto Torrado (ex-Resistentes), Peter Delphinech (Papa Joe's Hot Jazz) e Sergio Castro (Trabalhadores do Comercio).

Itupas

O Sábado 2 de Marzo no Planta Baixa de Vigo.

Kactus Jack

O Xoves 29 no Dous de Copas de Lugo.

Accidents Polipoetics

Actuan no Vademedewm de Vigo, os días 2 e 3 de Marzo.

pero unha tradución e unha dobraxe ao galego que fuxe do corsé do galego estándar, sen variantes. A riqueza do idioma como debe ser.♦

■ **Véndese material de ferretería:** estanterías, escaparates, mostrador, etc. Toldos en gravación, mercancías de ferretería e efectos sanitarios. (981) 71 64 30.

■ **Véndese máquina de escrever Olivetti 98** en perfeito estado. 28.000 pta. Perguntar por María no (986) 26 32 15.

■ **Licenciado en lingua e literatura inglesa imparte clase a todos os niveis.** Perguntar por Máximo no (986) 26 30 00.

■ **Equipa de licenciados en informática ofrecese para realizar calquer tipo de proxecto informático en galego tanto para empresas (Librarias, supermercados,...) como para profesionais liberais (Médicos, arquitectos,...) Prezos segundo proxecto. Preferentemente na cidade da Coruña ou Santiago. Telf. (986) 27 34 13, perguntar por Tonio.**

■ **Véndense duas botellas de Ron Habana** 15 anos mercadas en Cuba no 1992. Telf. (908) 08 06 29.

■ **Tesouros do Libro de Cipriano.** Pessoas que se dediquen á procura de díos tesouros, e queiram un colaborador ou sócio con experiencia e equipamento; para comezar próximo més de Junho. Escrevan para Carlos Rodrigues. Mouquim. 3850 Albá-Velha. Portugal.

■ **Siareiros galegos** (Asamblea de peñas futbolísticas de Galiza) estamos a realizar unha campaña de recollida de sinaturas para conquistar a creación dunha selección galega de fútbol. Desexamos que a campaña chegue a todos os recunchos do noso país e por iso precisamos da vosa axuda. Escrebenos ao Apartado de Correos 1007. 15080 A Coruña. E mandarémos os impresos nos que recoller as sinaturas. Siareiros galegos por unha selección galega. Xa!!!

■ **Compro quota de carne.** (988) 21 34 37.

■ **Oferta de discos e cassetes.** Música oriental. (986) 41 34 96.♦

Nabarraka e Brams En Santiago na sala NASA o Mércore 6 de Marzo.

Festa do Queixo de Arzúa

A XXI Festa do Queixo de Arzúa trae esta ano tres actuacións importantes: NaLua, Raimundo Amador e Australian Blonde, todos actuan o 10 de Marzo ás 20.30 h., na Praza da Vila. Información no (981) 57 16 12.

Dos Lunas

O Sábado 2 de Marzo na Iguana de Vigo actua o grupo rock de Aragón Dos Lunas (ex-proscritos).♦

Exposiciones

Saharauis

A vida diaria dos refuxiados Saharauis nos campamentos do Tinduf en Alxeria. Como abren pozos e manteñen a horta no deserto. A vida dun povo que loita por recuperar a sua terra invadida por Marrocos, foi retratada nunha recente visita de Veterinarios Sen Fronteiras (Lugo) ao Tinduf. A Achass (Asociación Chantada de Solidariedade co Sahara) expón a mostra na Casa da Xuventude de Cahnatada, até o 5 de Marzo, de Luns a Venres de 4 a 8,30 da tarde.

Mariñeiro

Até o 26 de Marzo na Librería Foto-galería Railowsky de València (Gravador Esteve, 34), expoñen a mostra *Mariñeiro*, unha serie fotográfica de Xosé Suárez, ordeada e divulgada polo Centro de Estudos Fotográficos de Vigo. Xosé Suárez (1902-1974), realizou entre 1935 e 1936 a serie *Mariñeiro*, o traballo máis importante da súa obra fotográfica. Segundo Manuel Sendón e Xosé Luis Suárez Canal, un estudo formal da obra revela "abundantes picados, contrapicados, composicións en diagonal e corpos encontrados -recursos propios da *Nova Visión*- que confiren grande maxestuosidade aos seus protagonistas e contribúen a dar un carácter épico á serie. Tamén podemos apreciar as conexións coa *Nova Objetividade* na súa concepción da natureza, a ausencia do movemento, a importancia que lle presta aos obxectos, a grande preocupación técnica e formal, así como na frontalidade e esteticismo dos seus retratos. Pero a diferenza de fotógrafos como Renger-Patzsch ou Blosfeldt o tratamento que fai Suárez dos obxectos trascende a descripción formal, para consideralos elementos que nos remiten ao home e as

Olga Reinoso na Nova Sala de Exposiciones de Vigo.

susas condicións de vida, centro básico de toda a súa produción".

Galiza no Arxiu Mas

A sá da Biblioteca pública provincial de Lugo, acolle a mostra *Galiza no Arxiu Mas*, composta por fotografías do arquivo catalán Arxiu Mas. O fillo do fundador, Pelai Mas, estivo na Galiza en 1919 percorrendo o país xunto Alejandro Antonetti, nunha viaxe na que recollou máis dun millón de fotos. O grosor da mostra refírese a Santiago, Betanzos, Tui e Pontevedra, anque tamén aparecen estampas de castros, capelas e recantos de pequenas aldeas ou lugares. Abre ao público até o 21 de Marzo de 10 da mañá a 8 do serán.

Olga Reinoso

Expón óleos, bodegóns realistas de fondos difuminados en tons mornos, até o 12 de Marzo na Nova Sala de Exposiciones Caixavigo. Abre os labróbeis de 18,30 a 21,30 h., e os festivos de 12 a 14,30 h.

Juan Loeck expón na Casa das Artes de Vigo.

Teatro

A esmorga

Carlos Couceiro e Begoña Muñoz fixeron unha coñecida adaptación da novela de Eduardo Blanco Amor. A Compañía Sarabela leva a peza de xira pola Galiza: os días 29 de Febreiro e 1 de Marzo no Teatro Principal de Pontevedra, e 21 e 22 de Marzo no Principal de Santiago.

Martes de Carnaval

O Centro Dramático Nacional pon en cena a peza de Valle-Inclán, do 1 ao 10 de Marzo no teatro Rosalía de Castro da Coruña.

La discreta enamorada
A peza de Lope de Vega interpretada baixo a dirección de Miguel Narros, por Berta Riaza, Paco Casares e Natalia Menéndez. Xoves 29 Febreiro e Venres 1 de Marzo no Centro cultural Caxavigo.

Nenerias

A sá Galán de Santiago apresenta *Nenerias*, un texto de Fefi Noya interpretado por Teatro Galileo. "Nenerias é algo máis que unha obra mordaz e satírica sobre a educación, moito máis que unha reflexión do ton relaxado sobre as inxustizas das relacións entre os rapaces. Sobre o absurdo das claves de entendemento entre tres alumnos e unha profesora". Pódese ver os días 29 de Febreiro e 1 de Marzo ás 9 da noite. ♦

axenda

Agradecermosvos que enviades as informaciones das actividades: exposiciones, fanzines, anuncios de balde, música... como dia tope até o Luns a través do Fax (986) 22 31 01 ou por correo.

Relacións

■ Mozo de 29 anos desexa amizade con rapazas e rapaces, lesbianas e gais. Deixa forma de contacto no teléfono 902-11 22 33, buzón 004356. Pido e dou total disención.

■ Mozo de 25 anos e pais galegos, que siente soledade, quixera coñecer moza de 20 a 32 anos que se sinta soa coma miñ. Chamar ao teléfono (94) 490 21 42, a partir das 10 da noite ou escreber a Alberto Seoane Abucide. La Economía, 17-4º Izq. 48902 Baracaldo (Biscaya). Bicos.

■ Desexo facer amizade por carta con mulleres de entre 18 e 35 anos. Gostaría sair cos amigos, pasalo ben, os rallies, etc. Ten 28 anos. Escrebede a: Adolfo Blanco Rodríguez. Avenida dos Mallos, 9-3º Esquerda. 15007 A Coruña. ♦

Pintores

do reinado de Carlos II
O Centro cultural Caixavigo expón esta colección emprestada polo Museo do Prado.

Durante un ciclo do porco

Juan Loeck expón até o 24 de Marzo na Casa das Artes de Vigo unha pequena mostra comprendida por secuencias fotográficas de pezas de xelo a se derreter, ou impresións sobre cilindros de papel de periódico novas de xornais e revistas. O centro da sala o ocupa un sillón feito con exemplares do Faro de Vigo.

Bicis pola paz

Os primeiros cinco anos da Asociación Pacifista de Chantada *Bicis pola Paz*, retratados na mostra aberta na Casa da Xuventude da súa vila. Artículos de impresa, pegatinas, cartas ou fotografías resumen un lustro de actividade e

Páginas coordinadas por IAGO LUCA

Cinema

A muller infiel

O Xoves 7 de Marzo ás 8,30 da tarde e ás 11 da noite na Casa da cultura de Ourense. O filme *La femme infidèle* (Francia 1968. 91 min), foi dirixida por Claude Chabrol e interpretada por Michel Bouquet e Stephane Audran. O cine clube Padre Feijoo escolleu esta áceda biseción da burguesía para o seu pase do primeiro Xoves de Marzo (en versión orixinal subtitulada en castellano).

Más de Eisenstein

A Asociación Máximo Gorki de Vigo continuaro seu ciclo dedicado ao cineasta soviético Serguei Mijailovich Eisenstein. O derradeiro pase terá lugar o

iniciativas da asociación que propón a consigna *Bicis si, bombas non!*

Pintores e escultores caribeños contemporáneos

A galería Apolo Arte de Lugo artellou esta mostra aberta desde o pasado 23 de Febreiro.

José Afonso, andarilho, poeta e cantor

A Asociación Xiria de Cangas abriu a mostra adicada a Zeca Afonso, que pechou o pasado Luns 12 o Ateneo Redondelán. Iste homenaxe ao poeta e cantor portugués comprende fotografías e escritos que estarán á disposición do público de Cangas até o vindeiro 30 de Febreiro. Tamén se poderá visitar no Liceum do Porriño durante o mes de Marzo, e na primeira quincena de Abril en Vigo da man da Asociación Cultural Vigo.

Estampas populares

A sala Caja Madrid de Pontevedra expón a partir do Venres 16 unha serie de 15 pezas recentes de Isaac Pérez Vicente, presentadas como *Estampas populares*. A mostra conta cun catálogo no que destaca a introducción de José Manuel Bonet, director do Instituto Valenciano de Arte Contemporánea. Os cadros permanecerán até o 3 de Marzo na sala, que abre de 19 a 21,30 de Luns a Venres, Sábados de 12 a 14 e de 19 a 21,30 h, e Domingos de 12 a 14 h.

Antolóxica de Tàpies

O Auditorio de Galiza (Santiago), acolle un percorrido, de 1959 a 1995, pola obra do artista Antoni Tàpies

Ecobiblioteca

O colectivo ecoloxista de Chantada

Papaventos pon a disposición dos centros de ensino a súa *Ecobiblioteca* con máis de 400 títulos comprometidos coa defensa medioambiental. Os centros interesados en acoller a mostra durante uns días poden pedila no (982) 16 25 82.

Guichi a Guichi

Pinturas e esculturas de Pablo Peixe Otero na Casa da Xuventude de Ourense.

Paisaxes e figuras

Os cadros de Alfonso Albacete van do abstracto ao figurativo, con telas hibridas que recollen as duas linguaxes. Espón até o 16 de Marzo na galería Marimón de Ourense.

Gallaecia fulget

A Universidade de Santiago organiza unha mostra co gallo do seu quinto centenario, dividida en cinco locais de Compostela: A Xéneze 1495-1767, no Colégio de Fonseca; O Debate que abranxe do 1767 até o Século XX, na Igrexa e no claustro da Universidade; O Presente sobre o tempo que vai do 1900 até hoxe; e outros dous apartados titulados A Nostalgia (na Casa da Troia) e O Futuro (na Casa da Conga). Abre de Martes a Sábado de 10,30 a 13,30 e de 15,30 a 20 h. Domingos de 11 a 19 h. Para concertar visitas en grupo ou pedir alguma información chamar ao (981) 56 31 00, extensión 1099.

Félix González-Torres

Obra da última década en distintos formatos. Desde fotos do nazi Klaus Barbie ou Kurt Waldheim recibindo comuñón do Papa, a valos de publicidade contra a discriminación sexual. Abre até o 3 de Marzo no Centro Galego de Arte Contemporánea en Santiago. ♦

(Durán Loriga, 10-baixo. A Coruña), para o Xoves 29. A sesión comeza ás 20,15 h., con entrada de balde.

O Sol do Marmelo

O Xoves 29 ás 20,30 e ás 22 h., na Casa da Cultura de Ourense. O Cine clube Padre Feijoo escolleu o filme rodado en 1995 por Victor Erice, seducido polo fallo do Xurado do Festival de Cannes cando lle outorgou por unanimidade o Prémio da Crítica: "Unha película maxiatural que descobre o mundo nun xardín, nas transacciones entre o artista e o seu tema, a luz e a sombra, a arte e a natureza, o documental e o soño". ♦

Até o 4 de Abril no Culturgest (07-351-1-795 30 00).

Música

EN LISBOA: B.B. King & Blues-band xunto Rui Veloso o Venres 1 de Marzo ás 9,30 da noite no Coliseu dos Recreios. Teléfono (07-351-1-343 16 77).

Teatro

EN LISBOA: Mão cheia de nada sobre texto de Irene Lisboa, con encenificación de João Brites. Até Marzo na Sala Estrela 60 (07-351-1-395 32 89). O poder do dinheiro texto concebido a partir de árias e canzóns sobre a relación dñeiro-poder, con encenificación de Graziella Galvani. Até o 17 de Marzo no Teatro Nacional D. Maria II (07-351-1-347 22 46). Histórias da puta da vida militar (Não matarás), unha adaptación de Henrique Santana sobre o cómic de Ivà, interpretada por António Montez, Igor Sampaio, Marco Horácio, Paulo Vasco e Ángelo Torres. Pódese ver no Teatro María Vitoria, teléfono 07-351-1-347 54 54. O ensaio de Jean Anouilh, unha comedia negra onde se prova que o críme compensa ás veces, interpretada polo Novo Grupo nunha versión de João Lourenço e Vera San Payo Lemos. Pódese ver até Marzo no Teatro Aberto (07-351-1-797 09 69). ♦

Portugal

Exposiciones

EN LISBOA: Jazz de Henri Matisse até o 14 de Abril no Museu Arpad Szentes (07-351-1-388 00 44). José Luis Porfirio fala da mostra no Cartaz do Expresso do 17 de Febreiro "Todo o meu ser se revolta perante a sua invasora importancia" escrevia Matisse a Tériade, seu editor, a 7 de Marzo de 1944, trés anos antes da saída do libro. O resultado está agora à vista, é esse 'brinquedo' visual que podemos admirar nas paredes da galería da fundación, vinte pranchas de um libro desdobrado vibrando autónomamente no espazo. É un libro muito especial porque tem na súa génesis os papeis (guaches) recordados do artista. "O enterrado de Pierrot" de Pierre Matisse".

A NOSA TERRA

A colonización do mercado fai da Galiza un obxectivo para colocar produtos inútiles

A arte de vender frigoríficos no Polo

■ H. VIXANDE

Galiza sofre a equiparación co resto do Estado no que se refire á introducción de produtos comerciais necesarios en España pero inútiles no noso país. Sales anticalcáreas nunha zona de chan acceso, sistemas de protección contra o polen onde a povoación está afeta á abundancia deste ou aparellos de aire acondicionado contra unha calor que case ningunha padece son monstruos que poñen de manifesto a colonización dos mercados galegos.

Nas zonas nas que o solo é calizo, a presenza de cal na auga remata por obstruir as tuberías e estragar os condutos das máquinas de lavado, polo que é preciso engadir sales que descalcifiquen a auga. Isto no sucede nos terreos acedos, como os galegos, onde as augas son blandas e carecen de cal. Case todo o país ten esta característica, ainda que en zonas moi localizadas non sucede así. Os concellos dan información sobre a acidez da auga, ainda que co simple uso do xabón abonda para comprobar o nivel de calcificación: a menos cal máis abundante e máis dada de optar a espuma.

A marca de deterxente para lavavaixelas, Calgonit, ven de lanzar unha campaña mediante a que pretende a venda dun produto para limpar de cal as tuberías e o relanzamento da sal anti-cal para os lavaplatos. Ainda que no teléfono do consumidor de Calgonit recóñecen que na Galiza as substancias anticalcáreas non son precisas, non deixaron de comercializar e distribuir aquí eses produtos. Mesmo na información telefónica que subministra a empresa asegura que, malia non ser precisa, tamén aquí é necesario incorporar sal ao lavavaixelas. Contodo, Calgonit non é quen de aclarar o por que. Outra práctica constante das casas fabricantes de aparellos electrodomésticos é a de incluir nas máquinas recién saídas da fábrica uns paquetes monstra-xeralmente de Calgonit con deterxente, abrillantador e sal. Non importa que o lugar onde vai venderse teña a auga aceda. A consecuencia é que o consumidor bota man do sal e fica convenido da sua necesidade. O nome propia marca, Calgonit, aparece asociada ao cal.

Se ben as grandes compañías fabricantes de lavavaixelas tamén recomiendan o uso do sal, sen discriminá o tipo de auga, os comercios vendedores na Galiza polo xeral non inciden na necesidade

dos produtos anticalcáreos. Sen embargo ás veces a clientela remata por fiar máis das recomendacións da fábrica e botar man do sal.

Os deterxentes de lavadoras tamén fan fincapé que nas suas fórmulas inclúen sales anticalcáreas, ben polifosfatos, ben outros sales menos agresivos co meio. Estas informacions non se exclúen cando a publicidade aparece nos medios galegos, malia non ser precisos aditivos que descalcifiquen a auga.

Pero lavadoras e lavavaixelas non son os únicos electrodomésticos que usan auga. Pequenos aparellos como planchas a vapor e cafeteiras tamén incorporan filtros descalcificadores cuxo uso teñen en recomendar as casas fabricantes, mesmo cando se trata da Galiza. As propias empresas son as encargadas de vender ese filtro, de aí o empeño de dar a mesma consideración á Galiza que ao resto do Estado.

Habitualmente as casas fabricantes de deterxentes e produtos asociados renúncian a aproveitar a diferente composición das augas do país para facer unha publicidade específica que podería

prestixiar a propia marca. A omisión das características especiais dos ríos galegos trai consigo numerosos beneficios, debido ás vendas. En realidade, as empresas non minten aos consumidores, pero as suas mensaxes xenéricas son confusas e aproveitan o feito de que, até o momento, as autoridades galegas non fixeron unha regulamentación axeitada da publicidade nin se dirixiron aos consumidores para aclarar os equívocos como estes.

■ G. LUCA DE TENA

Que condicions se requieren para ingresar no colectivo de afectados pola política urbanística do Concello de Cangas que ven de constituirse? Polo de agora abonda con ter unha casa (segunda residencia) na primeira liña de costa, sen licencia, e estar avisado de demolición.

Con estas duas formalidades, calquera pode entrar na irmandade dos que ven os seus intereses privadísimos en perigo polo empeño do Concello en facer cumprir a lei en nome de todos. Velaqui un partido democrático no que se pode cambiar de milénio coma un rei. Os afectados por instalarse na beiramar terán deseguida estatutos e assemblea.

A igualdade regulada era a proposta de Tocqueville para remontar o feudalismo, pero a sociedade mútua dos espabilados que chantaron as pedras sobre a praia, inventa un sistema avanzado de establecerse sobre o territorio. Os donos de casas de pedra calcularán os votos aos que teñen direito en assemblea multiplicando o prezo da casa pola antigüedad en anos da ocupación arbitraria. Os de casetas e remolques anclados melloran a sua representación na medida en que teñan a fosa séptica a rentes da praia.

Na redacción de comunicados públicos dos damnificados deberá figurar a casa ilegal, emblema do patrimonio particular erguido a golpe de esforzada inxustiza sobre os intereses do conxunto de cidadáns agrupados no Concello.

En pé, afectados das praias. O areal público para quen o rouba. Abaixo o concello que asoballa e adiante co caciquismo de Fraga, que con un pouco máis de esforzo deixará moi pouco reconciblemente da beiramar antes que cambie o século. ♦

TRES EN RAIA

En pé,
afectados
da terra

MINHÓ EXPRESSO

VIAGENS

SAÍDA DO OPORTO

OFERTA en VOOS

— IDA E VOLTA —

BUENOS AIRES	112.000 Pta.
SANTIAGO DE CHILE	115.000 Pta.
RIO / SÃO PAULO	102.000 Pta.
NEW YORK	72.000 Pta.
TORONTO	72.900 Pta.
FRANKFURT	55.500 Pta.
AMSTERDAM	56.000 Pta.
LONDRES	36.000 Pta.
PARIS	29.000 Pta.

MILAN

56.000 Pta.

XENEZERA

42.500 Pta.

OSLO

76.700 Pta.

— SÓ IDA —

BUENOS AIRES

69.000 Pta.

RIO / SÃO PAULO

75.500 Pta.

AMSTERDAM

36.900 Pta.

PARIS

16.700 Pta.

Transporte ao Aeroporto. Tamén para viaxes a Londres e Amsterdam

TEFL. (07 - 35151) 82 48 93 - FAX 23 798 — VALENÇA DO MINHO

VOLVER AO REGO

Tense dito a falar que a xente nova é conservadora. Tamén que é idiota, o que en grego significaba despreocupación polos asuntos sociais. O economista norteamericano James Petras ven de dicir, sen embargo, que os mozos e mozas do Estado español teñen, simplemente, medo.

O paro oprixe o estómago, inmobilita o corpo, acelera a pusilanimidade, alimenta a desconfianza nas propias posibilidades. Os parados e os traballadores en precario (o 75% dos menores de 30 anos están nunha destas dúas condicións) viven dentro dunha camisa de forza. E ademais sufren o tapón das xeneracións anteriores que non paran de falar como en tempos da guerra fria. ♦